

Täysistunto

Tiistai 12.5.2020 klo 13.59—19.01

Täysistunto alkoi klo 13.59. Täysistunto päättyi klo 19.01.

Puhetta johtivat puhemies Matti Vanhanen (13.59—15.58), toinen varapuhemies Juho Eerola (15.58—17.54) ja ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (17.54—19.01).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

Puhemies Matti Vanhanen: Ennakkotiedoista poiketen tämän päivän täysistunnon aikataulutukset hieman muuttuvat. Aloitamme lisäbudjettiesityksellä, johon aikataulutetaan puolentoista tunnin keskustelu, mutta sen sijaan sitä seuraavassa asiassa, ravintoloita koskevassa laissa, ei ole aikataulurajaa, vaan sen keskustelu käydään kerralla loppuun saakka ja sen jälkeen palataan lisäbudjettiin.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2020 kolmanneksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 66/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 1,5 tuntia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

14.00 **Valtiovarainministeri Katri Kulmuni** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koronaviruksen aiheuttaman merkittävän taloudellisen šokin vuoksi hallitus esittää poikkeuksellisesti jo vuoden tässä vaiheessa kolmannen lisätalousarvioehdotuksen antamista eduskunnalle. Määrärahojen lisäys vuoden kolmannessa lisätalousarvioesityksessä on 832 miljoonaa euroa ja valtion nettolainanoton tarpeen lisäys saman verran. Valtion nettolainanotoksi arvioidaan 13,5 miljardia euroa tässä vaiheessa, mutta valitettavasti tuo luku tulee vielä kasvamaan koronatoimien seurauksena.

Valtion omistajaohjauksen osakehankintoihin ehdotetaan lisäystä 700 miljoonaa euroa. Lisäys aiheutuu rahoituksesta osakemarkkintoihin, joilla valtio merkitsee Finnairin järjestä-

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

mässä osakeannissa osakkeita. Tarvittaessa valtio voi myös osallistua muihin pääomitusjärjestelyihin. Suunniteltu osakeanti ja muut mahdolliset pääomitusratkaisut ovat tarpeellisia yhtiön oman pääoman ja rahoitusaseman vahvistamiseksi. Finnair on valtiolle strategisen intressin yhtiö. Kansainväliset lentoyhteydet ovat Suomelle välttämättömät, ja yhtiön merkitys Suomen kansantaloudelle on suuri. Esimerkiksi matkailun kannalta lentoyhteydet ovat olennaiset. Hyvät yhteydet ovat myös suomalaisen vientiteollisuuden toimintaympäristön kannalta keskeisiä asioita, ja kotimaan lentoreiteillä on oma tärkeä merkitys myös alueellisessa saavutettavuudessa.

Ravintolayrittäjien tukemiseen ehdotetaan 123 miljoonan euron määrärahaa käytettäväksi ravintoloiden toiminnan rajoitusten hyvittämiseen ja uudelleentyöllistämisen tukemiseen. Hyvitettävässä osuudessa on myynnin määrään liittyvä leikkuri, ja enimmillään hyvitys voi olla 500 000 euroa. Suuret alan toimijat saavat siis suhteessa vähemmän kuin pienet toimijat. Tarkoituksena on varmistaa, etteivät hyvitysmäärät nouse suurtenkaan toimijoiden kohdalla kohtuuttoman suuriksi. Uudelleentyöllistämiseen myönnettävää tukea maksetaan 1 000 euroa työllistettävää työntekijää kohden. Tukea maksetaan työntekijästä, jolle yritys maksaa palkkaa vähintään 2 500 euroa rajoitusvelvoitteen päättymistä seuraavan kolmen kuukauden ajalta.

Lisäksi Suomen Akatemian valtuutta ehdotetaan lisättävän 10 miljoonaa euroa vuodelle 2020 johtuen kansallisen covid-19-rokote- ja -lääkekehitystutkimuksen tukemisesta ja uusien koronavirusrokotteiden ja -lääkkeiden tehon, turvallisuuden ja vaikuttavuuden tutkimuksesta. Koronavirustartuntojen jäljityssovelluksen valmistelusta, hankinnasta, käyttöönotosta ja ylläpidosta aiheutuviin menoihin ja valtionavustuksiin ehdotetaan 6 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Määrärahalisäysten lisäksi lisätalousarvioehdotuksessa esitetään valtiontakausten kasvattamista. Koronakriisin myötä Työllisyysrahaston vastuulla olevat työttömyysturvamenot lisääntyvät merkittävästi. Rahasto tarvitsee velkarahoitusta alijäämän kattamiseksi ja maksuvalmiuden varmistamiseksi. Rahoituksen saatavuuden varmistamiseksi ehdotetaan myönnettävän valtiontakausta, jonka enimmäismääräksi ehdotetaan 800 miljoonaa euroa pääoman osalta.

Lisätalousarviossa ehdotetaan, että valtioneuvosto voi myöntää enintään 432 miljoonan euron suuruisen valtiontakauksen eurooppalaisen hätätilasta aiheutuvien työttömyysriskien lieventämisen tilapäisen tukivälineen, SUREn, puitteissa myönnettävien lainojen vakuudeksi. Lisäksi valtioneuvostolle ehdotetaan valtuutta myöntää enintään 372 miljoonan euron suuruinen valtiontakuu Euroopan investointipankille pankin yhteyteen perustettavasta yleiseurooppalaisesta EU:n covid-19-takuurahastosta mahdollisesti aiheutuvien tappioiden varalta.

SURE on väliaikainen tukiväline, jolla pyritään lieventämään koronan aiheuttamia työllisyyteen liittyviä vaikutuksia. Se toimisi lainajärjestelynä, jolla voidaan kattaa äkillisesti ja voimakkaasti koronan vuoksi kasvaneita jäsenvaltioiden työttömyysmenoja. Menojen kasvun olisi liityttävä lähinnä kustannuksiin, jotka aiheutuvat suoraan koronan takia tehdyistä lyhennetyin työajan järjestelyistä ja samankaltaisista keinoista. Lainajärjestely perustuu EU-budjetin liikkumavaran käyttöön ja jäsenvaltioiden takauksiin.

Suomessa niin hallitus kuin eduskunta ovat edellyttäneet, että SUREen liittyvä kokonaisvastuu on selkeästi, tarkkarajaisesti ja yksiselitteisesti rajattu. Takausvastuu on määriteltävä takaussopimuksessa euromääräisesti. Se, että joku tai jotkut jäsenmaat eivät lopulta pystyisi maksamaan lainaansa ja takauksiin jouduttaisiin turvautumaan, on tietysti sekä

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

mahdollista mutta äärimmäisen epätodennäköistä. Se edellyttäisi sitä, että joku EU:n jäsenvaltio julistautuisi maksukyvyttömäksi.

Euroopan investointipankin yhteyteen perustettavassa rahastossa on kyse siitä, että väliaikaiseksi perustettavan takuurahaston tuella Euroopan investointipankki voisi myöntää takauksia pankeille ja kansallisille erityisrahoituslaitoksille, jotta ne voisivat avata ja lisätä luotonantoaan reaalityalouden toimijoille, erityisesti pienille ja keskisuurille yrityksille. On arvioitu, että suomalaiset yritykset ovat hyvässä asemassa hyötyä tästä rahastosta. Taakan jakaminen jäsenmaiden kesken on rajattu enintään kunkin jäsenmaan osuuteen itse rahastossa. Takaus on luonteeltaan omavelkainen erillistakuu, ei yhteisvastuullinen. Myös tämä väline on luonteeltaan väliaikainen, ja tuki rajataan koronasta johtuvaan poikkeukselliseen tilanteeseen.

Tässä keskustelussa on erotettava toisistaan kaksi asiaa. On selvää, että kaikki EU-maat eivät ole ennen kriisiä hoitaneet talouttaan yhtä hyvin kuin toiset, eikä saa olla liian sinisilmäinen sen suhteen, että kaikki eivät ole tehneet tarpeeksi taloutensa kuntoon saattamiseksi. Mutta koronaepidemian aiheuttama kriisi on tullut Eurooppaan riippumatta jäsenmaiden talouspolitiikasta. Se vaatii poikkeuksellisia toimenpiteitä, joskin se vaatii meitä myös olemaan tarkkana, ettei jäsenmaiden vastuuta oman talouspolitiikan asiallisesta hoitamisesta yritetä vesittää koronakriisin varjolla. Komissio valmistelee ehdotusta rahoituskehysten ja uuden elpymisrahaston osalta, ja se saadaan mahdollisesti ensi viikolla.

Arvoisa puhemies! Tässä esittely.

14.07 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Tätä kolmatta lisätalousarviota voisi kai luonnehtia kiireelliseksi lisätalousarvioksi, elikkä tänne eduskuntaan on tuotu päätettäväksi sellaisia määrärahalisäyksiä ja myöskin takuuvaltuuksien lisäyksiä, jotka on aikataulullisista syistä saatava heti päätökseen.

Määrärahalisäyksistä voisi todeta noin yleisesti, että kristillisdemokraatit kannattavat niitä, mutta joiltakin osin ne ovat mielestämme riittämättömiä. Olemme katsoneet, että muun muassa ravitsemisalan yrittäjien tukeminen 123 miljoonalla ei ole riittävä ottaen huomioon alan suuren työllistämispotentiaalin ja tällä hetkellä myöskin sen, että tuolla alalla on suuri riski, että nämä lomautukset muuttuvat myöskin irtisanomisiksi. Siinä mielessä kristillisdemokraatit ovat esittämässä siihen suurempaa määrärahaa, 250:tä miljoonaa, ja myöskin joitakin muutoksia tuon tuen ehtoihin ja siihen, että huomioitaisiin myöskin sellaisia yrityksiä, kuten vaikkapa pitopalveluita ja kausiluontoisia ravintoloita, jotka eivät tässä tule otettua huomioon, mutta tästä sitten hallituksen esityksen omassa kohdassa enemmän.

Soten sähköiseen asiointijärjestelmään 6 miljoonaa euroa — tästä olisin halunnut kysyä valtiovarainministeriltä, mihin nämä arviot perustuvat tästä. Käsittääkseni tällaisen järjestelmän pystyttäminen vaatii huomattavasti suurempia taloudellisia panostuksia, joten mistä tämä 6 miljoonaa on luvuksi löytynyt?

Suomen Akatemian tutkimusvaltuuksien korottaminen — tietenkin kannatettavaa. Kristillisdemokraatit haluavat siinä kohtaa muistuttaa myöskin tämän oman rokotetuotannon mahdollisuudesta ja siitä, että tutkimusmäärärahoja tulisi siltä kohtaa myös lisätä.

Nämä EU-takuut vielä lopuksi haluaisin nostaa esille. Nyt on huomioitava se, että kaiken kaikkiaan koronakriisi lisää Suomen valtion luottovastuutapahtumia voimakkaasti. Suomessahan meidän valtiontakausten kanta on selvästi EU-maiden suurin suhteessa bruttokansantuotteeseen. Talouspolitiikan arviointineuvosto on raportissaan nostanut esille

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

sen, että suuressa takauskannassa piilee riski valtiontaloudelle. Täytyy muistuttaa nytten siitä, niin kuin valtiovarainministeriön omissakin asiakirjoissa on todettu, että näissä EU-takausvaltuuksien myöntämisissä kyse on korkeariskisistä takauksista ja myöskin siitä, että on hyvin mahdollista, että näitä takauksia lankeaa jossakin vaiheessa maksettavaksi. Siinä mielessä olisi tärkeää huomioida se, mitä perustuslakivaliokunta nosti esille, että voidaan näitä koronakriisiin liittyviä järjestelyjä edes pitää perustuslain mukaisina vaarantamatta valtiontaloutta, jos emme ole koko ajan selkeästi kartalla siitä, mikä näitten kokonaisvastuitten määrä kokonaisuudessaan on.

Perustuslakivaliokunta huomautti myöskin siitä, että tähän takuurahastoon [Puhemies koputtaa] Suomen ei tulisi lähteä ensimmäisten joukossa. Olisin kysynyt valtiovarainministeriltä: ilmoittautuuko Suomi tähän takuurahastoon ensimmäisten joukossa?

14.10 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa herra puhemies! Tässä vuoden kolmannessa lisätalousarviossa keskitytään erityisesti yritysten rahoitustilanteen helpottamiseen ja koronaviruksen hallinnan ja torjunnan aiheuttamiin kustannuksiin. Kuten tiedetään, koronavirus-epidemia on laittanut maamme talouden koville, ja se kohtelee myös yrityksiä eri tavoin. Erityisen koville on joutunut esimerkiksi matkailu, joka on loppunut lähes kokonaan ihmisten pysytellessä kotona. Ei voida myöskään olettaa, että ihmiset laittaisivat matkailuun varaamansa rahat sivuun odottamaan parempia aikoja. Matkarahat käytetään nyt koronan heikentämän henkilökohtaisen talouden paikkaamiseen.

Suomen palvelu- ja matkailutoimialat ovat viime vuosina kasvaneet merkittävästi, ja Suomeen tuleva turismi on kukoistanut. Finnair on valtiolle strategisen intressin yhtiö. Kansainväliset lentoyhteydet ovat Suomelle välttämättömät, ja Finnairin merkitys Suomen kansantaloudelle on suuri. Finnairin pääomittaminen valtion taholta on tässä yhteydessä hyvin perusteltua.

Koronakriisin ja siihen liittyvien rajoitusten seurauksena lomautusten ja irtisanomisten määrä on kasvanut voimakkaasti. Tämä kasvattaa merkittävästi Työllisyysrahaston vastuulla olevia työttömyysturvamenoja. Työllisyysrahaston tuloksen arvioidaan painuvan alijäämäiseksi vuonna 2020. Hallitus on tässäkin kohtaa tässä lisätalousarviossa aivan oikealla tiellä.

Arvoisa puhemies! Tiedämme, että ravintoloiden myynti on romahtanut ja työntekijät on jouduttu pitkälti lomauttamaan. Samalla vuokrat ja muut kulut on kuitenkin hoidettava. Lisätalousarviossa ravitsemisyrittäjien tukemiseen siis ehdotetaan 123 miljoonan euron määrärahaa käytettäväksi ravintoloiden toiminnan rajoittamisten hyvittämiseen ja uudelleentoimittamisen tukemiseen. Esitys on tältä osin hyvä ja perusteltu. Sen sijaan esitys toiminnan rajoitusten hyvittämisestä on hiukan ongelmallinen. Siinä ehdotetaan, että hyvitys maksettaisiin suhteessa tammi- ja helmikuun 2020 tilanteeseen. Ravintoloiden myynti on vahvasti kausiriippuvaista, joten ehkä parempi olisi verrata tilannetta vuoden takaiseen samaan aikaan. Lisäksi eduskunnan on muutenkin ehkä syytä jonkinlaista jumppaa tämän asian kohdalta tehdä.

Puhemies! Ravintoloista kuitenkin puhutaan vielä seuraavan [Puhemies koputtaa] pykälän kohdalla — palataan niihin siinä.

14.14 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Suomen sijainti suhteessa Itä-Aasiaan on lentoliikenteen näkökulmasta edullinen, ja lentoajat esimerkiksi Kiinaan, Japaniin ja Etelä-Koreaan ovat Euroopan unionin lyhimpiä. Finnairin aseman turvaaminen Euroopan ja Aa-

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

sian välisessä lentoliikenteessä on erittäin tärkeää, samoin kuin sujuvien lentoyhteyksien varmistaminen etenkin eri puolille Eurooppaa. Finnairin selviäminen koronaviruksesta on ensiarvoisen tärkeää, ja on selvää, että esitys Finnairin talouden turvaamiseksi ja yhtiön toiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi saa eduskunnan tuen. Yhtiön strateginen merkitys Suomen kansantaloudelle on valtava, sillä se turvaa sujuvat lentoyhteydet pois Suomesta ja Suomen sisällä.

Arvoisa puhemies! Ravintola-ala kuuluu koronavirukseen suurimpiin kärsijöihin, sillä liiketoiminta on toistaiseksi rajoitettu ulosmyyntiin. Tukipaketti on siis ehdottoman tarpeellinen, ja sen on oltava mahdollisimman oikeudenmukainen. Ravintola-ala on iso työllistäjä, joten alan mahdollisimman sujuva toipuminen on yhteinen etumme. Myös uudelleen työllistymiseen tuki tulee todella tarpeeseen. Tähän asiaan palaan sitten, kun ravintolatuokea koskeva esitys on seuraavassa kohdassa lähetekeskustelussa.

14.15 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Kokoomus on tänään jättänyt kaksi lisätalousarvioaloitetta. Palaan niihin hetken kuluttua. Mutta me annamme tuen näille toimenpiteille, esimerkiksi välittömälle avulle Finnairin tilanteen ratkaisemiseksi, jota hallitus esittää, kuten myös valtiontakauksille Työllisyysrahaston, EU:n SURE-työttömyysjärjestelmän kautta sekä EU:n covid-19-takurahaston kautta. Me olemme niihin jättäneet aika lailla hallituksen esityksen mukaiset kirjaukset ja toivomme, että hallitus ottaa ne huomioon.

Me yhdessä tästä selviämme parhaiten. Läheisen Eurooppa-päivän hengessä itse olen vakuuttunut, että Eurooppa on vahvempi yhdessä kuin yksitellen. ”Pääasia on täyttää velvollisuutensa ja tehdä työtä, mikäli voimat riittävät. Paha päivä menee menojaan niin kuin hyväkin”, J. V. Snellman aikanaan totesi, ja tämä on varmasti hyvä neuvo ja oppi meille tehdä ahkerasti töitä tämän koronaviruksen voittamiseksi.

Akatemialle rokote- ja lääketutkimukseen kokoomus esittää hieman lisää rahaa tuohon hallituksen pohjaesitykseen nähden, niin että tuo valtuutus nousisi 20 miljoonaan, ja olemme tukemassa myös covid-19-jäljitysohjelman tekemiseen varattua määrärahaa.

Meidän isoimmat duubit kohdistuvat tähän ravintolatuokeen, ja kun sitä tänään on nyt jo keskustakin täällä salissa rajusti arvostellut, niin toki ihmettelemme, minkä takia hallitus ei sitä itse ole korjannut tänne tuodessaan. Mutta kokoomus on valmis auttamaan: tehdään yhdessä sellainen paketti, joka pelastaa ravintolat ja niiden kymmenentuhannet työntekijät yli tämän kriisin. Kokoomus edellyttää, että tuo ravintolatuki korotetaan 300 miljoonaan euroon. Se on kahdelta kuukaudelta kohtuullinen korvaus alalle, joka on lailla määrätty kiinni pidettäväksi. Heidän omaisuudensuojaansa ja elinkeinovapauttaan on rajoitettu poikkeuksellisesti. Kokoomus ei myöskään hyväksy sitä, että Business Finlandin tai elyn kehittämishankerahat voisivat olla vähentämässä tätä perustuslakivaliokunnankin edellyttämää tukea menetetyistä liikevaihdosta. Tämä kytkös pitää eduskunnassa purkaa. Myös vertailujankohdan pitää olla joku muu kuin vuoden hiljaisimmat ravintolakuukaudet tammi- ja helmikuu. Me olemme esittäneet, että yritykset, ravintolat, voisivat valita kolmesta eri vaihtoehdosta: edellinen tilikausi, kuusi kuukautta ennen koronavirusta tai huhti- ja toukokuu edelliseltä vuodelta. Ja kokoomuksen mallissa tämä ravintolatuki olisi myös yksinkertaisempi, yleistuki — nopea, tasapuolinen, ei kilpailua vääristävä eikä myöskään henkilöstöön sidottu. Se olisi oikeudenmukaista näille.

Arvoisa puhemies! Lopuksi kokoomus on valmis auttamaan ravintola-alaa myös nopeammin yli tästä kriisistä. Me olemme valmiita arvioimaan alueellisesti jo tässä vaihees-

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

sa esimerkiksi pienempien lounaskahviloiden ja pienien kahviloiden avaamista, niin kuin perustuslakivaliokuntakin eduskunnassa jo edellytti arvioimaan. Niitä voitaisiin hyvin avata jo tässä vaiheessa varsinkin sellaisissa kunnissa ja maakunnissa, joissa koronavirus ei ole juurikaan itseään esitellyt.

Kokoomus on esittänyt myös viinien ulosmyynnin mahdollistamista ravintoloille. Tähän olemme saaneet lukea, että Alko näyttää olevan ainoa toimiala, joka porskuttaa [Puhemies koputtaa] tässä koronakriissäkin, ja me olemme valmiit antamaan viinien ulosmyyntioikeuden ravintoloille.

Ja viimeisenä, arvoisa puhemies: olemme valmiita laskemaan myös tämän vuoden osalta ravintola-arvonlisäveron 10 prosenttiin. Se olisi hyvä moottori tälle alalle nyt, kun näitä sulkuja aletaan pikkuhiljaa toivottavasti purkaa.

14.20 Anna-Kaisa Ikonen kok: Arvoisa puhemies! Yksi kaikkein kriittisimmistä koronakriisin ratkaisukeinoista on toimivan ja turvallisen rokotteen löytäminen. Tällä hetkellä koronaan ei ole saatavilla rokotetta tai tehokasta lääkehoitoa, mutta rokotteen kehittämisessä ja toki myös lääkehoidon kehittämisessä tarvitaan sekä kansallista että kansainvälistä tutkimusta, kehittämistä ja yhteistyötä. Siksi kokoomus esittää rokotteen kehittämiseen osoitettavan kokonaisrahoituksen nostamista 20 miljoonaan euroon.

Suomen Akatemian valtuutta on tässä korotettu, mutta haastamme kaksinkertaistamaan tämän lisäyksen. Suomen Akatemian määrärahat kohdistuvat kaikkein kilpailluimpaan huippututkimukseen, jonka arviointikriteereissä korostuvat laajat vertaisarvioinnit ja tutkimustyön laatu, ja sen tukeminen näissä vallitsevissa olosuhteissa on ensiarvoisen tärkeää.

Jatkossa kuitenkin kiinnitän huomiota siihen, että kun varmasti tätä rokotetutkimusta, lääketutkimusta tulee myöskin jatkaa, niin tulevissa lisätalousarvioesityksissä tätä tutkimusrahoitusta voitaisiin kohdistaa myöskin suoraan yliopistojen määrärahoihin, jolloin varmistetaan tutkimushankkeiden jatkuvuus ja vähennettäisiin ylimääräisiä kuluja aiheuttavaa byrokratiaa ja raskaita hakuja. Kiinnitän huomiota myöskin siihen, että jatkossa on varattava rahoitusta paitsi tähän lääke- ja rokotetutkimukseen myöskin itse rokotteisiin. Koronan nujertamiseksi myöskin tartuntojen jäljityssovellus on kriittisen tärkeä, ja kannustamme lämpimästi esitetyn 6 miljoonan euron lisäämistä siihen. Se on hieno asia tässä esityksessä.

Kokoomus kannattaa vahvasti ravintoloiden ja kahviloiden tukemista, mutta eduskunnalle jätetty esitys, 123 miljoonaa euroa, on riittämätön. Se tulee valitettavan myöhässä, ja lisäksi se on hidas, monimutkainen ja jopa kilpailua vääristävä. Kokoomus esittää tukimallin muuttamista paremmin ravintoloiden tilanteeseen vastaavaksi sekä kokonaistuen korottamista 300 miljoonaan euroon.

Arvoisa puhemies! Lopuksi muutama näkökulma vielä kaupungeista. Kuntien pelastuspaketti on tulossa vasta seuraavassa lisätalousarvioesityksessä, mutta juuri nyt esimerkiksi suurilla kaupunkiseuduilla käydään MAL-neuvotteluja eli neuvotteluja maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimuksista. Monet näistä ajatelluista hankkeista ovat kaupunkiseuduilla tällä hetkellä odottavassa tilassa, kunnes valtion sitoutuminen varmistuu. Kun koronakriisistä nousemiseksi haetaan välineitä elvytykseen, niin näistä MAL-hankkeista löytyisi aivan suoraan konkreettisia esityksiä, ja toivon, että niihin tartutaan seuraavassa valmistelussa. Ne palvelevat kaupunkiseutujen kestävästä kasvusta, mutta ei saa unohtaa myöskään kansallista ja kansainvälistä saavutettavuutta niin maanteitse, rautateitse kuin lento-yhteyksin.

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

Kun täällä nyt sitten vielä puhutaan lentoyhteysklien merkityksestä tämän Finnairin pääomituskohdan yhteydessä, niin toivon, että tässä yhteydessä nähdään Helsinki-Vantaan ohella myös muut kentät ja niiden suuri merkitys aluetaloudelle. — Kiitos.

14.23 Jussi Saramo vas: Arvoisa puhemies! Kriisiä ei saa kaataa heikompiosaisten kannettavaksi, vaan tästä selvittää yhdessä ja yhtenäisinä. On oikein, että samanaikaisesti tuetaan sekä työpaikkojen säilymistä estämällä terveiden yritysten konkurssveja että työttömiksi jääviä lomautettuja ja muita heikossa tilanteessa olevia.

Ministereiden Kulmuni ja Lintilä asettama Vihriälän ekonomistiryhmä jätti raporttinsa, jonka iso linja tukee todella hienolla tavalla sekä hallituksen ohjelmaa että valittua koronalinjaa. Taloutta on nyt pidettävä letkuruokinnassa, jonka jälkeen tarvitaan useiden miljardien elvytys, jotta ei juututa lamaan, joka tulisi kalliiksi niin ihmisten hyvinvoinnin kuin taloudenkin kannalta. Suomen on myöhemmin tehtävä myös rakenteellisia uudistuksia; esimerkiksi Vihriälän raportin koulutuspanostukset ovat aivan välttämättömiä, jos halutaan, että Suomi menestyy tulevaisuudessakin.

Toisaalta tarvitaan lisää verorahaa, joka on kerättävä, aivan kuten raportti toteaa, sellaisilla veroilla, jotka mahdollisimman vähän haittaavat taloutta, ja paras esimerkki tällaisesta välttämättömästä rakennuudistuksesta on varakkaimpien listaamattomien yritysten omistajien verotuen poisto.

Leikkaukset hyödyttäisivät taloutta, ja kuten raportissakin todetaan, ei niitä pidä tehdä tänä eikä ensi vuonna. Aika näyttää, voidaanko sopeutusta harkita vuodelle 2023, kuten ekonomistit arvioivat. Nyt meidän kaikkien on kuitenkin puhallettava yhteiseen hiileen ja hoidettava akuutti kriisi mahdollisimman hyvin.

On aika vastuutonta, että oikeisto-oppositiosta on vaadittu julkisuudessa leikkauslistoja ja lietsottu epävarmuutta keskellä kriisiä. Se tie ajaisi ihmiset ahdinkoon, yritykset konkurssiin ja talouden syöksykierteeseen.

Arvoisa puhemies! Vaadin tässä salissa maaliskuussa, että Finnairin mahdolliset tuet pitäisi tehdä veronmaksajien omistusta lisäten markkinaehtoisella sijoituksella eikä vastikkeettomalla tuella, ja on erinomaista, että hallitus on päättänyt tässä lisätalousarviossa toimia juuri näin. Toivon, että jatkossa näin toimitaan kaikkien isompien yritysten kohdalla: ei kylvetä veronmaksajien rahaa omistajille, vaan tuetaan työpaikkojen säilymistä ja samalla kasvatetaan kansallisvarallisuutta nettovelkaa vähentämällä.

Pienille yrityksille tukijärjestelmien on tietysti oltava erilaisia, ja siihen itsekin palaan seuraavassa pykälässä ravintoloiden osalta. Niissäkin olennaista on tietysti tukea työtä kriisin yli.

Samalla kun tuetaan yrityksiä, niin kyllä meidän pitäisi tukea myös pienituloisia ihmisiä tekemällä esimerkiksi väliaikainen korotus toimeentulotukeen.

14.25 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Ympäristö ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus tulee huomioida kaikissa jälleenrakennustoimissa. On kannatettavaa, että valtio pyrkii takaamaan valtionyhtiö Finnairin toimintaedellytykset tukipaketilla. Tukemalla Finnairia säilytämme yhteydet Suomesta maailmalle, mikä on tärkeää erityisesti Suomen matkailu- ja yrityssektorille.

On kuitenkin kestävämpiä, ettei Finnairin tuen vastineeksi edellytetä yhtiöltä minkäänlaisia ilmastotoimia. Tuoreessa kansainvälisessä tutkimuksessa yli kaksisataa huippuekonomistia listasi lentoyhtiöille ilman ilmastoehtoja annettavan tuen erittäin huonoksi elvy-

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

tystoimenpiteeksi ilmastoon ja pitkän aikavälin talousvaikutusten kannalta. Juuri näin Suomi on nyt toimimassa Finnairin kohdalla.

Arvoisa puhemies! Ympäristökriisi ei ole kadonnut koronan myötä mihinkään. Siksi nyt tehtävät tukitoimet eivät saa johtaa paluuseen vanhoihin kestävämmiin toimintamalleihin vaan toimien täytyy uudistaa yhteiskuntaa siten, että se kykenee vastaamaan myös muihin kriiseihin, kuten ilmastoon lämpenemiseen. Tämä koskee myös lentoliikenteen tukiehtoja. Erityisesti julkista rahaa käytettäessä velvollisuutemme on miettiä, mikä toiminta on sekä korona- että ilmastokriisin kannalta välttämätöntä ja mikä ei. Esimerkiksi Ranskassa Air Francen tukipakettiin on esitetty ehdoksi kotimaan lentojen karsimista. Sama menettely olisi mahdollista Suomessa, kuitenkin varmistaen, että kriittiset kotimaan yhteydet turvataan. On kyseenalaista, että Finnair ylläpitää kotimaan lentoja sellaisilla reittiväleillä, joilla junamatkan pituus on kohtuullinen. Esimerkiksi Jyväskylän yliopistossa viime vuonna tehdyn selvityksen mukaan 400 kilometriä pitkät tai alle tunnin kestävät lennot olisi perusteltua ja mahdollista korvata muilla matkustusmuodoilla. Erot eri kulkutapojen päästöjen välillä olivat jopa 17-kertaiset.

Arvoisa puhemies! Jätin viime viikolla eduskunnassa toimenpidealoitteen siitä, että Finnairin tuki sidottaisiin ilmastotoimiin. Toivon hartaasti, että asia voidaan huomioida vähintäänkin tulevaisuuden tukitoimissa. Koronakriisi on vakavuudestaan huolimatta ihmiskunnalle myös mahdollisuus rakentaa toisenlaista maailmaa. Yksi askel uuteen suuntaan on, että me poliittiset päättäjät luomme rakenteet, jotka kannustavat merkittävien päästöjen aiheuttajia ottamaan niistä itse vastuuta yksittäisten kansalaisten vastuuttamisen sijaan.

14.28 Iris Suomela vihr: Arvoisa puhemies! Tänä kriisiaikana on osoittautunut tehokkaaksi tehdä mahdollisimman nopeita koronan vastaisia taloutta ylläpitäviä toimia ja jatkuvasti kehittää linjaa, jotta saadaan sekä tautia että talouden kriisiä taltutettua, ja se tässä onkin tärkeää, että pystytään nopeasti tekemään tarvittavia toimia. Samalla on pidettävä kiinni niistä keskeisistä periaatteista, joista Suomi maailmallakin tunnetaan. Ketään ei saa jättää yksin tämän taudin keskellä, vaan on varmistettava, että jokainen saa apua ja tukea tässä kriisissä, ja lisäksi työllisyydestä ja sitä kautta hyvinvointivaltion pohjasta on huolehdittava.

Samalla on hyvä tunnistaa, että tätä tautia ei taltuteta yksin eikä myöskään taloutta saada elpymään, ellei varsinkin Euroopan alueen mutta myös koko maailman talous pääse nousuun. Pienenä vientivetoisena avotaloutena nimenomaan talouden keskinäisriippuvuus on meillä aivan keskeinen asia pitää mielessä. Tätä ovat käytännössä kaikki valtiovarainvaliokunnan kuulemat taloustieteilijät korostaneet. 60 prosenttia Suomen viennistä kohdistuu EU-alueelle, joten erityisesti EU:lla ja EU:n toimilla on suuri merkitys elpymisessä. Ja sen takia nimenomaan senttyypinen toiminta, jossa turvataan työpaikkoja ja yrityksiä EU:ssa, on myös Suomen etu. Siksi nämä lisätalousarvioesityksen panostukset EU-toimiin ovat erinomaisen kannatettavia, kun tiedetään, että nimenomaan tällaiset toimet ovat välttämättömiä, jotta Suomen vienti voi elpyä ja sitä kautta Suomen talous voi elpyä.

Samalla on tietysti katsottava eteenpäin meidän EU-politiikassamme, kuten myös kotimaan elvytysstrategiassa. Nyt tehdään niitä laajamittaisia toimia, joilla pyritään pelastamaan mahdollisimman paljon työpaikkoja, mutta kun katsotaan tästä muutamia vuosia eteenpäin, niin on keskeistä kääntyä vihreän elvytyksen tielle eli tukea työpaikkoja ja yrityksiä, joiden toiminta on kestäväällä pohjalla myös jatkossa, ja pyrkiä nimenomaan verouudistuksiin, joilla verotetaan ympäristölle haitallista toimintaa — sen kun on monesti to-

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

dettu olevan nimenomaan talouden muuta toimintaa vähiten haittaava tapa kerätä lisää verotuloja. Ja lisää verotulojahan me pidemmällä aikavälillä tarvitsemme, koska muuten emme tästä julkisen talouden alijäämästä selviä.

Samalla on tietysti keskeistä panostaa tutkimukseen ja koulutukseen. Nyt panostetaan aivan erityisesti koronan vastaiseen työhön. Täällä nousi huoli, miten pidetään ylipäättään huolta meidän koulujen, oppilaitosten ja tutkimuslaitosten toiminnasta. Tähänhän hallitus on tehnyt toimia: korkeakoulujen perusrahoitusta on kasvatettu 60 miljoonalla. Tämä on nyt noussut aivan arvoon arvaamattomaan, koska nyt on tunnistettu, että kun vaikkapa epidemiologian alalla ei ole ollut riittävästi resursseja Suomessa ja muualla maailmassa kulu-neina vuosina, niin se näkyy nyt siinä, että meillä ei ole kaikkea sitä tutkimusta, mitä olisi voinut olla, mistä olisi ollut aivan valtava apu tämän taudin taltuttamisessa. Eli nyt kun käännyimme kohti kestävästä tietä, panostamme tutkimukseen, niin voimme parhaiten varmistaa, että kun seuraava kriisi koittaa, niin tunnemme tarkemmin, mistä on kysymys, ja tiedämme myös paremmin, miten kriisi saadaan nopeimmin taltutettua. Siksi onkin tärkeää varmistaa, että tutkimukseen ja [Puhemies koputtaa] koulutukseen panostetaan jatkossakin. Nämä eivät saa olla leikkauskohteita, kun pohditaan talouden tasapainottamista.

14.32 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Epidemian seurauksena yleinen taloudellinen aktiviteetti heikkenee, ja sen vuoksi tietysti hallitus on näitä lisätalousarvioita meille tuonut. Yksi linjaus, pääkohdiltaan aivan perusteltu, on se, että heinäkuun loppuun asti yli 500 hengen tilaisuudet on peruttava, ja tämä linjaus tietysti vaikuttaa merkittävästi kesätapahtumiin ja festivaaleihin. Kulttuurilla on sosiaalisuuden ja yhteisöllisyyden lisäksi paljon vaikutuksia myös talouteen, pienyritysjäyyteen, yhteisöön, hyvinvointiin, freelancereitten toimintaan ja näin poispäin.

Toisessa lisätalousarviossa hallitus osoitti noin 40 miljoonaa euroa kulttuurin tukemiseen, ja siellä oli kohdistettu rahaa kulttuurialan ammattilaisille, taiteilijoille ja kulttuuritapahtumille — hyvä näin, kiitos siitä. Tuki ulottui kuitenkin vain 31.5. asti, ja tähän liittyen opetus- ja kulttuuriministeriö on käynnistänyt haun, mutta todellakin kesätapahtumiin se haku ei auta. Valtiovarainvaliokunta sanoi mietinnössään toisesta lisätalousarviosta, että ”on tärkeä seurata tuen tarvetta ja varautua osoittamaan lisäresursseja tilanteessa, jossa kesätapahtumat joudutaan epidemian vuoksi perumaan”. No, nyt niitä joudutaan perumaan, ja tähän valtiovarainvaliokunnan mietintöön liittyen odotin, että tässä kolmannessa lisätalousarviossa olisi tämä festivaaliasia tullut esille, mutta se ei ole tähän vielä ehtinyt, ja toivon, että neljänteen se tulee mukaan. Näiden festareiden toivoisi pääsevän tästä kuolemanlaaksosta ylitse, ja toivoisi katseiden suuntautuvan seuraavaan vuoteen.

Toinen asia, johon ei sinänsä rahaa tarvita, koskee esimerkiksi Veikkausliigaa ja Superpesistä: Kun tämä 500 henkilön kirjaus on meillä heinäkuun loppuun asti, niin toivoisin, että hallitukselta tulisi tähän valtioneuvoston periaatepäätökseen tarkentavia soveltamisohjeita. Onko se 500 tiukka raja, vai onko siinä tilannekohtaista harkintaa? Jos otetaan esimerkiksi jalkapallopelejä, joka pelataan vaikka Ratinassa, ja katsomossa on 17 000 paikkaa, niin tilanne on tietysti erilainen kuin pienellä stadionilla, jossa on 3 000 paikkaa — ihan samalla tavalla tieliikenteessä meillä on erilaisia nopeusrajoituksia turvallisuudesta johtuen pienille teille ja isoille teille. Ja tässä toivoisin, että voidaan tapauskohtaista harkintaa tehdä, jos on iso stadion, ulkona, monta katsomoa, eri sisäänkäynnit, mikäli se on mahdollista turvallisuus huomioiden. Turvallisuus on tietysti myös urheiluyhteisölle ensisijainen tavoite.

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

14.35 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Kuten täällä ovat useat kollegat jo tuoneet esille, tämä kriisi on vaikuttanut alkuvaiheessa erityisesti palvelualojen yrityksiin, ja niistä monen tilanne on tällä hetkellä erittäin vaikea. Täällä on noussut esille erityisesti ravintola-ala, jolla monen yrityksen liikevaihto on romahtanut täysin. Tällä hetkellä vaarassa ovat tuhannet yritykset ja kymmenettuhannet näissä yrityksissä työskentelevät ihmiset, ja sen takia on tärkeää, että heitä autetaan nyt ja tässä, jotta mahdollisimman moni näistä yrityksistä pääsee tämän akuutin kriisin yli.

Herra puhemies! Käsittelimme maaliskuun lopussa ravintoloiden sulkemista koskevaa lainsäädäntöä tässä salissa ja silloin teimme tämän päätöksen siitä, että ravintolat tässä poikkeustilanteessa suljetaan. Tässä yhteydessä hyväksyimme yksimielisesti myös lausuman, joka on velvoittanut hallitusta ryhtymään viipymättömiin toimiin, joilla sitten tuetaan ravintolayrittäjien toimeentuloa tässä poikkeuksellisessa tilanteessa. Samoin perustuslakivaliokunta piti lausunnossaan välttämättömänä, että lailla säädetään sekä kiellon aiheuttamien menetysten kohtuullisesta kompensoimisesta että vaikutuksia lieventävistä järjestelyistä elinkeinonharjoittajille.

Herra puhemies! Nyt olennainen kysymys kuuluu: vastaako tämä hallituksen esitys sitä, mitä eduskunta, tämä sali, on hallitukselta edellyttänyt? Ei vastaa. Tätä hallituksen mallia ei voi pitää kohtuullisena kompensationsa yrityksille, joiden liikevaihto on romahtanut täysin. Tämä 123 miljoonan euron tuki näine valuvikoineen, jotka on tuotu jo esille tässä keskustelussa, ei todellakaan ole sitä, mitä eduskunta on maan hallitukselta edellyttänyt, ja sen takia on tärkeää, että nyt talousvaliokunta käytännössä joutuu muuttamaan, tekemään aika paljon työtä, jotta tämä esitys saadaan sellaiseen kuntoon, että sen kanssa päästään eteenpäin.

Herra puhemies! Olemme siis tosiaan, kuten edustaja Heinonen täällä toi esille, esittäneet tätä ravintolatuen korottamista 300 miljoonaan euroon. Olemme myös tuoneet esille sen, että mikäli yrittäjä on hakenut tukea ely-keskuksesta tai Business Finlandilta, nämä tuet eivät saa vaikuttaa tämän ravintolayrityksen saamaan mahdolliseen ravintolatukeen. On myös järjetöntä, että tämän tuen osalta vertailuajankohta on vuoden alku, joka on taas kaikkein hiljaisinta aikaa ravintolan liiketoiminnassa.

Herra puhemies! Nämä kaikki asiat täytyy nyt korjata, kun tätä asiaa tässä talossa käsitellään.

14.38 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Korona on aiheuttanut terveydellisen kriisin lisäksi akuutin šokin talouteen. Meidän on nyt ehdottoman tärkeää välttää 90-luvun laman virheet. Työpaikkoja on puolustettava määrätietoisesti.

Tänään käsittelyssä olevassa lisätalousarviossa esitetään 123 miljoonan euron tukea ravintoloille. Sulkemispäätöksestä johtuvat tulonmenetykset korvataan ja alan yrityksiä kannustetaan työllistämään. Eduskunta vielä tarkastelee, kuinka tuki kohdentuisi mahdollisimman oikeudenmukaisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Esimerkiksi niiden ravintoloiden osalta, jotka ovat jo aiemmin hakenet kehittämistukia, pitää varmistaa, ettei niitä aseteta muita hankalampaan asemaan.

Samalla kun yrityksiä tuetaan, on myös muistettava niiden ihmisten toimeentulo, joilla ei ole töitä. Vasemmistoliitto on tyytyväinen, että työttömyysturvan suojaosaa päätettiin nostaa 500 euroon. Näin helpotetaan työttömän mahdollisuutta työn vastaanottamiseen ilman toimeentulon heikentymistä. Väliaikainen korotus myös toimeentulotukeen varmistaisi, että kaikkein pienituloisimmat selviytyisivät kriisin keskellä.

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

Arvoisa puhemies! Viime päivinä on puhuttu paljon siitä, miten Suomen taloutta tulisi pitkällä aikavälillä vahvistaa. On ollut ikävää huomata, miten innokkaasti opposition riveistä on lähdetty lietsomaan epävarmuutta ja puhumaan leikkauksista. Meidän tehtävämme on nyt varmistaa ihmisten luottamus yhteiskuntaan pitämällä huolta ihmisten hyvinvoinnista ja toimeentulosta.

Kun akuutti kriisi on ohi, tulemme tarvitsemaan elvyttäviä toimia. Näistä linjattaneen seuraavissa lisätalousarvioissa. Esimerkiksi kaikille suomalaisille jaettava elvytysseteli olisi tehokas tapa vauhdittaa kulttuuri- ja palvelualojen elpymistä. Nämä alat ovat kriisin suurimpia kärsijöitä, ja seteli tukisi yrittäjiä sekä pieni- ja keskituloisten mahdollisuutta käyttää palveluita. Lisäksi ilmaston näkökulmasta tärkeitä infrahankkeita on syytä vauhdittaa, samoin kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen rakentamista.

Poikkeusoloissa on herännyt huoli myös lasten ja perheiden hyvinvoinnista. Hallituksen tulee panostaa siihen, että mahdollisimman pian annetaan erityistä lisätukea neuvoloille, päiväkodeille ja kouluille lasten ja nuorten hyvinvoinnin vahvistamiseksi.

Myös kunnissa odotetaan jo kuumeisesti hallituksen lupaamaa vähintään miljardin euron tukipakettia, ja tästä olisi hyvä saada lisätietoa mahdollisimman pian, jotta kunnat voisivat keskittyä kuntalaisten hyvinvointiin eivätkä taloushuoliin.

14.41 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! Lisätalousarviesityksessä määrärahoja lisätään 832 miljoonalla eurolla kokonaan lisävelan otolla. Hyvinä elvytyskohteina voidaan pitää esimerkiksi infraa tai vaikkapa homekoulujen korjaamista, sillä ennen kaikkea nyt pitäisi satsata koulutukseen, tutkimukseen ja kehitykseen. Näissä osaamisinvestoinneissa olemme jääneet viime vuosina kilpailijoita jälkeen.

On selvää, että tukitoimia täytyy osoittaa tahoille, joiden liiketoimintaa valtiolta on rajoittanut. Vaikka elvytyksen tarve on suuri, se ei poissulje sitä tosiasiaa, että syksyn budjettiriihessä on myös kriittisesti käytävä läpi valtiontalouden menoja. Miljoonia ei ole varaa heitellä jokaiseen koloon, mikä tuntuu tällä hetkellä olevan hallituksen linja.

Peräänkuuluttaisin myös kustannustehokkuutta. Budjetissa on 6 miljoonaa euroa mobiilisovelluksen kehittämiseen, jota ei ole edes kilpailutettu. Miksi ylipäättänsä jokaisen EU-maan täytyy kehittää oma sovellus? Olisiko voitu koordinoitusti yhteiskehittää?

Lähes sama summa, viisi ja puoli miljoonaa euroa, annettiin juuri vapaaehtoisrahoituksena WHO:lle, vaikka järjestö käyttää vuosittain noin 200 miljoonaa dollaria pelkästään työntekijöidensä matkakuluihin. Missä on toiminnan tehostaminen ja varmistus, että nämä miljoonat, jotka velkarahalla WHO:lle syötämme, menevät todella covid-19-vastaiseen toimintaan?

Myöskään euromaiden yhteisvastuun kasvattaminen ei ole perusteltua.

Ennen kaikkea tulisi kuitenkin pohtia, mitä vaihtoehtoja meillä on pelkälle velanotolle. Perussuomalaiset eivät kannata verotuksen kiristämistä, mutta olen jo useaan otteeseen puhunut veropohjan tiivistämisestä ay-liikkeiden osalta, sillä nämä yleishyödyllisiksi listatut yhteisöt nauttivat yhä edelleen verovapaudestaan. Täältä valtio voisi laskelmien mukaan saada satojen miljoonien tulot.

Tänä keväänä pelkästään Kojamo maksaa omistajilleen kaikesta huolimatta osinkoina 84 miljoonaa. Kansalaiset ovat ahdingossa lomautuksien vuoksi, ja korkeiden vuokrien takia Kelan kautta tulevat asumistuet valuvat suoraan Kojamon kautta verovapaana vuolaa-na tulona eläkeyhtiöille ja ammattiliitoille. [Ben Zyskowicz: Näin se on!] Onko puoluetukien korotuksessa mitään järkeä tässä tilanteessa?

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

Ja loppuun voisi vielä kysyä, missä viipty kuntien tukipaketti.

14.44 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Valtionvelka on ennennäkemättömissä lukemissa, ja sen myötä tuleekin kriittisesti tarkastella, mihin nykytoimintoihin saati hallituksen uusiin suunnitelmiin on varaa. Hallitusohjelmalta on pudonnut pohja pois, mutta hallitus jatkaa ideologisten asioiden parissa puuhastelua jättäen sopeuttamistoimet seuraavan hallituksen harteille. — Hyvä hallitus: Teillä on nyt vastuu. Toimikaa sen mukaisesti.

Ja missä viipty kuntien tukipaketti? Kuntapolitiikassa sosiaalidemokraatit ja muu vihervasemmisto jarruttavat kuntien yt-neuvotteluja ja muita säästötoimenpiteitä uskotellen itselleen ja muille päättäjille hallituksen tulevan vielä apuun. Se on tyhjänpäiväistä haihatelua ja silmien sulkemista todelliselta tilanteelta. Hallitukselta ei ole tulossa sellaista kuntapakettia, jolla oikeasti pelastettaisiin syvissä vesissä uivaa kuntataloutta. [Antti Kurvinen: Mistä tiedätte?] Kuntien onkin nyt tarkasteltava investointeja ja käyttökuluja: Mikä on lakisääteistä ja mikä ei? Mihin on aidosti enää tulevaisuudessa varaa ja mihin ei? Harmillinen tosiasia on se, että te hallituksessa olette vain lisäämässä kuntien tehtäviä. Onko siinä yhtään mitään järkeä?

Monissa kunnissa pohditaan säästötoimia kuumeisesti. Samaa ei voi sanoa hallituksen toiminnasta. Hiukan vaikuttaa siltä, että hallituksessa ei ymmärretä kuntien eikä yrittäjien ahdinkoa. Teille täällä asiat eivät tunnu konkretisoituvan tarpeeksi hyvin, jotta tekisitte rohkeita liikkuja taloustilanteen parantamiseksi. Kunnissa koronavirüs on käsin koskeltavissa, ja miljoonien tappiot täytyy paikata jollain.

Arvoisa herra puhemies! Kunnissa on jo ennen koronavirüsiä tehty pakon edessä miljoonasäästöjä, ja kuten todettua, entistä kovemmat säästöpainet ovat päällä. Ensi syksyn budjettiriihistä tulee kunnissa ennennäkemättömän vaikeat. Leikkauslistat ja veronkorotukset vaanivat aivan nurkan takana. Osa kunnista karsinee toivottavasti turhista investoinneista, mutta osassa niistä on jo karsittu ja jäljellä on enää esimerkiksi homekoulujen korjauksia tai uudisrakentamista. Niitä on muuten aika vaikea jättää tekemättä.

14.46 Sakari Puisto ps: Arvoisa puhemies! Lisätalousarviossa ja kevään rahoitusjärjestelyissä arveluttavat erityisesti EU-takausvastuut. Takausvastuut voivat olla Suomen kaltaiselle pienelle taloudelle vaarallisia. Tässä esityksessä on 432 miljoonan euron suuruinen valtiontakaus EU:n SURE-tukivälineen vakuudeksi ja 372 miljoonan euron suuruinen valtiontakuu EU:n covid-takurahastolle. Pitää nyt jo ajatella tilanteen varalta, jossa rahoitusmarkkinat mahdollisesti ajautuvat epävakaiseen tilanteeseen. Suomi olisi tällaisessa tilanteessa aivan erilaisessa asemassa kuin esimerkiksi Saksa ja yhteisvastuullisten takausvastuiden kokonaisuudessa ja kokonsa puolesta heittopussi.

Nyhtän tilanne on poikkeuksellisen hankala, koska talous heikkenee kaikilla osa-alueilla: Ensinnäkin se heikkenee valtiontalouden näkökulmasta. Sitten on yritysten kysyntä katkenut ja lomautusaalto. Yritysten tuotantokyky ja samalla verojen maksukyky heikkenevät. Kuntatalouden tilanne on heikentynyt jo pitkän aikaa 2000-luvulla, ja silti tehdään hankkeita, joille ei ole riittävää kannattavuutta tulorahoituksen kautta. Takausvastuut Finnveran kautta ovat lisääntyneet tuntuvasti, ja tämän päälle tulevat sitten nämä EU-tason yhteisvastuut, niin kuin tämä SURE, takurahasto, EVM ja pöydällä oleva elpymisrahasto. Näitä erilaisia ehdotuksia tulee nyt ovista ja ikkunoista.

Kuten perustuslakivaliokunnassa edellytimme, nimenomaan tätä kokonaisuutta pitää nyt tarkastella, ei pelkästään näitä yksittäisiä tuki-instrumentteja tai takausinstrumentteja

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

yksittäin, vaan nimenomaan tätä koko tilannetta sellaisessa tilanteessa, että Suomen taloustilanne voi vielä tästä heikentyä. Esimerkiksi Englannin pankki on ennustanut, että maa kohtaa pahimman laman jopa 300 vuoteen. Hallituksen asenne yhteisvastuisiin on liian kevytmielinen. Varsinkin tässä esityksessä oleva EU-takuurahasto on riskialtis ja tappiot ovat mahdollisia. Vähintään täytyy siis siirtää päätöstä, ja silloinkin pitää olla vahvan ehdollinen päätös mukana.

Euroopan vakausmekanismin EVM:n osalta perustuslakivaliokunta edellytti asianmukaista ehdollisuutta tukien ehdoksi. Tällä tarkoitetaan siis tukia ottavien jäsenmaiden sitoutumista julkisen talouden tervehdyttämiseen, muuten raha vain otetaan ja saatetaan valuttaa käytännössä toista kautta muualle kuin akuutteihin terveystoimiin, joihin se oli tarkoitettu.

Lopuksi vielä täytyy nostaa esiin tämä valmistelussa oleva EU:n elpymisrahasto. Nimestään huolimatta kyseessä on käytännössä hanke laittaa liikkeelle yhteisvastuulliset eurobondit, jolloin yhteisvastuiden suuruusluokka liikkuu jo tuhansissa miljardeissa euroissa.

14.49 Anders Adlercreutz r: Ärade talman! Ensinnäkin: On hyvä, että Suomi tukee tässä myöskin WHO:ta. Kun joku pudottaa kapulan, niin yhteisvastuuta kantavat maat nostavat sen yhteisen hyvän puolesta ylös ja vievät sitä eteenpäin. Pienen maan, kuten Suomen, kiistaton etu on se, että meillä on sääntöihin pohjautuvaa kansainvälistä yhteistyötä, että pystytään tekemään työtä yhdessä, vaikka tietenkin puutteita niissä kaikissa jossain määrin on.

Tämän kevään aikana on tuettu yrityksiä ennennäkemättömällä tavalla, monin eri tavoin. Tämä lisäbudjetti on taas osoitus siitä, että halu tukea on kova, ja me näemme kaikkien, että vaikka tässä nyt on suunnaton negatiivinen rahavirta, niin se on edellytys sille, että se rahavirta kääntyisi positiiviseksi, että meillä on yrityksiä, jotka voivat työllistää siinä vaiheessa, kun talous taas saadaan liikkeelle.

Ravintolatuki varsinaisena asiana käsitellään tässä myöhemmin. On hienoa, että se tulee, se on eduskunnan vaatimus. On hyvä, että tässä vielä on keskusteluvaraa, voidaan pohtia niitä tiettyjä kohtia, joissa detaljeja ehkä on syytä justeerata lähinnä liittyen vertailukausiin ja ehkä siihen, miten muihin, erilaisiin tarkoituksiin myönnettyjä tukia otetaan tässä huomioon. Voi toki myöskin pohtia ihan ilmaisia keinoja tukea pienpanimotoimintaa tai ravintoloita ja tilapäisesti tehdä poikkeuksia alkoholilainsäädäntöön ja ulosmyyntiin liittyviin määräyksiin.

Finnairikin on tässä mukana, ja ei voi aliarvioida pienen Euroopan reunavaltion oman lentoyhtiön merkitystä. On tärkeää, että se pidetään pystyssä. Ilman Finnairia Suomen edellytykset pärjätä tulevaisuuden haasteissa olisivat huomattavasti heikommat.

13,5 miljardia, se on suunnaton vaje, se pitää nopeasti kuroa umpeen. Vaikka nyt ei ole leikkauslistojen aika — vaikkakin perussuomalaiset niitä ilmeisesti tuossa hieman tivasiinkin — niin on selvä, että kun elvytystä lähdetään tekemään, niin meillä pitää myöskin olla suunnitelma sopeutustoimille, pitää olla suunnitelma sille, miten tätä aukkoa saadaan kurottua umpeen, ja se oli myöskin asiantuntijoiden näkemys tänään, kun asiasta keskusteltiin valtiovarainvaliokunnassa. Meidän pitää jo syksyllä pohtia niitä asioita, joilla saadaan koko valtiontalous, julkinen talous balanssiin. Aikaa ei ole hukattavaksi siinä asiassa.

Yhtä lailla pitää pohtia, miten nyt kriisin aikana käyttöön otettuja joustoja voitaisiin säilyttää, miten työelämää saadaan joustavoitettua, myöskin työvoiman tarjontaa lisättyä [Pu-

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

hemies koputtaa] ja nähdä Suomen kaltaisen maan vahvuudet, joustavuuden ja osaamisen merkitys myöskin tulevaisuudessa. — Kiitos.

14.52 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Koposelle ja edustaja Simulalle vastauksena: kuntien tukipaketti on tulossa neljännessä lisätalousarvioehdotuksessa.

Edustaja Puisto puhui edellä Suomen takuista, ja jatkan niistä. Olen samaa mieltä siitä, että tilannetta tulee katsoa kokonaisuutena. Tässä kolmannessa lisätalousarviossa ehdotetaan, että valtioneuvosto voi myöntää enintään 432 miljoonan suuruisen valtiontakauksen lainoille, jotka myönnetään eurooppalaisen hätätilasta aiheutuvien työttömyysriskien lieventämisen tilapäisen tukivälineen, SUREn, puitteissa. Lisäksi valtioneuvostolle ehdotetaan valtuutta myöntää enintään 372 miljoonan euron suuruisen valtiontakuu Euroopan investointipankille yleiseurooppalaisesta takuurahastosta mahdollisesti aiheutuvien tappioiden varalta. Tämä takuurahasto perustetaan Euroopan investointipankin yhteyteen.

Yhdyn tässä perustuslakivaliokunnan näkemykseen, että kokonaisarvio kasvavista vastuista viime kädessä vaikuttaa siihen, voidaanko koronavirukseen liittyviä järjestelyitä pitää perustuslain mukaisina. Jatkossa käsiteltäessä tällaisia EU-jäsenyyteen liittyviä ehdotuksia valtioneuvoston selvityksessä arvioidaan taloudellisia vastuita ja riskejä kumulatiivisesti — sitä toivon huomioiden myös jo päätetyt ja ennakoitavat, lähiaikoina päätettäviksi tulevat asiat. Tulisi olla tiedossa riittävä selvitys Suomen EU-jäsenyyteen liittyvistä takaus- ja vastaavista vastuista kokonaisuutena. Tämä on hyvä jatkossa pitää mielessä.

Vesa Vihriälän työryhmän raportti on hakenut taloudellemme tietä ulos tästä kriisistä ja eväitä jälleenrakentamiseen. Elvytyksen rinnalle tulee hakea toimia, jotka pitävät julkisen talouden tasapainoisella uralla. Emme saa lisätä kohtuuttomasti tulevien sukupolvien taakkaa. Edessä on haastavien päätösten aika. Päätökset koskevat niin Suomen kuin Euroopan unionin yhteisiä päätöksiä. Tässä lisätalousarviossa keskitytään paljon yritysten tilanteisiin, niiden helpottamiseen ja koronaviruksen hallinnan ja torjunnan aiheuttamiin kustannuksiin. Pidän näitä kaikkia toimenpiteitä tarpeellisina.

14.55 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Tällä kriisillä on neljä vaihetta: ensimmäisenä on epidemian tukahduttaminen, toisena exit, kolmantena elvytys ja neljäntenä sopeutus. Aikaa menee varmasti toistakymmentä vuotta, ennen kuin nämä kaikki on saatu hoidettua. Hallituksen politiikka epidemian tukahduttamisen suhteen on hyvin epäselvä. Ja jopa ennen kuin tukahduttamista on nähtävissä, hallitus jo aloittaa exitin tällä viikolla koulujen osalta, ja sitten hyvin pian mennään siitä eteenpäin. Tämä on todella riskialtista politiikkaa.

Tämä budjettiesitys sisältää jonkin verran näitä toimenpiteitä, jotka kohdistuvat suomalaisen yritystoimintaan, ja perussuomalaiset kannattavat suomalaisen elinkeinoelämän ja työllisyyden puolesta tehtäviä panostuksia valtion toimesta. Sen sijaan me emme kyllä missään tapauksessa ymmärrä tätä hallituksen Eurooppa-politiikkaa. Nyt kun täällä on eurooppaministerikin paikalla, niin teillä varmasti on tarkkaan tiedossa, minkälaiset Suomen vastuut Eurooppa-tasolla nyt jo ovat. Euroopan keskuspankki osto-ohjelmallaan on aiheuttanut jo noin 2 500—3 000 miljardin summan keskuspankin taseeseen. Suomen laskennallinen osuus on siitä kymmeniä miljardeja euroja. Tämä on siellä sisässä meidän vastuulamme.

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

EU:n budjetti on tietysti auki, ja sinne ollaan nyt rakentamassa lisää menoja meille. Targget 2 -järjestelmä sisältäneen noin 100 miljardin vastuut Suomelle. Ne ovat laskennallisia vastuuta tässä tilanteessa mutta olemassa olevia. EVM:n sisällä on kymmenien miljardien, ainakin 12 miljardin euron, summa, joka vaadittaessa on sinne maksettava. Lisäksi näistä bondeista puhutaan. Tämä budjetti sisältää SURE-järjestelmän ja Euroopan investointipankin takuun kautta yhteensä yli 800 miljoonan euron lisävastuut suomalaisille veronmaksajille.

Kuinka suureksi hallitus on valmis viemään Suomen vastuun muiden maiden huonosta, holtittomasta taloudenpidosta ja toisaalta sen vastuun, mikä tätä kautta tulee meille silloin, kun Suomessa on hätä, niin kuin tällä hetkellä on? Meidän tehtävämme on pelastaa suomalaiset yritykset, työpaikat ja luoda pohja elvytykselle ja sopeutukselle sen jälkeen, kun tämä tilanne on ohi. Miten hallitus tähän varautuu, ja mikä on teidän politiikkanne tältä osin? Sitä kysyy varmasti Suomen kansa tänä päivänä.

14.59 Antti Kurvinen kesk: Herra puhemies! Tänään vietetään kahta tällaista merkkipäivää, huomionosoituspäivää, ja siihen nähden tämän vuoden 2020 kolmannen lisätalousarvion käsittely sattuu oikeastaan aika mukavasti: tänään vietetään suomalaisuuden päivää — hyvää suomalaisuuden päivää kaikille — ja myöskin sairaanhoitajapäivää. Tämä lisätalousarviohan on osa sitä koronavuoden hoitoa, jota suomalainen yhteiskunta ja koko ihmiskunta on tässä nyt tämän alkuvuoden tehnyt. Meikin olemme tässä salissa tehneet lukuisia lakiesityksiä, talouspäätöksiä, joilla tätä koronavuotta hoidetaan, ja siinä sairaanhoitajat ovat aivan etunenässä. Ja kyllähän tässä snellmanilaisella, sinivalkoisella asialla monella tavalla ollaan, kun näitä ratkaisuja tämänkin lisätalousarvion osalta tehdään.

Puhemies! Tämän lisätalousarvion teemaksi voisi nostaa yritysten tukemisen, elinkeinopolitiikan ja myös matkailun tukemisen Suomessa. Tämän lisätalousarvion koko on noin 800 miljoonaa euroa, ja siitä leijonanosa, noin 700 miljoonaa euroa, on varautumista meidän suomalaisen sinivalkoisen lentoyhtiömme, Finnairin, pääomittamiseen, siihen, että valtio, jolla on yli 50 prosenttia Finnairin osakkeista, voisi osallistua mahdolliseen osakeantiin tai sitten muulla tavalla pääomittaa tätä meidän omaa lentoyhtiötämme.

Kaikki lentoyhtiöt maailmassa ovat tällä hetkellä kovissa vaikeuksissa, ja voidaan ennakoida, että siellä kyllä tapahtuu semmoinen harvennus ja pudotuspeli. Mutta kuten täällä edustaja Adlercreutz muutenkin ansiokkaassa puheenvuorossaan totesi, kyllä kansallinen lentoyhtiö on Suomelle ihan välttämätön elinehto, strateginen elinehto, monistakin syistä. Me olemme käytännössä saari, lentoyhtiö tarvitaan logistisista syistä, turvallisuussyistä eikä vähiten elinkeinopoliittista syistä. On hirveän harmillista, että juuri kun meillä matkailu nousi oikein jaloilleen, niin sitten tämä korona sitä painoi alaspäin. Mutta uskon, että paremmat päivät ovat tulossa.

Puhemies! Minusta Suomessa ei kannata sulkea lentokenttiä, me tarvitsemme kaikkia nykyisiä lentokenttiä. Ottaisin mallia lentoliikenteen tukemiseen tuolta länsinaapurista Ruotsista. Siellä on hyviä ratkaisuja, myös pienet kentät pidetään hengissä, nähdään osana kriittistä infraa. Lisäksi meillä on ihan mielenkiintoisia hankkeita pienemmillä lentokentillä vaikkapa molemmin puolin Pohjanlahtea: niin Västerbottenissa kuin meillä Pohjanmaalla on sähköisen lentoliikenteen kehittämishanke.

Puhemies! Tässä lisätalousarviossa käsitellään myös tätä kauan odotettua ravintolatuokea, ja pidän erittäin tärkeänä ja keskustan eduskuntaryhmä pitää erittäin tärkeänä sitä, että hallitus teki pöytäkirjaansa tämän lausuman, että eduskunta voi korjata tätä tuokea. Siellä on

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

sellaisia selkeitä puutteita ja ongelmakohtia, jotka pitää eduskuntakäsittelyssä korjata. Me keskustan eduskuntaryhmässä kutsumme kokoomuksen ja muun oikeisto-opposition mukaan näitä puutteita korjaamaan. [Ben Zyskowiczin välihuuto]

Puhemies! Ihan loppuun haluan todeta vielä näistä EU-vastuista sen asian, että vaikka nyt joudutaan tekemään tämmöistä covid-rahastoa ja SURE-välineitä, niin kyllä hallitus pitää edelleen kiinni siitä, että EU:ssa jokaisella jäsenvaltiolla pitää olla oma talouspolitiikka, vastuu omasta taloudenpidosta. Me emme hyväksy, keskusta ei hyväksy eikä hallitus hyväksy tulonjakounionia, [Puhemies koputtaa] mitään velkaunionia. Suomen budjettisuvereniteetista pitää kiinni. Tämän salin pitää päättää suomalaisten veronmaksajien [Puhemies koputtaa] rahojen käytöstä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kalli ja hänen jälkeensä ministeri Kulmuni ja sitten muutaman puheenvuoron jälkeen ministeri Tuppurainen.

15.02 Eeva Kalli kesk: Arvoisa puhemies! Vuoden kolmas lisätalousarvioesitys on jälleen mittaluokaltaan normaaliolojen lisätalousarvioita suurempi, tällä kertaa kaikkiaan 832 miljoonaa euroa. Tänä keväänä jo annettujen ja vielä annettavien lisätalousarvioesitysten mittaluokka jo itsessään kertoo tämän kriisin vakavuudesta, laajuudesta ja syvyydestä.

Esitys pitää sisällään lukuisia kannatettavia ja hyvin perusteltuja toimia muun muassa Finnairin pääomitukseseen, Työllisyysrahaston maksuvalmiuden varmistamiseen sekä ravintoloiden tukemiseen liittyen. Me keskustelemme hetken päästä tarkemmin ravintoloille osoitettavan tuen sisällöstä, mutta aivan kuten tässäkin keskustelussa on jo useasti todettu, on päivänselvää, että ravintoloiden tukeminen on välttämätöntä, oikein ja kohtuullista ja että esitetty tukimalli edellyttää vielä eduskunnan toimesta joitakin parannuksia ja selvennyksiä, aivan kuten hallitus itsekin on meitä evästänyt. [Ben Zyskowicz: Miksei hallitus korjaa?] Me talousvaliokunnassa, aivan kuten edustaja Kurvinen äsken totesi, tulemme käymään esitetyn mallin ja siihen liittyvät muutostarpeet huolellisesti läpi asiantuntijoiden ja alan edustajien kanssa.

Samalla on kuitenkin muistettava, että myös monet muut yritykset muilla toimialoilla ovat ajaneet käytännössä suoraan seinään ja ovat yhtä lailla vaikeuksissa, ja tästä syystä on tärkeää ja erinomaista, että hallitus on myös tämän huomioinut ja valmistelee parhaillaan siihen liittyvää uutta yleistukea.

Arvoisa puhemies! Lisätalousarvioesityksestä haluan vielä erikseen nostaa esiin rokotetutkimukseen ja jäljitysovellukseen kohdistuvat rahoitusesitykset. Suomen Akatemian valtuutta ehdotetaan lisättävän 10 miljoonaa euroa. Tämä valtuuden korotus on tärkeää kohdentaa nimenomaan suomalaisen covid-19-rokotetutkimuksen ja -lääkekehitystutkimuksen tukemiseen. Tämä on valtavan tärkeä asia. On erinomaisen hienoa, että meillä on Suomessa pitkälle edennyttä koronaviruksen torjumiseen soveltuvaa rokotetutkimusta, ja sitä pitää nyt kaikin keinoin tukea ja edistää. Mitä nopeammin saamme tähän kulkutautiin purevan rokotteen, sitä nopeammin pääsemme yhdessä voimalla kiinni uuden kasvun rakennustyöhön. Suomen menestyksen ja suomalaisten turvallisuuden vuoksi on tärkeää, että meillä on maassamme omaa tuotantoa myös rokotteen suhteen. Olemme koronaviruksen aikana oppineet paljon huoltovarmuudesta, ja tämä on syytä pitää mielessä myös rokotteisiin ja lääkkeisiin liittyen.

Vahva tuki siis tälle valtuudenkorotusesitykselle ja valtavasti voimia ja jaksamista kaikille niille huippuosaajille, jotka tekevät nyt kovasti töitä koronavirukseen liittyvän roko-

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

te- ja lääkekehitystutkimuksen parissa. Tähän liittyen rahoituksen tasoa ja riittävyyttä on syytä seurata tarkasti. Valtiolla pitää myös olla tarvittaessa valmius osoittaa lisärahoitusta, jos tilanne ja kehitystyön eteneminen sitä vaativat. Tämä jos mikä on esimerkki erinomaisesta investoinnista, joka todella kannattaa ja onnistuessaan maksaa itsensä moninkertaisesti takaisin [Puhemies koputtaa] niin inhimillisesti kuin taloudellisesti arvioiden.

15.06 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni: Arvoisa puhemies! Muutama kommentti ja vastauksia kysymyksiin, joita tässä keskustelun aikana tuli.

Suomihan ei ole ollut varautunut tämänkaltaiseen virusepidemiaan eikä meidän lainsäädäntömme ole ollut niin joustava kuin sen olisi pitänyt olla, ja siitä seuraa esimerkiksi se, että ravintolat eivät voi olla vain osittain auki, jossakin auki ja jossakin kiinni, vaan meillä on sellainen lainsäädäntö, että ne ovat kaikkialla auki tai kaikkialla kiinni. [Ben Zyskowicz: No tuo ei ole totta!] Me voimme alueellisesti laittaa ne jossakin kiinni tai auki, mutta se, että me saamme osittain vaikka kahvilat auki, ruokaravintolat auki, terassit auki, vaatii lainsäädäntöä, ja sitä hallitus käsittelee huomenna, ja on hyvä, että meidän lainsäädännöstä tehdään joustavampi tulevaisuutta varten, ettei vastaavanlaisiin tilanteisiin enää jouduttaisi.

On myös tärkeää, kun moni muukin on ongelmissa — ravintolat tietenkin eduskunnan päätöksellä aivan suoraan ovat menettäneet elinkeinovapauttaan, mutta samalla lailla ovat ihmiset loppuneet monista firmoista — että myös yleistuki saataisiin aikaiseksi ja pystyttäisiin vieläkin estämään sitä, ettei konkurssiaaltoja tähän maahan tule. Niinpä hallituspuolueilla on aivan yksiselitteinen yhteisymmärrys siitä, että mitä tulee vertailulukuun tai mitä tulee yhteensovittamiseen suorien tukien kanssa, näitä on syytä eduskunnassa edelleenkin tarkastella.

Sitten haluan vastata myös tähän lisätalousarvion takuuosioon. Tämä lisätalousarvio tuodaan eduskunnalle siitä syystä, että me haluamme auttaa Finnairia, joka on joutunut nyt varsin vaikeaan tilanteeseen. Siinä yhteydessä tänne tuodaan myös tämä ravintolatuki, mutta oikeastaan lähes samansuuruinen summa on niitä takuita, missä me olemme mukana eurooppalaisella tasolla. Mutta kyllä se on niin, että ne edelliset sukupolvet ovat tässä talossa päättäneet sen verran suurista takuista ja vastuista, että meillä ei ole kohta enää, mitä antaa. [Toimi Kankaanniemi: Annatte kuitenkin!] Nimittäin meillä on kaikista EU:n jäsenmaista kaikista korkeimmat vastuut, joten siksi on tärkeää, että me teemme senkaltaista ylisukupolvista politiikkaa, että myös tulevat päättäjät ja tulevat suomalaiset selviävät niiden kanssa. Nimittäin meidän pöydälle on tullut sellaiset rätingit, että meidän puolestamme ovat jo edelliset niitä asioita päättäneet.

On tärkeää myös olla eurooppalaisella tasolla yhteistyössä, koska kyllä se on tämän hallituksen, tulevan hallituksen, edellisen hallituksen, kaikkien etu, että euroalue säilyy vakana — ja siihen ovat olleet perussuomalaisetkin hallituksessa ollessaan sitoutuneita. [Toimi Kankaanniemen välihuuto] Ette te ole esittäneet EVM:n lakkauttamista tai eurosta lähtemistä, aina te olette kiltisti hallituksessa eurooppalaista yhteistyötä eteenpäin vieneet, [Välihuutoja] koska kyllä on niin, että Suomikin saattaa joskus tarvita apua. Suomikin saattaa tarvita apua, [Toimi Kankaanniemi: Varmaan tällä politiikalla!] ja siksi meidänkin on syytä yhteistyötä tehdä — tai ne suomalaiset firmat, jotka ovat pystyneet käyttämään Euroopan investointipankin rahoitusta miljardeja: lähes 17 miljardia on Suomi sieltä pystynyt saamaan, [Puhemies koputtaa] vuosittain parin miljardin molemmin puolin viime aikoina.

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

15.09 Ville Kaunisto kok: Arvoisa herra puhemies! Haluan nostaa esiin muutaman merkittävän asian hallituksen esittämästä kolmannelta lisätalousarviosta.

Ensinnäkin on todella merkittävää, että olemme tiukasti mukana koronavirusrokotteen kehittämisessä. Me emme ratkaise tätä ongelmaa yksin, mutta panostukset Suomen Akatemialle covid-19-rokote- ja -lääkekehitystutkimuksen tukemiseen ovat pieniä askelia, jotka voivat tuoda suuria lopputuloksia jopa koko maailmalle.

Toisena nostan esiin jo useamman viikon häveyksissä olleen, eduskunnan hallitukselta vaatiman ravintoloiden tukipaketin. Nyt se on tullut, mutta se ei ole riittävä eikä se kohtelee kaikkia toimijoita tasapuolisesti, ja siinä on täysin epäoikeudenmukainen vertailujakso. Näyttää vahvasti siltä, että ravintola-alan pelastus on, että hallitus lopulta luovutti paketin tekemisen eduskunnalle. Ei hätää, kokoomus kyllä kantaa vastuun. Kerron mahdollisesta ratkaisusta erikseen seuraavassa, tulevaan tukipakettiin liittyvässä pykälässä.

Viimeisenä haluan vielä puhua hallituksen esittämästä Suomen Euroopan unionin ta-
kausvastuiden kasvattamisesta. Euroopan unioni on historiallisen upea rauhanprojekti, joka on tuonut vaurautta ja hyvinvointia ympäri Euroopan. Tämä tosiasia ei kuitenkaan saa ajaa meitä tilanteeseen, jossa ainoa solidaarisuuden osoitus on tulonsiirrot ja takausten kasvattaminen. Omasta edusta pitää pitää huoli. Kukaan muu sitä ei meidän puolestamme tee. Puolensa pitäminen ei tee meistä EU-vastaisia, eikä se, että vaadimme tiukat säännöt EU-maiden taloudenhoidossa, tee meistä yhtään vähempää joukkuepelaajia, vaan itse asiassa se pitkässä juoksussa vahvistaa EU-joukkuetta ja sen yhteisiä pelisääntöjä.

Suomi elää kansainvälisyydestä, ja yhdessä tästäkin kriisistä tulemme selviämään. — Kiitos.

15.11 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Tässä esityksessä on tärkeitä panostuksia, jotka osaltaan auttavat epidemian vahinkojen korjaamisessa. Kiinnitän huomiota tähän rokote- ja lääkekehitystutkimuksen tukemiseen osoitettuun 3 miljoonan euron määrärahaan ja 10 miljoonan euron myöntövaltuuteen, jotka ovat tietenkin tarpeellisia, mutta kyllä tähän rokote- ja lääkekehitystutkimukseen sekä myös sitten rokotetuotantoon tarvittaisiin nyt panostuksia nopeassa tahdissa.

Tiedämme, että suomalaisprofessorit ovat kehittäneet lähes valmiin koronarokotteen, mutta rokotteen eteen tehty työ uhkaa valua hukkaan, koska Suomi on ajanut alas rokotteen valmistuksen. Tutkijoiden mukaan olisi järkevää ja täysin mahdollista, että myös rokotteen valmistaminen hoidettaisiin omin voimin ilman kansainvälisiä lääkejättejä. Vaarana on, että Suomi ei sitten aikanaan saa riittävän paljon ja nopeasti rokotetta, jos jäämme jonottamaan valmista tuotetta kansainvälisiltä markkinoilta. Siksi olisi nyt tärkeää, että Suomella olisi rokotetuotantoa omissakin käsissä.

Suomellahan oli rokotetuotantoa yli sadan vuoden ajan, mutta se päätettiin lopettaa 17 vuotta sitten. Silloinen Kansanterveyslaitos, nykyinen THL lopetti oman rokotetuotantonsa, koska sitä pidettiin liian kalliina. Varmasti aikanaan oli perusteita tälle päätökselle, mutta tuon päätöksen jälkeen rokotteen valmistuksessa on kehitytty. 2000-luvulla käyttöön otettu niin sanottu vektoriteknologia on entisiä virusten kasvattamiseen perustuvia menetelmiä helpompi. Tämä menetelmä sallii myös tuotannon mittaluokan kasvattamisen helposti, eli arvioidaan, että suomalaiset tuottajat pystyisivät kaikille suomalaisille saamaan tämän rokotteen aikaiseksi.

No, vaikka oman tuotannon ylläpitäminen edellyttää resursseja, niin on myös kallista taistella tätä koronaa vastaan. Nuo aiemmatkin, muun muassa sikainfluenssa, ovat osoitta-

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

neet, että oman tuotannon turvaaminen on erityisesti huoltovarmuuden kannalta kannattavaa. Ajattelen, että nyt hallitukselta edellytettäisiin rohkeita ja tärkeitä päätöksiä, jotta tuo tuotanto saataisiin käyntiin. Meillä on nyt käynnistetty tämä aiemmin lopetettu suoja-varusteiden valmistaminen, ja samalla tavalla näiden rokotteiden kohdalla tarvittaisiin jatkossa [Puhemies koputtaa] tätä omaa huoltovarmuutta.

15.14 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2020 kolmanneksi lisätalousarvioksi on akuutin kriisin ja tulipalon sammuttamista.

Yksi tärkeä elementti tässä kokonaisuudessa on se, että sinivalkoiset siivet eli Finnair pyritään kannattelemaan kohti tulevaisuutta. Kyllä Suomi tarvitsee jatkossa sekä lyhyellä että pitkällä näkymällä toimivat lentoyhteydet, ja kun täällä suomalaisuuden päivän puheita on pidetty, niin uskon, että vankka talousmies Snellmankin ymmärtäisi tämän, jos tietäisi, että tällaisella vekottimella nykyään lennetään.

Avainkysymys talouden kannalta on kuitenkin se, kuinka pian me voimme ottaa askeleita kohti normaalimpaa olotilaa. Jos kriisi pitkittyy, on selvä näkymä myös siihen, että meidän isot vientialat alkavat olemaan vaikeuksissa, ja se aika voi olla, ikävä kyllä, lähempänä kuin uskotaankaan. Se voi olla jo syksyllä, ja silloin tässä salissa kyllä nenät valkenevat aika lailla.

Arvoisa puhemies! Edustaja Kurvinen tuossa omassa puheenvuorossaan kutsui kokoomusta ja oppositiota mukaan näihin talkoisiin paikkailemaan myös hallituksen esityksiä. Nimittäin tähän lisätalousarvioonhan sisältyy myös määräraha ravitsemusosalalle, ja eduskuntahan on edellyttänyt kohtuullista korvausta siitä, että ravintolat laitettiin kiinni. Asia on viivästynyt, ja nyt lainsäädäntö on saatu eduskuntaan hallituksen viestillä, että korjaa nyt tästä virheet pois, jos niitä on — ja niitä kyllä on.

Arvoisa puhemies! Kokoomus on esittänyt ja esittää tähän kohtaan, joka tulee vielä myöhemmin käsittelemään, korjausesityksiä. Määräraha on riittämätön, malli on liian monimutkainen, ja se kohtelee eriarvoisesti yrityksiä. Myös alueellisuuteen, siihen, miten niillä alueilla toimitaan, joilla tätä epidemiaa ei käytännössä ole, tarvitaan nopea toimenpide. Sehän nyt ei suoranaisesti ole tämän hallituksen esityksen kohta, mutta se pitäisi myös huomioida.

Oma lukunsa on sitten tämä Business Finland -rahoitus, josta muodostui vähän tällainen hybridimalli. Eli ajateltiin, että se on kehittämistuki, no, sitten annettiin ohjeita, että käyttäkääpä nyt vähän muitakin kohtia, että kyllä tätä voidaan käyttää akuuttiin kriisiin. Nyt kun me mietimme talousvaliokunnassa, miten tähän Business Finland -tukeen pitäisi suhtautua, niin tämä ongelma vähän lähti siitä liikkeelle, että tämä Business Finland -myöntöperuste on ollut kyllä hieman sekava, [Puhemies koputtaa] vaikka hallitus on toki yrittänyt siinä parhaansa.

15.18 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Tänään on käsittelemässä hallituksen vuoden 2020 kolmas lisätalousarviesitys. Haluan tässä ensimmäiseksi toivottaa hyvää sairaanhoitajapäivää kaikille sairaanhoitajille, jotka tälläkin hetkellä sairaaloissa, terveyskeskuksissa, lääkäriasemilla, vanhustenhuollossa ja muualla tekevät tärkeää työtä ja tekevät sitä työtä, minkä eteen täälläkin nyt jatkuvasti yritetään kamppailla, koronakriisissä ja sen aiheuttamia vaikutuksia vastaan.

Lisätalousarviesityksessä on Suomen Akatemialle lisätty määrärahoja liittyen lääkekehitystutkimuksen tukemiseen ja uusien koronavirusrokotteiden ja lääkkeiden tehon, turval-

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

lisuuden ja vaikuttavuuden tutkimukseen, ja tämä on erittäin kannatettava asia. Rokotetutkimuksen lisäksi koronan taltuttamiseksi on tarpeen myös muiden hoito- ja preventiomenetelmien kehittäminen, ja myös niihin tarvitaan panostuksia.

Jatkon kannalta olisi tärkeää, että myös kliininen lääketutkimus ja terveystieteiden yliopistotasoinen tutkimus saisivat riittävän pitkäjänteisen rahoituksen muiden kuin hankerahoitusten kautta. Sen takia sen turvaaminen jatkossa on ensiarvoisen tärkeää, ja siitä asiasta löytyy myös eduskunnan lausuma. Myös terveysteknologian kehittäminen ja siihen liittyvä tutkimus on tärkeää sekä nyt koronakriisin aikaan, jos ajatellaan esimerkiksi ikäihmisten yksinäisyyttä ja heidän palveluidensa turvaamista, että myös tulevaisuudessa ikääntymisen haasteisiin vastatessa ja palvelutarpeiden kasvaessa.

Lisätalousarvioesityksessä on myös mobiiliteknologiaa hyödyntävän covid-19-tartuntojen jäljitysovelluksen hankintaan ja valmisteluun määräraha, mikä myöskin on tärkeää, jotta pystytään myöskin hallitsemaan epidemia omalta osaltaan.

Olisin toivonut, että tässä lisätalousarvioesityksessä olisi ollut jonkinlainen määräraha myöskin väestön kasvusuojien hankintaan. Tänään on Finnair esimerkiksi ilmoittanut lentokoneissaan ottavansa käyttöön kasvomaskipakon sekä henkilökunnalle että matkustajille ja myöskin Finavia lentokentillä oman henkilökuntansa osalta, ja on suositeltu myös matkustajille tätä. Toivottavasti tämä nähdään seuraavassa lisätalousarvioesityksessä, koska ennen kaikkea sitä kautta voidaan myöskin ehkäistä tartuntojen leviämistä. Ja se on merkittävä asia myöskin, jos ajatellaan tätä ravintola-alaa, joka on suunniteltu avattavan 1.6., jotta saadaan myös ihmisten luottamus takaisin ja niitä palveluita uskalletaan myös käyttää sitten jatkossa. Toki kaikkien kannalta on tärkeää, että turvallisuus on taattu. Mutta me tarvitsemme myöskin luottamuksen lisäämistä, [Puhemies koputtaa] jotta palveluihin voidaan myöskin hakeutua.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kauma ja hänen jälkeensä ministeri Tuppurainen.

15.21 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Kolmannen lisätalousarvion määrärahat ja niiden kohteet ovat kaikki kannatettavia.

Varsinkin 700 miljoonaa euroa Finnairin pääomitukseen on hyvin kannatettava. Nythän me tiedämme, että Euroopassa ja maailmassa laajemminkin käydään lentoyhtiöiden pudotuspeliä Lufthansasta lähtien, ja maat toki haluavat tukea omien kansalaistensa matkaamista ja kotiuttamista maailmalta omin kansallisin siivin.

Sitten seuraavana kohtana siellä on Suomen Akatemian rokotetutkimuksen vahvistaminen 3 miljoonalla eurolla. Me kokoomuksessa olemme sitä mieltä, että summa voisi olla suurempikin. Nythän tässä on 10 miljoonaa esitetty 10 vuodelle. Me haluaisimme summan kaksinkertaiseksi. Tein noin muutama viikko sitten asiasta kirjallisen kysymyksen ja sain vastauksena viime viikolla, että WHO:n mukaan kehitteillä on tällä hetkellä 108 eri rokotetta, joista mahdollisesti kaksi on tuottamassa tuloksia vuoden lopulla ja kolmas sitten ensi vuoden alussa. Suomessa on kehitteillä kaksi eri rokotetutkimusta koronavirusta vastaan, mutta niistä kumpikaan ei lukeudu tuonne WHO:n listaukseen. Tavoitteena voisi olla, niin kuin täällä moni edustaja minua ennenkin on jo todennut, oma rokotetuotanto myöskin Suomessa, ei pelkästään -tutkimus, sillä nythän tämä tilanne on osoittanut sen, että omavaraisuutta tarvitaan myös tässä asiassa. Kirjalliseen kysymykseen saamassani vastauksessa todettiin, että tavoitteena Suomessa on tehdä kansallinen rokotetutkimuskeskus. Yksi meidän heikkoutemme on se, että meillä on eri puolilla Suomea rokotetutkimusta ja ne toimi-

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

vat aika vähillä voimavaroilla eivätkä sitten koordinoi toimintaa toistensa kesken, eli tässä tarvitaan todellakin lisärahoitusta ja johtamista.

Arvoisa puhemies! Suomen Akatemia ei ole ainoa, joka sitä rahaa tarvitsee, vaan myöskin VTR-tutkimusrahoitus on 20 vuoden aikana vähentynyt merkittävästi. Se on ollut 90 miljoonaa aikaisemmin mutta on tänä vuonna enää vain 21 miljoonaa. Eli kaikki hallitukset, kaikki hallituspuolueet ovat osallistuneet, ikävä kyllä, näiden määrärahojen vähentämiseen, ja toivoisin, arvoisa puhemies, että hallitus tähän puuttuisi.

Sitten täällä on myöskin ravitsemusyrittäjien tukeminen 123 miljoonalla eurolla, ja tämä meillä on tosiaan tällä viikolla talousvaliokunnassa käsittelyssä. Ala itse on toivonut 350:tä miljoonaa, joten nyt yritetään löytää sellainen malli ja sellainen summa, joka heille riittäisi. Me kokoomuksessa olemme ehdottaneet 300 miljoonan euron tukipakettia, joka mahdollisesti riittäisi kaikkien näiden menetysten ja kulujen kattamiseen.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi haluan todeta näistä EU-vastuista, että nyt me olemme jälleen siinä tilanteessa kuin finanssikriisin jälkeen, [Puhemies koputtaa] että mietimme, miten niitä maita tuetaan, jotka eivät omaehtoisesti sitä rahaa saa. Tässä meillä on nämä työllisyyden ja työttömyyden tukemiseen annettavat takausvastuut ensimmäisenä, ja myöhemmin saamme sitten sen isomman tukipaketin [Puhemies koputtaa] tänne eli elpymisrahaston.

15.25 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen: Arvoisa puhemies! Ajattelin aivan aluksi kiittää edustaja Sankeloa, joka kyllä ehti jo lähteä. Mielestäni hän hyvin kuvasi näin suomalaisuuden päivänä Finnairin merkityksen, kun hän sanoi, että jopa itse Snellman olisi halunnut pitää sinivalkoiset siivet lennossa. Juuri näin, ja se kuvaa sitä henkeä, mikä tässä salissa useista puheenvuoroista tuli. Finnair on meidän perinteikäs kansallinen lentoyhtiömme, ja me haluamme turvata Finnairin toiminnan yli tämän vaikean kriisin, kriisin, johon Finnair ei itse millään tavalla ole syyllinen, vaan tämä koronaviruksen kriisi on kurittanut ennen kaikkea nimenomaan lentoyhtiöitä ja matkailualaa, ja meidän tehtävämme vastuullisena omistajana on auttaa yhtiö tästä tilanteesta eteenpäin.

Kiitan eduskuntaa 700 miljoonan euron valtuuden myöntämisestä. Se näyttää olevan suotuisasti etenemässä. Kiitan myöskin jo aiemmin myönnetystä 600 miljoonan euron takauksesta TyEL-takaisinlainaukselle. Siinä oli kysymyksessä yhtiön likviditeetin turvaaminen, mutta tällä 700 miljoonalla eurolla me varmistamme yhtiön vakavaraisuuden. Nyt on kysymys pääomitusjärjestelyistä, osakeannista, jossa valtiokin valmistautuu merkitsemään nykyisen omistusosuutensa suhteessa osakkeita. Omistamme Finnairista 55,81 prosenttia ja tässä suhteessa me sitten merkitsemme osakkeita.

Jos kohta on sanottava, että me valmistaudumme kaikkeen Finnairin osalta, siitä tämä 700 miljoonan euron valtuus kaikinensa kertoo. Me haluamme huolehtia siitä, että yhtiö selviää. On selvää, että matkailun palautuminen, lentämisen palautuminen ottaa aikaa mahdollisesti jopa kahdesta kolmeen vuotta, joten tätä kriisiä vielä kestää. Mutta yhtiön omien arvioiden mukaan nämä järjestelyt riittävät, emmekä ole enää pyytämässä eduskunnalta ainakaan hetkeen emmekä ainakaan Finnairille uusia valtuuksia.

Puhemies! Täällä kysyttiin yhtiön kestävyydestä ja sen ilmastovastuusta, ja haluaisin todeta, että me olemme vastikään hyväksyneet valtion omistajapoliittisen periaatepäätöksen, joka on todella kunnianhimoinen nimenomaan ilmastotavoitteiden suhteen. Siinä edellytetään, että valtio-omisteiset yhtiöt ottavat toiminnassaan huomioon hallituksen tavoitteen hiilineutraalista Suomesta 2035 ja ottavat huomioon Pariisin ilmastopöytäkirjan edelly-

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

tykset. Tämä koskee myös Finnairia, jossa me olemme enemmistöomistaja, ja kaikkia yhtiöitä, ja tulen omistajaohjaajana edellyttämään, että kaikki valtionyhtiöt kehittävät omien ilmastovaikutustensa seurantaan, kehittävät niiden raportointia, ja me omistajana tulemme tätä hyvin huolellisesti seuraamaan.

Viitattiin Air Franceen ja kysyttiin, emmekö me vastaavanlaista ehdollisuutta voisi rakentaa tähän pääomitusjärjestelyyn. No, tähän on sanottava, että tapaukset eivät ole aivan yhdenmittaisia. Meidän tapauksessamme on kysymyksessä pääomitusjärjestely, joka on markkinaehtoinen EU:n valtiontukisäännösten puitteissa ja jossa valtio sijoittaa yhtiöön pääomaa muiden sijoittajien kanssa samoin ehdoin, eikä tällainen ehdollisuus olisi näitten markkinaehtoisten pääomitusjärjestelyjen luonteen mukaista. Mutta tämä periaatepäätös sitoo myös Finnairia, ja oma vastuullisuusohjelma, mikä yhtiöllä on, on myöskin erittäin kunnianhimoinen: yhtiö aikoo puolittaa nettopäästönsä vuoteen 2025 mennessä verrattuna 2019 tasoon ja saavuttaa hiilineutraaliuden viimeistään vuonna 2045. Näitä me omistajana tuemme lämpimästi.

Puhemies Matti Vanhanen: Vielä käytettävissä olevan ajan puitteissa edustaja Lindén.

15.28 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Kansanterveys ja kansantalous liittyvät tiiviisti toisiinsa. Meidän kansantaloutemme isä Snellman on mainittu tänään. Voidaan tietysti draamattisesti mainita, että hän eli aikana, jolloin hänen puolisonsa Johanna Wennberg kuoli 29-vuotiaana lapsivuodekuumeeseen. Me elämme nyt tällä hetkellä täysin toisenlaisia aikoja, kiitos kansatalouden ja kansanterveyden kehityksen.

En aio puheenvuorossani toistaa täällä käytettyjä hyviä puheenvuoroja enkä käytä tätä aikaa myöskään referoidakseni tätä erinomaista lisätalousarviota. Yritän pohtia sitä, onko meillä meneillään kansanterveyskriisi, onko meillä meneillään terveydenhuollon kriisi vai talouskriisi vai nämä kaikki kolme.

Tiedän, että tulee helposti väärinymmärretyksi, jos sanoo, että tällä hetkellä koronaepidemia ei ole kansanterveyskriisi Suomessa. Kansanterveyskriisejä olivat esimerkiksi tuberkuloosi, johon kuoli ennen sotia 7 000—8 000 ihmistä joka vuosi monen vuosikymmenen ajan. Kansanterveyskriisi oli 60—70-lukujen sydäntautiepidemia, johon kuoli alle 65-vuotiaita miehiä joka vuosi 5 000 enemmän kuin tällä hetkellä kuolee. Kansanterveyskriisi oli myös meidän liikennekuolemien määrä silloin, kun se oli 1 000 enemmän per vuosi kuin se on tällä hetkellä. Meillä on nyt käsillä erittäin haastava terveysongelma, mutta se ei ole ainakaan näillä näkymillä muodostumassa kansanterveyskriisiksi. Terveydenhuoltojärjestelmää se koettelee, mutta se on sielläkin tällä hetkellä hallussa. Noin 1,5 prosenttia sairaaloiden sairaansijoista on tällä hetkellä koronapotilaiden hoidossa. 98,5 prosenttia ei ole, mutta meillä on hiipivä terveydenhuoltokriisi niissä potilaissa, jotka nyt jäävät tämän takia hoitamatta.

Mutta se kolmas asia: meillä on talouskriisi, syvä talouskriisi. Itse ennakoin pari kuukautta sitten käyttämässäni puheenvuorossa, että tämä saattaa mennä lähelle 10 prosentin pudotusta meidän bkt:ssä. Meillähan ensimmäiset viralliset arviot olivat 4, sitten puhuttiin 7:stä, nyt puhutaan 9:stä, ja ehkä tämä ylittää sen 10 prosenttia. Sen takia kaikki nämä lisätalousarviot, joista tämä nyt on kolmas — ja kalkkiviivoillahan on jo neljäs — ovat erittäin tärkeitä. Meidän täytyy tehdä kaikki ne toimenpiteet, joilla me saamme talouden vauhtiin. Tämä tulee olemaan vaikeaa tasapainoilua koronaepidemian ja talouden avaamisen ja sitten kriisissä olevien alojen tukemisen välillä, mutta on erinomaista, että meillä tulee täl-

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

lä hetkellä aktiivisella vauhdilla konkreettisia toimenpiteitä, joilla tätä kokonaisuutta pyritään ratkaisemaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.31.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.06.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 2 käsittelyä.

18.07 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Myöskin tämän lisätalousarvion painopiste on koronakriisin vaikutusten ehkäisemisessä. Haluaisin tästä tuoda esiin erityisesti rokotteen. Nyt tutkimukseen ja kehittämiseen on ohjattu lisärahoitusta, mutta olisi hyvä pohtia, onko tarvetta myös varautua valmistuskapasiteettiin myöskin kotimaassa. Kannan tästä huolta, koska varmasti nämä päätökset ja niihin varautuminen tulisi tehdä etupainotteisesti, mikäli arvioidaan, että siihen on tarvetta.

Hetemäen ensimmäisessä exit-raportissa oli käsitelty rokotetta hyvin lyhyesti, ja myöskään siinä ei ollut haarukoitu niitä mahdollisia keinoja, joita voisimme proaktiivisesti toimien tehdä ja siten mahdollisesti nopeuttaa myöskin meidän asemaamme tämän rokotteen käyttöönnoton aikataulussa.

Samoin toivon, että tähän testaamis-, jäljittamis- ja eristämistrategiaan paneudutaan vielä intensiivisemmin ja lasketaan myöskin sen myönteisiä vaikutuksia taloudellisesti. Kun useampi on sanonut, että Suomella ei ole varaa tällaiseen malliin ja pitäisi vaikka toimia Ruotsin mallin tavoin, ja ajatellaan, että siellä sitten epidemiatilanne on sellainen, että talous selviää, niin nythän itse asiassa vaikuttaa siltä, että Ruotsin kansantalous tosiaan tulee kärsimään yhtä paljon tai hieman enemmänkin kuin Suomessa. Elikkä ei ole sellaista tietä, jossa tämä tauti koko ajan jyllätessään ei vaikuttaisi erityisesti kulutuskysyntään ja saisi ihmisiä sitten rajoituksista riippumatta vähentämään kulutustaan, ja toki tämä koko globaali tilanne on aivan keskeinen meidän koko talouden kannalta.

Eli kannattaa panostaa kustannustehokkaisiin keinoihin, niin kuin nyt on tehtykin, mutta jotta saadaan tämän testaamisen strategia ja suunnitelma täysimääräisesti käyttöön, olisi hienoa, että siinä myös pohditaan, nyt kun esimerkiksi työskentely ulkomailta Suomeen helpottuu, että voimmeko me kohdistaa tiettyihin työntekijäryhmiin tai tiettyihin ihmisiin tai tiettyihin alueisiin, niin kuin kotikaupunkiin Helsinkiin, vähän laajamittaisempaa testaamista, jotta me aidosti pääsemme siihen tavoitteeseen, että tartuntaketjut jäljitetään ja tautitilanne pysyisi matalana myöskin täällä pääkaupunkiseudulla, kun se on lähestulkoon hävinnyt ainakin tällä hetkellä usealla alueella Suomessa.

18.10 Mats Löfström r: Arvoisa herra puhemies! Suomi on saari Euroopassa. Suomi on myös maantieteellisesti kaukana monista vientimarkkinoistamme ja suurista maailmanmarkkinoista. Siksi tarvitsemme hyviä yhteyksiä.

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

Kolmas lisätalousarvio käsittää 700 miljoonaa euroa, jotta valtio voisi osallistua muun muassa lentoyhtiö Finnairin osakkeiden uusmerkintään. Finnair on erittäin tärkeä Suomelle. Ilman yhtiötä Suomella ei olisi yhtä paljon suoria reittejä maailmalle. Tämä nähdään, kun katsotaan esimerkiksi Tukholmaa. SASin keskipisteenä pitkillä lennoilla on perinteisesti ollut Kööpenhamina, mikä on vaikuttanut siihen, että Tukholmasta lähtee verrattain harvoja mannertenvälisiä lentoja huolimatta Tukholman taloudellisesta merkityksestä Pohjolassa. Erona tässä on siis se, että Suomella on ollut oma lentoyhtiönsä.

Ärade herr talman! Finnair bör därför ses som ett strategiskt viktigt bolag för Finland eftersom kommunikationerna till och från Finland annars skulle vara sämre. Och därför är det också viktigt att vi hjälper bolaget genom krisen på samma sätt som många andra länder hjälper sina bolag genom krisen. Danmark och Sverige hjälper SAS med flera hundra miljoner euro, Frankrike och Nederländerna hjälper Air France-KLM med hisnande 10 miljarder euro.

För tillfället är de flesta trafikflygplan parkerade på marken, men det kommer en dag då de kommer vara i luften igen, och där goda kommunikationer är avgörande för ett lands konkurrenskraft även om coronakrisen också visat att många möten kan skötas digitalt i stället för att man ska resa.

Ärade talman! Finland är som sagt en ö i Europa. 90 procent av vårt lands export och import går med fartyg. Av den anledningen är det också lika viktigt att vi har en handelsflotta med fartyg under finländsk flagg som kan säkerställa våra transporter både i normala lägen och i kristider. I den andra tilläggsbudgeten fanns 600 miljoner euro i lånegarantier för dem. Det verkar dock som det i praktiken kommer att vara svårt för rederierna att använda dessa garantier i den utsträckning som man hade hoppats på att de kunde göra. Förra veckan hörde jag en bedömning om att kanske bara en tiondel av garantierna kan användas på grund av villkoren. Det skulle vara viktigt att man såg på detta i finansministeriet och säkerställde att rederierna kunde ta del av lånegarantierna som riksdagen har godkänt också i praktiken så att de inte riskerar att falla på några detaljer och teknikaliteter, för det är viktigt att också hjälpa våra rederier genom krisen.

Ärade talman! Därför hoppas jag också att ett slopande av farledsavgifterna, som är ute på remissrunda, och som Estland redan har gjort kan finnas med i den fjärde tilläggsbudgeten som nu bereds. Regeringens insatser har varit väl avvägda och arbetet har varit mycket svårt då krisen eskalerat snabbt och så kraftigt. Därför är det viktigt att fortsätta arbeta, att hjälpa så många företag som möjligt över krisen.

18.13 Johannes Koskinen sd: Arvoisa puhemies! Tässä on jo pitkään keskusteltu näistä avainkohdista, mitä tähän kolmanteen lisäbudjettiin sisältyy. Puuttuisin lähinnä kahteen asiaan, tähän ravintola-alan tukeen ja sitten näihin takausjärjestelyihin. Finnairista tuossa edellä todettiinkin aivan hyvin, miten tärkeä se on hoitaa maaliin pikaisesti.

Valtiovarainvaliokunta ja talousvaliokunta tulevat varmaan arvioimaan sitten, minkälaisia muutoksia tähän ravintola-alan tukeen on mahdollista tässä aikataulussa tehdä, kun täytyy kuitenkin muistaa, että ei ole löydetty sitä lopullista runsaudensarvea, että voidaan ikään kuin määrättömästi ottaa velkaa näihin tukijärjestelyihin, mutta kuitenkin siinä on kohentamismahdollisuuksia. Erityisesti tämä vertailu, tapahtuuko se vuotta aikaisemman kevään perusteella, koko viime vuoden liikevaihtojen perusteella tai sitten ehdotuksen tapaan tammi—helmikuun liikevaihtoon verrattuna tapahtuneiden koronamenetysten perus-

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

teella — tässä on tätä pelivaraa. Mutta kuitenkin täytyisi pitää tästä perusrakenteesta kiinni, että on sekä tämä työllisyysperusteinen osa että aika lailla summittaisesti, matemaattisesti löydettävä ja nopeasti jakoon saatava osa liikevaihdon menetysten perusteella arvioituna.

Toinen kysymys on tämä yhteensovitus elyjen ja Business Finlandin antamien tukien osalta. Siinähan tietysti sekoittaa se, että siellä on osaksi koronamenetysten perusteella jaettu sitä tukea, yritystukea, ja osaksi taas kehittämisperustein. Saattaisi olla, että siinä tällainen sovitteluratkaisu voisi löytyä niin, että siitä prosentuaalinen osuus — esimerkiksi puolet siitä Business Finlandin tai elyn maksamasta tuesta — otettaisiin yhteensovittelussa huomioon.

Näistä valtiontakauksista perustuslakivaliokunta kiinnitti huomiota erityisesti tähän covid-19-rahastoon, joka toimisi Euroopan investointipankin yhteydessä, ja sehän olisi hyvin riskialtista rahoitusta, poikkeaa selvästi näistä aiemmista malleista, ja sen takia valiokunta ei pitänyt asian valtiosääntöoikeudellisen arvioinnin kannalta ongelmattomana saamassaan lisäselvityksessä esitettyä näkökohtaa, jonka mukaan takuurahastoon liittyvät järjestelyt ovat vallitsevassa markkinatilanteessa lähtökohtaisesti erittäin korkeariskisiä. Osaltaan tämän takia sitten päädyttiin siihen, että korostettiin perustuslakivaliokunnassa sitä, että jos ilmoittautuminen rahastoon tehdään, tulee se perustuslaillisista syistä joka tapauksessa tehdä ehdollisena, koska valtiontakuun antaminen edellyttää perustuslain 82 §:n 2 momentin soveltamista ja se voidaan antaa vain eduskunnan suostumuksen nojalla. Elikä tämä tulisi sitten erikseen eduskunnan päätettäväksi tämän takuun hyväksymisen osalta. Erityisen tärkeätä on tämä aikajana, että voitaisiin toukokuun aikana esimerkiksi saada tietoa siitä, mitä tapahtuu tälle [Puhemies: Aika!] valtavan kokoiselle elpymisrahastolle ja sen tuomille riskeille.

18.17 Joakim Strand r: Värderade talman, arvoisa puhemies! Vi behandlar alltså regeringens proposition om en tredje tilläggsbudget för år 2020, och anslagsökningen här är totalt 832 miljoner euro. Här ingår bland annat teckning av aktier i en emission som Finnair ordnar. Fungerande flygförbindelser är naturligtvis oerhört viktiga för ett litet land med långa avstånd internt, och som också är beroende av exportindustrin, som ledamot Löfström och många andra här redan har lyft fram.

Viennistä riippuvalle maalle toimivat kansalliset ja kansainväliset lentoyhteydet ovat tietenkin äärimmäisen tärkeitä, kuten tässä moni on jo nostanut esille. Olen myös iloinen siitä, että kollega Kurvinen tuossa hyvin kertoi pohjalaismaakuntien ja Västerbottenin sähköiseen lentämiseen liittyvästä projektista tässä yhteydessä. Se tulee omalta osaltaan vahvistamaan jo nyt vahvojen kansainvälisten lentokenttien, Vaasan ja Uumajan, roolia mutta myös erityisesti pienempien, kuten Kruunupyä ja Skellefteå, Seinäjoki ja Lycksele, Kauhava, Storuman, Övik ja myös muiden lentokenttien tulevaisuudennäkymiä.

Tässä aikaisemmin puhuttiin jo paljon ravintoloiden tukemisesta. Sitä ei tarvitse tässä nyt välttämättä toistaa, mutta on tärkeätä, että löydämme talousvaliokunnassa reilun ja hyvän mallin siitä, kuinka tätä alaa voidaan tukea.

Eftersom vi uttryckligen förbjöd restaurangverksamheten så måste man också hitta en modell som på ett rättvist sätt stöder den. Det är ganska stora kränkningar av både egendoms-skyddet och näringsfriheten som här har gjorts.

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

I den här tredje tilläggsbudgeten finns även viktiga anslag för bland annat förberedande anskaffning och ibruktagande samt underhåll av en applikation för spårning av covid-19-smittor samt anslag för att stöda den nationella forskningen för att ta fram vaccin och läkemedel för coronaviruset covid-19.

On erittäin tärkeää, että myös tässä yhteydessä tuemme kansallista tutkimusta covid-19-rokotteen aikaansaamiseksi. — Kiitos.

18.19 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Todellakin tässä lisätalousarviossa ravintola-alalle on tarjottu 123:a miljoonaa euroa, ja on sanomatta selvää, että se on liian pieni siihen, että saataisiin pidettyä tämä konkurssiaalto pois.

Mutta kaikkein eniten minua närästää tässä kyllä tämä SUREn väliaikainen rahasto, koska nyt nämä meidän Euroopan takuuvastuamme vain nousevat ja nousevat. Me olemme tässäkin salissa saaneet kuunnella, kuinka ihana EU on ja kuinka paljon meille olisi kaikkennäköistä kurjuutta siitä, jos ei EU:ta olisi, ja meillä olisi varmaan asuntolainoissa korotkin 30 prosenttia, niin kuin melkein sen verran taisi olla — tai 17 prosenttia oli ainakin 90-luvun alussa. Eivät ne todellisuudessa kuitenkaan olisi näin. En vain näe millään sitä hyvyttä tässä kaikessa rahan määttämisessä, mitä joudutaan Keski-Euroopan kaikkennäköisille pankeille ynnä muille tässä vuosien saatossa määttämään, ja tullaan määttämään jatkossa vielä entistä enemmän, koska on sanomatta selvää, että tällä rahastollahan, mikä nyt tässä tehdään, ei tekohengitetä kuin hetken. Siellä ovat Euroopan pankkiirit käsi ojossa Suomeen päin aika nopeasti tämänkin väliaikaisen rahaston tuhlaamisen jälkeen. Olisikohan vihdoin ja viimein otettava se asenne siihen hommaan, että se EU ei välttämättä ollutkaan sellainen ihana ihmemaa, missä Liisa seikkailee, vaan se on vähän karutonta totuutta ja pikkasen kylmempi paikka? — Kiitos.

18.21 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Koronakriisin johdosta kylläkin on peliautomaatit suljettu, mutta yksi automaatti nielee jatkuvasti suomalaisten veronmaksajien rahaa. Tämä euriippuvaisten pajatso on valitettavasti sellainen, että siinä pelataan yhteisillä rahoilla ja siinä suomalainen häviää aina. [Mikko Kärnä: Ei häviä!] Tässä lisätalousarviossa hallitus aikoo taas taata eurooppalaista yhteisvastuuta 800 miljoonalla suomalaisten veronmaksajien rahaa. Suomi voisi joka tapauksessa itse rahoittaa pakettinsa omasta takaa. Me emme tule hyötymään näistä järjestelyistä, kysymys on vain eurooppalaisten sosiaalituesta ja kehitysavusta. Hallituksen perustelut välineiden väliaikaisuudesta ovat tyhjiä. Kun valta ja raha kerran annetaan Eurooppaan, ei niitä sieltä takaisin saada suomalaisten päätöksillä. Se riippuu muiden tahdosta. Hallitukselta puuttuvat keinot tehdä lopulta yhtään mitään sen varmistamiseksi, ettei rahoja käytetä myös koronasta johtumattomien ongelmien hoitamiseen eri jäsenmaissa. [Mikko Kärnä välihuuto] Kysyn, kuinka te kehittäte jaella taas suomalaisten veronmaksajien rahat pitkin Eurooppaa.

Perustuslakivaliokunta on ollut ahkera yrittäessään perustella, miksi juuri tämä tukipaketti tässä ei olisi perustuslain vastainen, vaikka tosiasiassa jokainen ymmärtää, että kaikki nämä tukipaketit kaventavat eduskunnan budjettivaltaa. Saksan perustuslakivaliokunta sentään otti kantaa siihen, mihin Suomen perustuslakivaliokunnan kantti ei ole koskaan riittänyt: sanoi, että nyt piikki kiinni. Lopulta muu pulina on turhaa. Ei auta sanoa, että tämä on ongelmallista, pitää sanoa, että tämä ei käy. Valitettavasti myös eduskunta nosti kädet pystyyn asian merkeissä perjantaina, kun hallitus vei kokoomuksen myötävaikutuksella

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

nämä paketit läpi suuresta valiokunnasta, mutta voimme vielä kieltää nämä rahat tämän lisätalousarvion käsittelyssä.

Eikä siinä vielä kaikki: hallitus suhtautuu myönteisesti myös EVM:n käyttöön koronakriisin hoitamisessa, vaikka ei ole edes selvää, että sellainen käyttö olisi EVM:n omien sääntöjen mukaista. Taattavaa varmasti riittää. Useat euromaat tuolla etelämmässä ovat hoitaneet asiansa niin huonosti, että jo ennen koronaa siellä puhuttiin satojen miljardien suuruisen tukipakettien tarpeista, joita mikään EVM ei riittä kattamaan. Haluaisinkin kuulla hallituksen suunnitelman sen varalle, että jos ja kun nämäkään tukipaketit eivät tule riittämään ja euroalue hajoaa kokonaan tai osittain, niin joko olette valmistautuneet siirtymiseen omaan valuuttaan tai kannaltamme parempaan valuuttaliittoon.

18.23 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa herra puhemies! Haluan kiittää hallitusta tästä erinomaisesta lisätalousarviosta, joka puuttuu todella hyvin niihin juurisyihin ja niitten yritysten juurisyihin, jotka kärsivät tällä hetkellä tästä koronaviruskriisistä.

Veljet tuolta ruotsinkielisestä Suomesta, edustajat Löfström ja Strand, jo äsken kyllä puhuivat erinomaisen hyvin tästä asiasta — en ala toistamaan näitä puheenvuoroja — mutta haluan todeta vielä sen, että toivon todella, että nyt sitten talousvaliokunta arvioi tarkasti, mitkä ovat ne myöntämisperusteet tälle tuelle ravintola-alalle. Siinä on varmasti hivenen kehitettävää siihen, mitä hallitus on esittänyt.

Hämmästelen kyllä tätä edustaja Mäkelän puheenvuoroa. En tiedä, mutta Mäkelä ilmeisesti ja perussuomalaiset kumartavat itään ja kumartavat Putinia. On kyllä todella hämentävää. Edustaja Mäkelä, kyllä fakta on näin, että Suomi hyöttyy siitä, että me olemme osa Eurooppaa, emme osa Itä-Eurooppaa tai osa Venäjää, [Jani Mäkelän välihuuto] ja Suomi hyöttyy siitä, että me olemme unionissa, jonka kautta me kykenemme yhdessä tekemään toimenpiteitä tällaisten vaikeitten kriisien voittamiseksi. Mäkelä ja perussuomalaiset ilmeisesti ymmärtävät asian niin, että yksin pärjäisimme paremmin. Teidän mallinne on se, että ollaan Putinin kainalossa. Minä olen järkyttynyt tästä. [Jani Mäkelä: Mitenkäs Norja?]

18.25 Riikka Purra ps: Arvoisa puhemies! Tietenkään sillä, että me kritisoimme eurojärjestelmää, joka alkaa näyttää vähitellen kestättömyytensä, ei ole mitään tekemistä sen kanssa, että me kumartaisimme Venäjään. Itse asiassa perussuomalaiset on tässä salissa nimenomaisesti se puolue, joka ei kumarra Venäjään päin.

Lisätalousarvioon sisältyy siis todella yli 800 miljoonan euron valtiontakaukset EU- ja euroalueelle. Tällaiset tukipaketit ovat täysin loppumaton suo, ja meille sälytettävät vastuut eivät ole loppumassa, päinvastoin ne kiihtyvät kriisin myötä. Finanssikriisin jälkeinen epäluottamus ei vielä ehtinyt korjaantua, kun tämä uusi kriisi, joka koskee sekä kysyntää, tarjontaa että terveyttä, iski unioniin. Käytännössä kaikki jakolinjat jäsenmaiden välillä ovat edelleen samat.

EU:n ja euron puolustajat väittävät, että sisämarkkinat ovat tärkeä julkishyödyke, josta pitää siis olla valmis maksamaan miljardeja. Meidän täytyisi olla valmiit maksamaan Italian ja muiden etelän maiden velkoja, huonoa ja holtitonta ja populistista taloudenpitoa, veronkiertoa ja yleistä lyhytjänteistä hedonismia. Korona vain vahvistaa näitä, se ei ole missään tapauksessa niiden syy. Italia velkaantuu ja Italiassa kierretään veroja, oli korona tai ei.

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

Yhteisvastuiden lisääminen suoraan sanoen kannustaa jäsenmaita velkaantumaan entisestään muiden kustannuksella. Tämä järjestelmä kannustaa vastuuttomuuteen ja piittaamattomuuteen. Käsillä oleva kriisi olisi hyvä hetki uudistaa euroyhteiskuntien järjestelmää, kaikkia valuvikoja, joita siihen liittyy, ja rikkoo tabu, joka liittyy velkaan. Perussuomalaiset eivät voi tukea vastuiden kasvattamista eivätkä reaalityhteisöisiä tulonsiirtoja. On välttämätöntä kohdata nämä tosiasiat ja ymmärtää eurojärjestelmän valtavat ongelmat viimeistään nyt ja antaa Italian mahdollisesti ajautua velkajärjestelyyn ja lopulta eurosta pois.

Ekonomisti Tuomas Malisen mukaan euron alttarille on uhrattu suuri osa euroalueen väestöstä. Malinen sanoo, että järjestelmä hajoaa. Hänen mukaansa jos joku maa lähtee eurosta, Suomen pitää olla heti seuraava. Todennäköisin ensimmäinen lähtijä on siis Italia.

Tällä hetkellä Suomi seuraa kaikessa Saksaa. Kuten tiedämme, ongelma on siinä, että Saksa hyötyy eurosta ja sille Välimeren maat ovat merkittäviä vientikohteita. Suomi ei hyödy eurosta, ja meille Välimeren alueen merkitys on mitätön.

18.28 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on tosiaan hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2020 kolmanneksi lisätalousarvioksi. On tietenkin tärkeää, että siellä osoitetaan tämä niin sanottu ravitsemusalan tukipaketti, 123 miljoonaa euroa, määrärahaksi, jolla hyvitetään näitä ravintola-alan sulkutoimia mutta myöskin sitten kohdennetaan uudelleentyöllistämiseen. 123 miljoonan euron määräraha on kuitenkin riittämätön suhteessa siihen, että pelkästään viime vuonna ravintolayrityksissä myynti huhti–touko-kuulta oli noin miljardi euroa. Tässä lisätalousarviossa annetaan vain tämä määräraha, ja toisessa kohdassa sitten eduskunta ja talousvaliokunta arvioivat sitä, mitä tuen perusteita muutetaan tai vertailuajankohtaa muutetaan tai tehdään joitain muita toimenpiteitä, jotta tämä tukipaketti voisi olla suurempi.

On myöskin tärkeää, että tässä lisätalousarviossa pääomitetään muun muassa Finnairia, jossa valtiolla on enemmistö omistuksesta. Suomi on kuitenkin täällä Pohjois-Euroopassa osittainen saarivaltio, ja meidän liikenneyhteydet, myöskin lentoyhteydet, tulevaisuudessa tulevat olemaan tärkeitä, vaikka varmaan osa toiminnoista vaihtuu erilaisiin etätoihin ja liikkumisen tarve voi vähentyä maailmassa radikaalisti koronaviruksen myötä, mutta tarvitaan myöskin myyntiä ja markkinointia ja matkailua. Saattaa olla, että luontomatkailu, tällaiset erilaiset hiljaisuusretriitit ja muut, lisääntyy, ja siinä mielessä Suomessa edelleen tällaisen kestävä matkailun tarvetta on, ja jos ajatellaan esimerkiksi Lappia ja Pohjois-Suomea, on aivan välttämätöntä, että lentoyhteydet sinne säilyvät. Esimerkki omasta kotikaupungistani: noin 16 lentoa on nyt vähentynyt pariin lentoon vuorokaudessa, ja se on tietenkin merkittävä heikennys myöskin sen saavutettavuuden osalta.

On myöskin tärkeää, että Suomen Akatemian valtuutta ehdotetaan lisättäväksi 10 miljoonalla eurolla nimenomaan niin, että koronarokote- ja lääkekehitystutkimuksen tukemista ja uusien koronavirusrokotteiden ja -lääkkeiden tehon, turvallisuuden ja vaikuttavuuden tutkimusta tehdään, kuten myöskin sitten jäljitysovelluksen valmistelusta, hankinnasta, käyttöönotosta ja ylläpidosta aiheutuviin menoihin ja valtionosuuksiin ehdotetaan 6 miljoonan euron lisäys.

18.31 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Käsittelemme täällä kolmatta lisätalousarviota, ja on erittäin hyvä, että näitä lisätalousarvioita nyt on aika nopealla aikataululla saatuna eteenpäin. Tietysti nyt odottelemme sitten seuraavaksi tätä kunta- ja sairaanhoitopiiritu-

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

kipakettia ja sitten lasten ja nuorten palveluihin tukipakettia, mutta saamani tiedon mukaan niitä siellä valmistellaan, ja oikein hyvä niin.

Tässä lisätalousarviossa on muun muassa Suomen Akatemialle lääkekehitystutkimukseen rahaa, ja olen ehdottomasti samaa mieltä, että suomalaista lääketutkimusta kannattaa viedä eteenpäin, kannattaa viedä myös rokotetutkimusta, kannattaa pohtia, miten me voimme olla tuolla maailmanmarkkinoilla jopa ihan tuottajina. Siinä on iso harjoitus, mutta varmasti hyvä niin, että sitä suomalaista osaamista viedään. Mielestämme tämä OKM:n Akatemialle annettava tuki ei kuitenkaan ole riittävä, vaan esitämme siihen lisää.

Tämä ravitsemusyritysten tukemiseen tarkoitettu 123 miljoonaa euroa on erittäin tärkeä — siihenkin kuitenkin esitämme lisää.

Sitten myöskin tästä tartuntojen jäljitysovelluksesta sanon vain, että erinomaisen hyvä asia, ja tämä on tärkeä tuoda tänne mahdollisimman nopeasti.

Tässä lisätalousarviossa oli toki muutakin, ja tärkeää on viedä eteenpäin näitä kaikkia.

Totean vain tähän ravitsemusyritysten tukemiseen liittyen vähän samaa, mitä yleensäkin yritystoiminnan tukemiseen, että jotta me saamme työpaikat säilytettyä ja me emme olisi siinä samanlaisessa tilanteessa, missä aikaisemmin lamassa oltiin, niin on hyvä tukea yritystoimintaa. Se ensimmäinen versio, mitä lähdettiin hallituksen kautta tukemaan, oli hyvin byrokraattinen ja osoittautui ei niin kovin toimivaksi, mutta onneksi sellaista muutosta on sitten tehty.

Kannatan ehdottomasti sitä, että suomalaista osaamista viedään eteenpäin. Tässä nyt muistutan siitä, että meillä on terveysteknologiaa, joka on oikeastaan meidän tulevaisuuden innovaatio- ja vientiala. Sitä kannattaisi nyt tukea työpaikkojen aikaansaamiseksi mutta myöskin tässä koronatilanteessa näiden innovaatioiden ja kehittämisen edistämiseksi.

Tässä muutama sananen tästä lisätalousarviosta, mutta varsinaisesti olisin jo aikaisemmin toivonut puheenvuoroa, koska täällä välitettiin väärää tietoa. Täällä väitettiin ministerin suulla, että meillä ei olisi varauduttu tämäntyyppisiin lainsäädäntöihin liittyen esimerkiksi koronan ehkäisyyn. Meillä on ollut pandemiasuunnitelma, meillä on ollut lainsäädäntö, meillä on tartuntatautilaki, meillä on valmiuslaki. Se ei pidä nyt paikkaansa, mitä täällä tänään sanottiin. — Kiitos.

18.34 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Koronaepidemiaa pyritään hillitsemään testaa, jäljitä, eristä ja hoida -strategialla. Olennaisena osana tässä on jäljitysovelluksen käyttö tartuntaketjujen selvittämiseen, ja nyt tässä lisätalousarviossa hallitus osoittaa määrärahoja mobiiliteknologiaa hyödyntävän jäljitysovelluksen valmisteluun, hankintaan, käyttöönottoon ja ylläpitoon.

6 miljoonan euron määräraha on kuitenkin hyvin todennäköisesti riittämätön toimivan seurantajärjestelmän luomiseen ja ylläpitoon, varsinkin kun se olisi syytä ottaa hyvin nopealla aikataululla käyttöön. Koronajäljityshanke etenee, tai on edennyt, valitettavan hitaasti täällä Suomessa. Sosiaali- ja terveysministeriöhän vasta kerää lausuntoja lakiluonnoksesta, ja tämänhetkisen aikataulun mukaan sovellus voisi olla yleisön käytössä ehkä heinä—elokuussa.

On jäänyt epäselväksi, kenelle hankkeen johto on hallituksen sisällä varsinaisesti säilytetty. Kaikkein näkyvimmin sovelluksesta on puhunut liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka, jolle tämä tietenkin omalta osaltaan kuuluu, mutta ymmärtääkseni päävastuu kuitenkin on sosiaali- ja terveysministeriössä ja siellä ministereillä Pekonen ja Krista Kiuru.

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoshan toimii projektissa sovelluksen omistajana, ja nostan vielä esiin sen huomion, että sovelluksesta on tulossa vapaaehtoinen, mikä varmasti edistää myös tämän sovellustoiminnan ikään kuin käsittelyä esimerkiksi perustuslain näkökulmasta. Mutta toivon sitä, että luottamus tähän järjestelmään olisi suuri, jotta siitä olisi hyötyä, nimittäin arvioiden mukaan tarvittaisiin jopa kolme miljoonaa käyttäjää, jotta se toimisi toivotulla tavalla.

18.37 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Käsitlemme täällä tätä kolmatta lisätalousarvioesitystä, ja täällä on ollut vilkas keskustelu tänään. Monet tunnistavat tämän esityksen tarpeellisuuden sekä kotimaiselta puolelta katsottuna että myöskin siltä puolelta katsottuna, että tällä Suomi nyt asettuu tukemaan myöskin Euroopan unionin tasolla tehtäviä yhteisiä toimia. Tässä kuultiin jo hieman perussuomalaisten suunnalta kriittisiä huomioita tähän.

Suuressa valiokunnassa tämä asiapaketti oli käsittelyssä, annettiin hallitukselle eväitä unionin tasolla käytäviin keskusteluihin, ja suuren valiokunnan kanta oli hyvin selkeä siinä suhteessa, että tämäntyyppisillä takuujärjestelyillä on tilaa ja Suomen on syytä olla tässä yhteisvastuullisessa prosessissa mukana.

On ihan selvä asia, että täällä meilläkin oli keskustelun alla se, mitä se tarkoittaa Suomen oman budjettisuvereniteetin kannalta, ja todettiin, että siinä suhteessa tämä esitys ei murra Suomen budjettisuvereniteettia. Tässä myöskin on selkeänä lähtökohtana se, että kunkin jäsenvaltion oma vastuu omasta talouspolitiikastaan jää vielä vaikuttamaan. Se on keskeistä tietenkin tässä huomioida, ja tässä ei tätä yhteisvastuullista velkaa varsinaisesti lisätä.

On syytä muistaa, että tässä kokonaispaketissa tässä yhteydessä nyt, tässä lisätalousarviossa, on kyse tästä niin sanotusta SURE-ohjelmasta, joka on takuurahasto työllisyshityksen työllisyysriskien realisoituessa jäsenvaltioissa. Tämä on takuusumma, joka realisoituisi Suomelle, se lähes 450 miljoonaa euroa, siinä tilanteessa, jos yksikään jäsenvaltio ei kykenisi suoriutumaan niistä vastuista tai ei kykenisi osallistumaan tähän prosessiin. Se on se maksimitaso, jolloin tämä ei realistisesti ottaen koskaan ole realisoitumassa.

Tässä myöskin Euroopan vakausmekanismin ehtoja ennakoidaan nyt sillä tavalla, että sinne tehdään muutospäätöksiä, jotka mahdollistavat sen käytön myöskin tässä koronakriisitilanteessa. Siltä osin Suomen omat pääomavastuut eivät tässä lisäänty lainkaan: se kokonaispaketti toimii sellaisena, niillä eväillä kuin Suomi on jo pääomasijoituksia tuonne vakausmekanismiin tehnyt.

Tässä suhteessa on järkevää, että tätä yhteisvastuullisuutta nyt osoitetaan unionitasolla. Meillä on ollut pitkä keskustelu siitä, olisiko voinut joitain eurobondeja ja koronabondeja olla rahoittamassa ja kehittämässä unionin sisälle. Nyt tämä on kompromissi, jossa lähestytään tätä asiaa osittain olemassa olevien rahastojen kautta, mitä on tämä EIP:n pienyrityksille tehtävä rahoitustuki, tai EVM:n kautta ja tällä uudella tilapäistoimenpiteellä, joka tämä SURE-rahasto nyt luonteeltaan on.

Arvoisa puhemies! Minä vähän hämmästelín tässä, kun kuuntelin perussuomalaisten kommentteja, edustajat Laakso ja Mäkelä. Edustaja Laakso totesi sillä tavalla, että hän nyt toivoisi, että Euroopan unioni jossain vaiheessa todella auttaisi: me olemme sinne sijoittaneet pitkässä juoksussa paljon, ja sitten kun hätä on kädessä, niin odotettaisiin apua. Minä jäin vähän pohdiskelemaan sitä, kuinka me voimme olettaa Euroopan unionin auttavan, elleivät jäsenvaltiot anna panosta sille avustamiselle. Siitähän tässä nyt on kysymys, että jä-

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

senvaltiot tulevat tässä mukaan tukemaan. Tässä on nyt tämmöinen yhteisvastuullisuuden osoittaminen selvästi.

18.41 **Jari Koskela ps:** Arvoisa herra puhemies! Jatketaan tästä edustaja Kiljusen kanssa. Elikkä kyllä tässä nyt tätä yhteisvastuuta peräänkuulutetaan, mutta kyllä meilläkin siinä varmasti rahkeet tulevat jossakin kohtaa vastaan. Me olemme sinne sitoutuneet jo, käsiämme myöten, kyynärpäitä myöten olemme mukana, ja nyt pitäisi vielä lisää jatkuvasti mennä mukaan tähän. Tässä edustaja Purra viittasi hetki sitten yhteen asiantuntijaan, ja itse kun katselin tuota Talouselämä-lehteä, niin Eurooppa-tutkija Timo Miettinenkin tätä asiaa kovasti puntaroi ja totesi, että jos emme me yhteisvastuullisesti lähde tukemaan muun muassa Italiaa ja näitä muita Etelä-Euroopan maita, niin silloin siinä on euron hajoaminen hyvin lähellä. Elikkä sidommeko me nyt kätemme sitten niin, että me jatkossakin vain annamme lisää ja lisää, koska siellähän on kaivo, mihinkä kyllä uppoaa niin paljon kuin sinne vain laitetaan? Tässäkin jos jotain Italian tilannetta mietitään, niin se on 500 miljardia tai 1 000 miljardia, mikä se tarve on tällä hetkellä. Siellä rupeaa EKP:n kassakin pikkuhiljaa jo... Onko siellä taseessa 4 700 miljardia — taitaa tällä hetkellä olla. Ja näitä vastuita, vaikka me olemme vain yksi pieni osa, mielestäni ei ole mitään järkeä lähteä kasvattamaan. Tosiaankin tämäkin vaihtoehto, että onko euron tie nyt pikkuhiljaa kulkemassa loppua kohti, on aivan realistinen ja varteenotettava vaihtoehto. Muun muassa valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja hetki sitten mainitsi, että nämä rahastot, mitä tässä nyt on käsitteillä, ovat korkean riskitason rahastoja, elikkä sekin kertoo siitä — kun edustaja Kiljunen sanoi, että 450 miljoonaa ei koskaan tule meitä vastaan — että ei tämäkään asia ole niin kirkossa kuulutettu.

Nyt kun olen yritysjohtajia tässä kuunnellut viime aikoina, niin siitä kysynnästä puhutaan hyvin paljon, pitää syntyä kysyntää. Kun me olemme vientivetoinen maa ja täysin riippuvainen viennistä, niin miten me saamme tässä tulevassa tilanteessa, nyt vielä koronan jälkeen, meidän vientimme todella vetämään? Vai pitääkö meidän tukea tässä maassa näitä vientivetoisia yrityksiä muilla keinoilla? He puhuvat siitä, että energiaveroa pitäisi laskea ja montaa muuta asiaa, niin että oltaisiin samalla viivalla muiden maiden kanssa. Italian kohdallahan on se tilanne, että niin kauan kuin Italia on eurossa, Italia ei tule nousemaan, koska se ei pysty kilpailemaan Saksan ja muiden keskieurooppalaisten maitten kanssa näillä tuotteilla. Ja nyt jos me joudumme itse siihen samaan tilanteeseen, niin en ymmärrä, mitä tässä tapahtuu. Nyt vielä tämä bkt-suhteutettu velka kasvaa kaiken aikaa — viimeisten arvioitten mukaan se saattaa olla jopa 100 prosenttia. Kymmenen vuotta sitten se olisi tarkoittanut sitä, että valtio on konkurssissa. Nyt tänä päivänä, nollakoron aikana, vielä voidaan ajatella, että on mahdollista tästä mennä eteenpäin, mutta kyllä se huoli on aivan aiheellinen, että miten meidän lapset ja lastenlapset sitten aikanaan tästä velkataakasta selviävät. Muutamia pieniä kysymyksiä vain esittääkseni. — Kiitoksia.

18.44 **Paula Risikko kok:** Arvoisa puhemies! Tuossa oma puheenvuoroni jäi hieman kesken.

Täällä tosiaan päivällä todettiin esimerkiksi ravintoloitten sulkemisesta — siitähän syystä nyt on tätä tukipakettiakin sitten tehty — että meillä lainsäädäntö ei mahdollista tällaista räätälöityä sulkemista ravintoloissa. Minähän olen itse sitä mieltä, että meidän pitää nimenomaan olla siellä räätälöinnissä tästä eteenpäin, että joillain alueilla saattaa olla tarve sulkea, joillain aloilla voi olla räätälöinnin tarve siellä sisällä, että kaikkia ei suljeta.

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

Täällä väitettiin, että meillä ei olisi sellaista mahdollisuutta, ja sehän ei pidä paikkaansa. Meillä on tartuntatautilaki, joka ehdottomasti antaa mahdollisuuden sulkea. Jos jossakin on epidemia, esimerkiksi jossain ravintolassa joku paha epidemia tai sieltä leviää jotain, niin se ehdottomasti voidaan sulkea, yksittäinen ravintolakin. Se on voitu tähänkin päivään mennessä sulkea.

Sitten todettiin, että meillä ei ole suunnitelmaa. Meillä on ollut suunnitelma, ja meillä on varauduttu. Sanottiin, että meillä ei ole varauduttu tähän. Meillä on vuonna 2006 tehty ensin pandemiasuunnitelma. Sitten on 2013 tehty uusi pandemiasuunnitelma. Kun sikainfluenssasta silloin aikoinansa opittiin, niin sitä vielä tarkennettiin. Se, onko ostettu joka ikisessä paikassa niin paljon suojavarusteita kuin se pandemiasuunnitelma on käskennyt, on toinen juttu, enkä siihen ota kantaa. Ne ovat aina yleensä sairaanhoitopiirin tai siellä jokaisen tuottajankin vastuulla. Mutta kyllä meillä selvät ohjeet ovat olleet valtakunnassa siitä, kuinka varaudutaan tämäntyyppisiin, koska ei tämä ole ensimmäinen virus eikä viimeinen, joka tänne tulee. Nyt on ollut kymmenen vuotta rauhallista aikaa, mutta sitä varten meillä ovat olleet kaikki suunnitelmat valmiina ja lainsäädäntökin on ollut ja vielä valmiuslakikin. Se, onko se valmiuslaki ketterä, on sitten eri juttu, ja varmasti nyt pystytään sitten taas arvioimaan. Mutta että voidaan sulkea joku ravintola, niin kyllä voidaan. — Kiitos.

18.46 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Minullakin jäi puheenvuoro äsken vähän kesken, jatkan siitä vielä. Otan tätä teemaa ”yhteisvastuu unionin piirissä” keskusteluun tietyllä tasolla ottaen huomioon nämä perussuomalaisten voimakkaat reagoinnit tänään.

Tämä yhteisvastuullisuus tietysti sikiää siitä, että me elämme yhteisillä sisämarkkinoilla, yhteistä kauppapolitiikkaa harjoittavalla alueella, ja meillä on tällä alueella myöskin vapaa liikkuvuus, josta syntyy automaattisesti niin paljon koheesiota ja yhteisyyttä, että siitä kantautuu yhteisvastuuta muihinkin toimintoihin, talouspolitiikkaan ja päätöksentekoon. On selvää, että taloudellinen vastuu vielä suvereenissa kansallisvaltioissa on kullakin jäsenvaltiolla itsellään omasta talouspolitiikastaan, ja tätä yhteisvastuullista velkaa ei meistäkään kukaan ole ajamassa, että sitä pitäisi kasvattaa suhteessa siihen, että jotkut jäsenvaltiot eivät hoida omaa talouttaan asianmukaisesti. Tässä suhteessa on syytä pitää tämä kriittinen huomio.

Mutta nyt kun puhumme näistä takausvastuista suhteessa tähän koronaan, niin kyllä tässä mennään aika kauaksi siitä, jos emme nyt juuri tässä tilanteessa tunnista tämän yhteisvastuullisuuden suurta suurta merkitystä, koska nyt ei ole kysymys jonkin yksittäisen jäsenmaan laiminlyönnistä tai toiminnoista, missä selkeästi on toimittu huonolla tavalla, vaan kysymys on symmetrisestä kriisistä, symmetrisistä vaikeuksista kaikilla jäsenvaltioilla, ja se syy on ulkopuolinen. Se on sillä tavalla, että se ei johdu jäsenvaltioista itsestään. Ja tässä suhteessa tämä yhteisvastuullisuuden läsnäolo tässä keskustelussa on mitä suurimmassa määrin ymmärrettävää ja myöskin suotavaa ja pitkälle myöskin järkevää. Nyt valitut takuujärjestelyt, rahastojärjestelyt, tuntuvat järkeviltä, mielekkäiltä. Liikutaan tätä tietä, koska niistä syntyi tämä konsensus.

Tässä edustaja Koskela pohdiskeli myöskin tätä unionin rakennetta ja lähti liikenteeseen siitä, että vientiriippuvainen maa on nyt sitten vientisidonnainen, että mitä me teemme nyt sitten oman vientiteollisuutemme osalta, että nyt syljetään rahaa Eurooppaan eikä tueta tätä omaa yritystoimintaa. Hän ei ymmärrä tällä argumentilla lainkaan, miten markkinat toimivat. Suomi on todella vientivetoinen maa. Suomen tärkein vientialue on Euroo-

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

pan unionin sisämarkkinat. Jos sisämarkkinat romahtavat tai ovat vakavassa kriisissä, niin se heijastuu suoraan meidän vientimahdollisuuksiimme. Eli kyllähän tässä samalla, kun me pyrimme taloutta vakauttamaan unionin tasolla, saamaan siihen uutta kasvua, uutta liikevoimaa liikenteeseen, selviytymään tämän koronan ylitse, me autamme myöskin omaa talouttamme, omaa vientiteollisuuttamme ja sitä kautta myöskin työllisyyttä ja tämän yhteiskunnan kehitystä yleisemmin.

18.49 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Nämä tukimuodot tai takausvastuut ovat vielä kohtuullisia, mutta toki on tulossa myöskin sellaisia haastavampia kohtia, joissa täytyy ottaa vastuiden kokonaisuus huomioon.

Arvoisa puhemies! Näin suomalaisuuden päivänä on mukava katsella kolmannen lisätalousarvion toimia suomalaisten hyväksi. Tässä esityksessä on 10 miljoonan euron valtuutuslisäys Suomen Akatemialle tälle vuodelle. Tämä tuki liittyy erityisesti koronavirusrakenteen ja -lääkekehityksen tutkimukseen.

Koronavirusrakenteen kehittämiseen suunnatut menot ovat tärkeitä ja kannatettavia. Tämä on pelkästään kansalaisten terveyden ja lääkehuoltovarmuuden näkökulmasta erittäin tärkeää. Tämä kriisi on opettanut ja opettaa meille huoltovarmuutta ja kotimaisuuden arvostamista. Sekä lääkkeiden kehityksen että tuotannon on hyvä olla täällä koto-Suomessa. Me emme voi olla sen osalta muiden maiden varassa ja toivoa sitten olevamme muiden maiden toimituslistojen kärjessä. Kriisi on kirkastanut meille omavaraisuuden merkitystä. Kansallinen etu, turvallisuus ja lääkehuoltovarmuus saavutetaan parhaiten omalla lääketuotannolla.

Lääkekehitykseen ja valmistamiseen Suomessa tulee panostaa mielestäni nykyistä enemmän. Tässä tilanteessa siihen laitettavat satsaukset mahdollistavat entistä nopeamman ja paremman siirtymisen kohti koronan jälkeistä aikaa, ja lääkkeiden valmistus tuo Suomeen lisää myös toivottuja työpaikkoja.

Lisätalousarviossa varataan myös 6 miljoonaa euroa koronatartuntojen jäljitysovelluksen valmistelusta, hankinnasta, käyttöönnotosta ja ylläpidosta aiheutuviin menoihin. Olemme tällä hetkellä aika tavalla vakuuttuneita siitä, että epidemia ei ole yksihiippuinen vaan monihiippuinen. Toisin sanoen epidemia tulee pitkittymään, mikä on haaste erityisesti riskiryhmäläisille. Mitä nopeammin saamme testaa, jäljitä, eristä ja hoida -toimintatavan tehokkaaseen ja toimivaan käytäntöön, sitä parempi.

Jotta testausta pystytään kohdentamaan ja siten tekemään oikea-aikaisia eristys- ja hoitotoimenpiteitä, meidän tulee pystyä jäljittämään potentiaaliset oireettomat taudinkantajat ja sairastajat, jotta isossa kuvassa viruksen leviäminen saadaan hallintaan. Uskon, että kehitettävä jäljitysovellus tulee ja siitä on apua myös tulevaisissa kriiseissä.

18.52 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Täällä on käyty keskustelua tästä eurooppalaisesta solidaarisuudesta ja tähän liittyvistä takauksista koronakriisin aikana, ja täytyy todeta se, että kyllä takauksiinkin liittyy myös riskejä Suomen kannalta. Kaiken kaikkiaan koronakriisi lisää Suomen valtion luottovastuutapahtumia voimakkaasti, ja Suomessahan valtiontakausten kanta on jo entuudestaan selvästi EU-maiden suurin suhteessa bruttokansantuotteeseen. Tämän koronakriisin hoitoon tarkoitetut EU-takaukset ovat korkeariskisiä, ja on hyvin mahdollista, että takauksia myös lankeaa maksettaviksi.

Kun puhumme tästä rahastosta, niin kyllä tämä rahasto on enemmän tällainen eurooppalainen solidaarisuushanke ja sen tosiasiallinen hyöty suomalaisille yrityksille on kyseen-

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

alainen. Myös eurooppaoikeuden professori Päivi Laine-Sandberg arvioi Helsingin Sanomissa, että ”25 miljardin euron covid-19-rahaston hyöty Suomelle on vähäinen, sillä sen on määrä antaa korkeariskisiä lainoja etenkin eteläeurooppalaisille yrityksille”. Ongelmana tässä tietysti on se, että paitsi että tässä on — niin kuin edustaja Kiljunen täällä totesi — ikään kuin ulkopuolisesta uhasta kysymys, nyt tästä koronakriisistä, niin kyllähän meillä on selvästi myös Euroopan unionin maiden kesken hyvin erilaisia toimintatapoja sen suhteen, kuinka taloutta on hoidettu. Sen takia nimenomaan Suomen kannalta on ongelmallista, jos lisäämme nyt tämän varjolla tätä yhteisvastuullisuuden periaatetta niiden maiden talouksista, jotka perinteisestikin ovat huonommin talouttaan hoitaneet.

18.55 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Vuoden kolmannessa lisätalousarviossa keskitytään erityisesti yritysten rahoitustilanteen helpottamiseen sekä tämän viruksen hallinnan ja torjunnan aiheuttamiin kustannuksiin. Tämä ylimääräinen lisätalousarviohan annetaan erityisesti Finnairin osakeannin kasvattamiseen, mutta samalla tässä yhteydessä on myös muun muassa ravintoloiden tuki, valtuudet eurooppalaiseen hätätilasta aiheutuviin työttömyysriskien lieventämisen tilapäiseen tukivälineeseen ja Euroopan investointipankille sekä valtioneuvoston Työllisyysrahastolle.

Arvoisa puhemies! Halusin käyttää puheenvuoron sen takia, kun tämän päivän ansiokaan keskustelun myötä oppositiosta on ilmennyt puheenvuoroja siihen suuntaan, että kuntia ei olisi muistettu tai kunnat jätetään oman onnensa nojaan. Haluan muistuttaa, että kesäkuussahan on tulossa vielä lisätalousarvioesitys, jossa sitten varmasti kunnatkin tullaan huomioimaan tietynlaisella tukipaketilla.

Haluan vielä, puhemies, muistuttaa siitä, että kun kesäkuussa tulee tukipakettia kunnille, siellä myös käydään varmasti näitä elvytystoimenpiteitä ja elvytysrahoja lävitse. Kun tänäkin päivänä tämän keskustelun yhteydessä on tuotu esille muun muassa vihreän elvytyksen teitä sun muita, niin haluan muistuttaa siitä, että kyllä tämä maa nousee tästä suosta vientiteollisuuden kautta. Kyllä minä kannan huolta pohjoisen poikana ja edustajana myös siitä, että meillä tuolla metsäteollisuus on jo nyt hyvässä voinnissa, mutta metsä ei liiku tarpeeksi, elikkä kuitupuu ei liikahda, ja olisin myös valmis käymään keskustelua siitä, emmekö voisi valtiona pääomittaa vaikka Vakea tai vaikka tulevaa ilmastorahastoa siihen suhteeseen, että valtio tulisi apuun tietynlaisella kansankapitalismiajatuksella, että valtio ja yritykset yhdessä nostaisivat teollisuutta, eritoten vientiteollisuutta, metsäteollisuuden eri osa-alueita, siihen malliin, että sitten kun lähdetään uuteen nousuun, Suomi on valmis nousemaan vientiteollisuudella ylös.

Arvoisa puhemies! Tämmöisillä ajatuksilla lähetekeskusteluun.

18.57 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Räsänen nosti vielä esille tämän kysymyksen takauksista Euroopan unionin rahastoja rakennettaessa ja kehitettäessä, sen, miten takaukset kuormittavat Suomea. Hän on tietysti oikeassa siinä, että ne kuormittavat Suomea, ja näissä takuujärjestelyissä on tietenkin omat riskinsäkin.

Kun hän lähti sitten pohtimaan sitä, että mistä kulmasta me joudumme arvioimaan, kannattaako Suomen olla tässä mukana vai ei, että emmehän me kuitenkaan hyödy — on siteerattu taloustieteilijöitä ja muita — samassa mittakaavassa kuin jotkut toiset, niin tämä hyötyhän on kaksisuuntainen. Yksisuuntainen hyötyminen on suoraan sitä, että suomalaiset yritykset voivat saada tarpeen mukaan täältä rahoitustukea, jos täyttävät kriteerit ja

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

muuten, mutta se toinen hyötyhän on välillinen hyöty, ja sehän on tässä huomattavasti merkittävämpi.

Voi hyvin olla totta, että merkittävä osa näistäkin rahastojen tuista menee heikoimmassa asemassa oleville EU-jäsenmaille, mutta kyllähän nyt on itsestäänselvää, että Suomen menestys osana Euroopan unionia on riippuvainen siitä, että kaikki jäsenmaat pärjäävät. Sen heikoimmankin jäsenmaan heikko kehitys heijastuu kaikille, myöskin suomalaisille, ja siinä mielessä nämä yhteiset toimet, joita unionin tasolla tehdään sen suhteen, että kaikki selviävät tästä koronaviruksesta yhdessä ylitse, ovat tarpeellisia, ja siinä mielessä Suomi hyötyy tästä kokonaisuudesta.

18.59 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Näin suomalaisuuden päivänä tekee mieli sanoa muutama sana vielä Finnairista, joka on meille hyvin tärkeä ja arvokas lentoyhtiö, josta meidän tulee pitää huoli ja kiinni. Korona-aikana sinivalkoiset siivet ovat lennättäneet suomalaisia kotiin turvaan, ja toki Finnairia tarvitaan myöskin aivan normaalioloissa. Yhtiöllä on merkittävä rooli Suomen kansainvälisyyden ja koko kansantalouden kannalta. Tänä päivänä kansainväliset lentoyhteydet ovat meille välttämättömyys. Myös Suomen palvelu- ja matkailutoimialat ovat viime vuosina kasvaneet merkittävästi, ja Suomeen on tullut paljon vieraita muualta tänne kauniin ja puhtaan luonnon keskelle. Hyvät lentoyhteydet eivät ole pelkästään matkailua tukevia, vaan ne ovat myös kansakuntamme taloudellisen kivijalan, vientiteollisuuden, toimintaympäristön kannalta keskeisiä. Myöskin kotimaassa lentoreiteillä on oma tärkeä roolinsa alueellisessa saavutettavuudessa. On siis monia syitä, miksi valtion omistajaohjauksen osakehankintoihin ehdotettava lisäys, 700 miljoonaa euroa, on kannatettava asia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ravitsemisyriyten uudelleentyöllistämisen tukemisesta ja toiminnan rajoitusten hyvittämisestä

Hallituksen esitys HE 67/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

15.31 Työministeri Tuula Haatainen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain väliaikainen muuttaminen ja ravitsemusliikkeiden sulkeminen asiakkailta tarkoitti erittäin merkittävää puuttumista elinkeinopauteen ja omaisuudensuojaan. Poikkeuksellinen laki oli kuitenkin välttämätön koronaepidemian leviämisen ehkäisemiseksi ja hidastamiseksi. Lakimuutoksen yhteydessä eduskunta edellytti rajoitustoimien kohteeksi joutuneille ravintoloille kohtuullisten kustannusten

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

kompensointia ja vaikutuksia lieventäviä toimenpiteitä. Perustuslakivaliokunta ja talousvaliokunta pitivät tätä tärkeänä, kun ne arvioivat rajoituksen oikeasuhtaisuutta. Rajoitus tuli voimaan erittäin nopeasti, ja rajoitukset olivat erittäin merkittäviä siitä huolimatta, että ulosmyynti eli niin sanottu take away -myynti edelleen oli sallittua.

Työ- ja elinkeinoministeriössä ryhdyttiin välittömästi valmistelemaan esitystä kompensointimalliksi yhdessä valtiovarainministeriön kanssa. Työtä on tehty taukoamatta. Uudenlainen hyvitysmalli ei kuitenkaan lakiteknisesti ole sieltä helpoimmasta päästä. Lisäksi kompensointin käytännön toteuttaminen on vaatinut pohdintaa. Tällaisia esityksiä Suomessa ei aiemmin ole tehty. Valmistelun tavoitteena on ollut se, että malli olisi yritysten näkökulmasta mahdollisimman helppo ja hyvitys olisi maksettavissa nopeasti siihen oikeutetuille yrityksille. Tästä syystä mallissa hyödynnetään viranomaisilla olevia tietoja, muun muassa Verohallinnon tietoja. Laskentamallista on pyritty tekemään mahdollisimman yksinkertainen ja selkeä. Lisäksi on jouduttu pohtimaan, miten malli sitten toteutetaan käytännössä. Tukiviranomaisten resurssit ovat tällä hetkellä jo äärirajoilla.

Tämä hallituksen esittämä malli on kaksiosainen. Ensiksi tällä halutaan tukea työllistämistä, ja toiseksi malli kanavoi kohtuullisen kompensointin ravintolayrityksille.

Ensimmäinen osa mallista ei suoraan liity eduskunnan edellyttämään kompensointiin, mutta se lieventää rajoitusten vaikutuksia sekä alan elinkeinonharjoittajille että työntekijöille tukemalla ravintola-alan työllistämistä. Suuri osa ravintola-alalla työskentelevistä ihmisistä on ollut koronaepidemiasta johtuen lomautettuna. Nyt, kun rajoituksia aletaan hyljälleen purkaa, on tärkeää samalla varmistaa, että yrityksillä on kykyä myös työllistää toiminnan käynnistyessä uudelleen.

Tämä työllistämiseen liittyvä tuki myönnettäisiin yritykselle hakemuksesta. Tuen määrä olisi 1 000 euroa työntekijää kohden. Edellytyksenä tuen myöntämiselle olisi se, että yrityksen maksama palkkasumma työntekijälle rajoituksen päättymisen jälkeisen kolmen kuukauden aikana on yhteensä vähintään 2 500 euroa. Näin yrityksen ei ole aivan välttämätöntä avata liikettä välittömästi näiden rajoitusten poistuttua kesäkuun alussa, jos se ei ole tuolloin liiketaloudellisesti vielä kannattavaa. Tukea myönnetään enimmillään siitä kokoaikaisista työntekijöistä vastaavasta määrästä, joka työskenteli yrityksessä ennen kriisin alkua. Lisäksi tukea voidaan myöntää yritykselle enimmillään 800 henkilöstä. Myös yrityksen saamat mahdolliset muut tuet voivat vaikuttaa lopulliseen tuen määrään. Työllistämistuki toteutetaan Suomen puitetukiohjelman mukaisena tukena, jonka komissio on hyväksynyt, ja näin ollen tukea on mahdollista myöntää enintään 800 000 euroa. Kustannusvaikutus tällä työllistämistuella on noin 40 miljoonaa euroa. Summa on arvioitu 40 000 työllisen mukaan.

Esityksen toinen osa liittyy eduskunnan edellyttämään toiminnan rajoitusten kohtuulliseen hyvittämiseen. Tarkoituksena on tukea ravitsemisyrittäjien mahdollisuuksia hoitaa juoksevia, joustamattomia kustannuksia. Kohtuullisen hyvityksen määrä lasketaan toiminnassa tapahtuneiden muutosten perusteella, ja hyvitystä on mahdollista saada rajoituksen voimassaolopäiviltä eli 4. päivä huhtikuuta alkaen toukokuun loppuun saakka. Hyvityksen määrään vaikuttaa suoraan se, kuinka paljon yrityksen myynti on laskenut. Yritykselle kompensoidaan kustannuksia, joita se ei ole voinut sopeuttaa lakisääteisestä rajoituksesta aiheutuneeseen muutokseen. Kyse on siis joustamattomista mutta jatkuvasti yritykselle kertyvistä kustannuksista, ei siis ainehankinnoista tai palkoista eikä investoinneista. Tämä hyvitys suoritettaisiin pääosin hakemuksetta joukkomaksatuksena yrityskohtaisten arvonlisäverotietojen perusteella. Haluan tässä vielä korostaa, että tämä on tämän hyvityksen

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

keskeinen elementti. Yritykset saisivat hyvityksen suoraan tililleen mahdollisimman nopeasti ja ilman hakemista. Se määräytyisi yrityksen myynnin muutoksesta yksittäisenä kuukautena. Hyvitystä saisivat vain ne yritykset, joiden huhtikuun 2020 myynti oli pienempi kuin tammi—helmikuun keskimyynti. Kohtuullisena hyvityksenä suoritettaisiin enintään 15 prosenttia myynnin laskusta.

Keskustelua on hallituksen esityksen antamisen jälkeen käyty siitä, miksi hyvityksessä hyödynnetään vertailuajankohtana tammi—helmikuun keskimyyntiä. Samaa keskustelua ja pohdintaa kävivät valmistelun yhteydessä myös eri ministeriöiden virkamiehet. Lopulta vertailuajankohdaksi valikoitui tammi—helmikuun 2020 keskimyynti erityisesti siksi, että ravintola-alalla muutokset tapahtuvat hyvin nopeasti: uusia toimijoita tulee ja vanhoja häviää nopeasti. Mikäli vertailuajankohtaa olisi haettu vaikkapa vuoden takaa, moni ravintolayrittäjä olisi jäänyt tuen ulkopuolelle yksinkertaisesti siitä syystä, ettei kyseistä ravintolaa ollut tuolloin vielä olemassakaan. Samoin voi todeta toisinpäin: tuki olisi voinut mennä väärään osoitteeseen niiden ravintoloiden osalta, jotka ovat supistaneet toimintaansa esimerkiksi vuodenvaihteessa. Varmuus yrityksen toiminnasta ja sen laajuudesta heikkenee sitä enemmän, mitä kauempana tämä vertailuajankohta on. Tarkoituksena on näin varmistaa, että tässä automaattisessa joukkomaksatuksessa hyvitystä maksetaan aidosti toiminnassa oleville yrityksille ja mahdollisimman laajalle joukolle.

Ravitsemisliikkeiden koko ja liiketoiminnan laajuus alalla vaihtelevat hyvin paljon. Hyvityksen määrä vaihtelee siten merkittävästi, koska se määräytyy toiminnan laajuuden mukaan. Enimmillään hyvityksen määrä olisi 500 000 euroa. Malliin sisältyy enimmäismäärän lisäksi myös leikkuri. Yrityksille, joilla tammi—helmikuun keskimyynti on yli miljoona euroa, hyvityksen määrä lasketaan 15 prosentin sijasta 5 prosentin mukaan miljoona euroa ylittävältä osalta. Hyvitys maksetaan yksittäisille yrityksille riippumatta niiden omistajajärjestelyistä. Tästä poikkeaminen olisi ongelmallista yhdenvertaisuusnäkökulmasta. Tämän leikkurin ja liikevaihtorajojen johdosta suuret alan toimijat, joilla on esimerkiksi useita kymmeniä ravintoloita, saavat suhteessa vähemmän kuin pienet toimijat. Leikkurin ja liikevaihtorajojen tarkoituksena on varmistaa se, etteivät hyvitysmäärät nouse suurten toimijoiden kohdalla kohtuuttoman suuriksi. Lisäksi kaikkein suurimmilla toimijoilla on enemmän sitä neuvotteluvoimaa muun muassa joustamattomien kustannusten alentamiseksi.

On tärkeää huomata, että nyt käsitellyssä oleva esitys ei ole ravintolasektorille osoitettavaa yleistä tukea. Sen taustalla on lailla säädetty rajoitus ja rajoituksen yhteydessä eduskunnan ilmaisema tahto. Näin ollen ne ravitsemusliikkeet, jotka eivät ole rajoituksen piirissä, eivät voi saada tämän lain mukaista hyvitystä tai tukea uudelleentyöllistämiseen siitä huolimatta, että ne olisivat kuitenkin kärsineet koronaepidemian takia. Tällä tarkoitetaan ulkopuolisilta suljettuja ravintoloita, kuten henkilöstöravintoloita.

Hyvitys suoritetaan vain niille yrityksille, jotka ovat maksaneet veronsa eli hoitaneet alv-velvoitteensa, ja työllistymistuki pohjautuu verottajalle ilmoitettuihin palkkatietoihin. Hyvitys suoritetaan yrityksen verottajalle ilmoittamalle tilille samaan tapaan kuin esimerkiksi veronpalautukset. Kyse on suorituksesta, joka määräytyy yhdenmukaisella tavalla kaikille rajoituksen piirissä oleville yrityksille.

Hyvityksen kokonaismäärä riippuisi siis todellisuudessa tapahtuneesta myynnin laskusta. Lisäksi tuesta vähennettäisiin mahdolliset koronaperusteiset tuet, jotka on saatu ely-keskuksista tai Business Finlandilta. Toiminnan rajoituksista annettavan hyvityksen kus-

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

tannusvaikutukseksi arvioidaan kokonaisuudessaan noin 83 miljoonaa euroa yhteensä kahdelta kuukaudesta.

Tämän toimeenpano säädettäisiin työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallinto-keskuksen eli niin sanotun KEHA-keskuksen tehtäväksi, ja valmistelua onkin tehty tiiviissä yhteistyössä valtiovarainministeriön, Verohallinnon ja KEHA-keskuksen kanssa.

Tavoitteenamme on siis yhtäältä kohtuullisesti hyvittää rajoitustoimia eduskunnan edellyttämällä tavalla sekä toisaalta kannustaa yrityksiä sitten avautuessaan työllistämään. Tällä mallilla voimme tukea yritysten lisäksi sitä, että mahdollisimman moni koronavirusepidemian takia lomautettu tai irtisanottu voisi palata töihin.

Koska tämä hallituksen esitys on annettu eduskunnan vaatimuksesta, pidän erityisen tärkeänä sitä, että se myös lopulta vastaa eduskunnan tahtoa sekä kiellon aiheuttamien menestysten kohtuullisesta kompensatiosta että vaikutuksia lieventävistä järjestelyistä. Tältä osin esitystä käydään varmasti huolella läpi talousvaliokunnassa hyvässä yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa.

15.44 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Hallituksen esittämä tuki ravitsemisyrittäjille on todellakin, niin kuin ministeri sanoi, eduskunnan edellyttämä ja ehdottomasti tarpeellinen, mutta tukeen varattu määräraha on liian alhainen tuohon tarpeeseen nähden. Tuen kohdentamisessa on omat puutteensa, ja siinä ei kattavasti huomioida erilaisten yritysten tarpeita. Mutta, niin kuin ministeri tuossa totesi, eduskunnassa on toivetta tehdä muutoksia näihin muutamiin kohtiin.

Ravintolat ja kahvilat siis suljettiin hallituksen päätöksellä, ja siksi on tärkeää korvata tästä aiheutuvat menetykset näille ravitsemisalan yrittäjille. Ravitsemisyrietykset ovat myös erittäin merkittäviä työllistäjiä, ja valtiovallan tulee siksi tällä tuella pyrkiä kaikin tavoin säilyttämään alan työpaikat ja auttamaan myöskin näitä yrityksiä pahimman kriisin yli. Pidänkin tärkeänä, että tässä tuessa on otettu nimenomaan tämä työllistämisenäkökulma esille ja sitten toisena osana tämä kohtuullinen hyvitys.

Kristillisdemokraatit tulee omassa vaihtoehdossaan, lisätalousarvioaloitteessaan, esittämään tuon tuen nostamista 250 miljoonaan euroon ja myöskin sitä, että noita myöntämisperusteita laajennettaisiin niin, että voitaisiin huomioida paremmin erityyppisiä yrityksiä. Hallituksen esityksessä ravitsemisyrietyksille maksetaan hyvitystä rajoitusten alaisilta kausilta myynnin muutoksiin perusten niille, joiden huhtikuun 2020 myynti on ollut pienempi kuin tammi—helmikuun 2020 keskimyynti.

Suomessa on hyvin lukuisia erilaisia kausiravintoloita ja myöskin pitopalveluyrietyksiä, joilla on jatkuvia kiinteitä kuluja vuokratiloista ja joilla ei kuitenkaan välttämättä juurikaan kerry myyntiä alkuvuodesta ja jotka ovat sitten myöskin menettäneet kevään myynnin, ja samalla näkymät tulevan kesänkin osalta saattavat olla varsin heikot. Siksi eduskunnassa tulee tutkia, olisiko tätä tukea mahdollista jakaa alkuvuoden keskimyynnin sijaan esimerkiksi katsomalla, millä tavalla vastaava ajankohta oli edellisenä vuonna, tai sitten esimerkiksi koko viime vuoden keskimyynnin perusteella, jolloinka tällaiset erityyppiset kausivaihtelut tulisi paremmin huomioitua.

Leikkuri- ja liikevaihtorajoja varmasti eduskunnassa tullaan vielä tarkastelemaan. On todellakin tärkeää huomioida se, että ravitsemisalan yrietykset ovat pystyneet kuitenkin tiukassa tilanteessa kehittämään liiketoimintaa ja säilyttämään osan myynnistään. Toivon mukaan tästä aktiivisuudesta ei toisaalta sitten myöskään rangaista.

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

Ministeri mainitsikin, minkä tähden nämä henkilöstöravintolayritykset eivät pysty olemaan mukana tässä tuessa, vaikka tiedämme, [Puhemies koputtaa] että myöskin nämä ravintolat ovat liikevaihdossaan runsaasti kärsineet.

15.47 Pasi Kivisaari kesk: Kunnioitettu puhemies! Ravintoloiden myynti on romahtanut, ja työntekijät on jouduttu pääosin lomauttamaan, samalla vuokrat ja monet muut kulut on kuitenkin hoidettava. Lähetekeskustelussa on siis todella tärkeä hallituksen esitys ravintolayritysten uudelleentyöllistämisen tukemisesta ja toiminnan rajoitusten hyvittämisestä.

Esitys uudelleentyöllistämisen tukemisesta on hyvä ja perusteltu. Sen sijaan esitys toiminnan rajoitusten hyvittämisestä on mielestäni ongelmallinen. Siinä ehdotetaan siis, että hyvitys maksettaisiin suhteessa myynnin muutokseen, mutta vertailukohtana esitetään käytettävän vuoden 2020 tammi- ja helmikuun tilannetta. Ravintoloiden myynti on vahvasti kausiriippuvaista, joten mielestäni paljon parempi olisi verrata tilannetta vuoden takaiseen. Tässä kohtaa mielestäni tarvitsemme säätöä.

Puhemies! Suomeen perustetaan vuodessa yli tuhat uutta ravintolaa. Myös näillä ravintoloilla, joilla ei ole ollut myyntiä tammikuussa tai vuosi sitten tai joilla tilanne on jostain muusta syystä oleellisesti muuttunut, tulisi olla mahdollisuus tukeen. Tuon tuen määrittäminen ei mielestäni ole mahdoton tehtävä. On myös hyvä tiedostaa, että Suomi on kausiravintoloiden luvattu maa, mistä esimerkkeinä vaikkapa laiva- tai tanssilavaravintolat — korona koskee myös heitä, myös heidän pajatonsa on tyhjentynyt.

Kompensatiojärjestelyn pitää olla sujuva, jotta yritysten kassoihin saadaan nopeasti rahaa. Tätä puoltaa tuen perustuminen olemassa oleviin tietoihin. Mikäli tietoja ei jostain syystä ole olemassa, nyt esimerkiksi vaikka uusien ravintoloiden kohdalla, lienee kuitenkin mahdollista tehdä tarkempi arviointi vaikka sitten hitaammassa aikataulussa.

Puhemies! Täydellistä tukimekanismia voidaan tuskin luoda, eikä voi olla niinkään, että valtiolla on loputtomasti piikki auki tai kaikki tappiot korvataan täysimääräisenä. On kuitenkin pyrittävä siihen, että terveet yritykset autetaan tämän kriisin yli. Kannan erityistä huolta niistä ravintoloista, jotka ovat panostaneet tähän kevääseen mutta eivät koronan takia koskaan päässeet näyttämään panostustensa [Puhemies koputtaa] toimivuutta.

Puhemies! Hallituksella on ilmeisesti huomenna keskustelu yleistuesta. Toivon sille todellakin menestystä. Ravintolat ovat pulassa mutta niin ovat monet muutkin alat.

15.50 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan hyvityksen laskentaperusteiksi vuoden 2020 tammi- ja helmikuun euromääräisten myyntien keskiarvoa ja sen vertaamista vuoden 2020 huhtikuun myyntiin. Tämä laskentatapa ei riittävällä tavalla huomioi kausivaihtelua, joka on alalle tyypillistä. Hyvin monella ravintolalla tammi- ja helmikuun myynti on huhtikuuta pienempää normaaleina vuosina. Poikkeusoloilla on maaliskuun lisäksi dramaattinen vaikutus myös toukokuun myyntiin, joka olisi normaalioloissa vuoden tärkeimpiä kuukausia monille ravintoloille sisältäen esimerkiksi hyvin suositut ravintolapäivät vapun ja äitienpäivän sekä monet kevään juhlat, valmistujaiset ja yritystapahtumat. Toukokuulle osuu myös koulujen päättymisen ja lakkauspäivä, joka normaalioloissa olisi hyvin vilkas ravintolapäivä.

Arvoisa puhemies! Kuuntelin hyvin tarkkaan ministerin perustelut liittyen siihen, että ravintola-alalla yritysten alalle ilmaantuminen ja siltä poistuminen on kovin ripeätahtista, ja siinä mielessä on selvää tietysti, että täysin oikeudenmukaista hyvityksiperustetta ei ilmei-

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

sesti ole. Toivoisin kuitenkin, että tätä asiaa voitaisiin talousvaliokunnassa tarkastella laajasti, ja uskon, että sieltä löytyy järkeviä ajatuksia tähän liittyen. Joka tapauksessa esitetty hyvityspäätöksen laskemistapa on valtaosalle liiketoimintansa vakiinnuttaneista ravintoloista epäilemättä. Paljon oikeudenmukaisempaa olisi verrata toteutunutta myyntiä kokonaisuudessaan viime vuoden vastaavaan ajankohtaan ja sisällyttää siihen vertailuun myös koko se aika, jonka ravintolat ovat valtioneuvoston päätöksellä suljettuina, tällä tietämällä ainakin vuoden 2020 toukokuun loppuun asti.

15.53 Jussi Saramo vas: Arvoisa puhemies! On tärkeää kiittää, kun on sen paikka, ja tunnustaa virheet, jotta ne voidaan korjata, kun on sen paikka. Terveystietojen suojelussa on tähän asti onnistuttu lähes kaikkia maita paremmin siitäkin huolimatta, että kriisi on tuonut esiin useiden hallituskausien aikana syntyneitä ongelmia hallintokoneistossa. Kiitos tästä kuuluu ohjeita noudattaville ihmisille, terveydenhuollon työntekijöille ja hallitukselle sekä STM:n vastuuministereille, jotka ovat tuoneet oikeita asioita oikeaan aikaan eduskunnan päätettäväksi.

Sen sijaan yritystuissa kiire on aiheuttanut ongelmia, joihin jokainen tässä salissa on osasyysallinen. Koska yrityksillä oli kiire saada tukea, esitti hallitus jo olemassa olevien kehittämistukien käyttämistä. Kokoomuksen vaatimuksen mukaisesti tukia päätettiin kasvattaa, ja vaikka ne eduskunnassa peräti viisinkertaistettiin hallituksen esityksestä, jättivät perussuomalaiset vastalauseen, jossa he halusivat nimenomaan kehittämistukia vielä satoja miljoonia lisää. No, nyt kaikki ovat todenneet, etteivät kehittämistuet toimi akuutteina kriisitukina, ja meillä on toista kertaa tilanne, jossa eduskunta harkitsee isoja muutoksia vauhdilla eduskunnalle tuotuun yritystukiesitykseen. Tällä kertaa kuitenkin tiedämme, että tuki tulee kohdistumaan vain sellaisille yrityksille, jotka sitä kipeästi tarvitsevat. Valitettavasti uhkana on, että iso osa ravintoloista on jäämässä silti kokonaan tuen ulkopuolelle.

Arvoisa puhemies! Kiire aiheuttaa ongelmia. Mikäli järjestelmästä haluttaisiin täysin oikeudenmukainen, pitäisi jokainen hakemus käsitellä ajan kanssa. Sellaiseen ei ole mahdollisuutta, koska yritysten kassapohja näkyy jo. Ratkaisuksi on keksitty kätevä tapa hoitaa asiaa pääosin automaattisesti alkuvuoden tuloja korona-ajan tuloihin vertaillen, mutta sesonkiluonteisella ravintola-alalla tämä ei toimi. Moni yritys on tehnyt hiljaisen alkuvuoden remonttia ja moni pienyrittäjä pitänyt siinä lomansa. Toivonkin, että vertailukohdaksi voitaisiin ottaa 12 kuukauden toiminta, joka sekään ei ole täydellinen mutta vähiten ongelmallinen ja pääosin kuitenkin automaattisesti käsiteltävä. Erikseen käsiteltäisiin sitten ne hakemukset, joissa ravintola on perustettu vuoden 2019 tai vuoden 2020 aikana. Näin toimimalla voitaisiin avustukset saada liikkeelle kohtuullisessa ajassa, vaikka kaikki muutokset valitettavasti hidastavatkin käsittelyä. Kehittämistukia taas ei pitäisi vähentää muista tuista, koska ne on pakko käyttää kehittämistoimiin.

15.55 Mirka Soinikoski vihr: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva hallituksen esitys on äärimmäisen tarpeellinen ja toivottu tukipaketti ravitsemusyrityksille. Kuten tiedämme, lakisääteinen toiminnan rajoittaminen on vaikuttanut todella voimakkaasti kyseisten yritysten liiketoimintaan. Monilla myynti loppui kuin seinään jo maaliskuussa, osa on pystynyt pitämään toimintansa osittain käynnissä koronan aiheuttamia rajoituksia noudattaen.

Esitetty tukimalli koostuu kahdesta osasta: Ensinnäkin ravitsemusyrityksellä on mahdollisuus hakea tukea työntekijöiden työllistämiseen yrityksen toiminnan uudelleen käynnistyessä. Toisekseen esityksellä hyvitetään ja lievennetään aukiolorajoitusten vaikutuk-

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

sia, kuten eduskunta on edellyttänyt. Esityksen tarkoituksena on tukea ravitsemusyrityksen kykyä hoitaa pysyviä, joustamattomia kustannuksia poikkeusaikana ja pyrkiä pitämään mahdollisimman moni alan yritys tolillaan.

Arvoisa puhemies! Ihmisten terveyden suojelemisen ohella työpaikkojen pelastaminen ja toimeentulon turvaaminen ovat hallituksen keskeisiä tehtäviä kriisin aikana. Emme vielä tiedä, kuinka kauan ja millaisina poikkeusolot jatkuvat. Siksi meidän on tehtävä kaikkemme helpottaaksemme korona-ajan liiketoimintaa kahviloissa ja ravintoloissa. Poikkeuslainsäädäntö ei saa estää uusien ideoiden tai toimivien konseptien toteuttamista.

Myös Hämeessä pienyrittäjiltä on tullut paljon huolestuneita viestejä siitä, että tukitoimet keskittyvät liiaksi isoille toimijoille. Pelko siitä, että alueellisesti rajatut tukieurot valuvat isoille ketjuille eivätkä paikallisille yrittäjille, on otettava tosissaan, ja tähän on yhdessä löydettävä tasapuolinen ja oikeudenmukainen ratkaisu.

Esityksen mukainen huhtikuun liikevaihdon vertaaminen tammi—helmikuun liikevaihtoon on saanut laajaa kritiikkiä. Kuten tiedämme, alalla kiireisintä sesonkia ovat juuri kevät ja alkukesä. On ehdotettu, että liikevaihtoa verrataan edellisen vuoden keskiarvoiseen kuukausimyyntiin, ja tätä olisi syytä harkita vielä uudelleen. Erikseen ratkaistavana on esimerkiksi alkuvuodesta 20 aloittaneiden yritysten tai vain sesonkiaikaan auki olevien yritysten vertailujakson valinta.

Arvoisa puhemies! Korona on nostanut taas esiin alkoholilainsäädännön ongelmakohdat. Ravintolasta voi ostaa alkoholijuomia mukaan vain, jos ravintolalla on oma erillinen myyntitila tuotteiden myynnille. Verkosta taas ei voi tilata kotiin juomia esimerkiksi kotimaisista pienpanimoista, mutta sen sijaan ulkomaisista panimoista nettitilauksia voi tehdä. Viinin ulosmyynnin vapauttaminen parantaisi monen ravitsemusyrityksen tukalaa tilannetta. Ravintolat myyvät asiakkaille ruokaa mukaan vietäväksi. Näin ollen ruokajuoman myynti ulos turvaisi ravintoloiden ja panimoiden työpaikkoja myös poikkeusaikana.

Arvoisa puhemies! Nostaisin myös esiin hallituksen hyvät linjaukset harmaan talouden toimijoiden rajaamisesta tuen ulkopuolelle. Kustannushyvitys maksetaan verottajan alv-tietojen tai muuten luotettavaksi todennettujen tietojen pohjalta, ja työllistämistuki perustuu verottajalle ilmoitettuihin palkkatietoihin. [Puhemies koputtaa] Valvonnassa hyödynnetään tietoja muun muassa veronmaksuhäiriöistä. On ensisijaisen tärkeää, etteivät tukitoimet valu harmaan talouden toimijoille tai runsaina osinkoina niitä jakaville, vaan että nämä eurot kohdennetaan niitä eniten tarvitseville.

15.58 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Kuten olemme täällä keskustelleet, koronakriisi on iskenyt erittäin rajusti erityisesti palvelualojen yrityksiin ja niistä varsinkin ravintoloihin. Ravintoloiden tilanne on siinä mielessä vielä poikkeuksellinen, että ne on pakotettu sulkemaan ovensa erillisellä lainsäädännöllä, joka tässä talossa on hyväksytty, ja samalla myös näiden yritysten ja yrittäjien elinkeinovapautta on rajoitettu, eli kyseessä on erittäin poikkeuksellinen menettely myös tässä maassa.

Eduskunta hyväksyi tuon lainsäädännön yhteydessä myös selkeät lausumat, jotka ovat velvoittaneet hallitusta tämän esityksen valmistelussa yrittäjien hädän lieventämiseen, jonka lisäksi myös perustuslakivaliokunta omassa lausunnossaan piti välttämättömänä, että lailla säädetään sekä kiellon aiheuttamien menetysten kohtuullisesta kompensoimisesta että vaikutuksia lieventävistä järjestelyistä elinkeinonharjoittajille. Nämä ohjeet ovat hyvin selkeät, mitä maan hallitus on eduskunnalta saanut.

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

Herra puhemies! Nyt se olennainen kysymys tässä kohtaa kuuluu, vastaako tämä hallituksen esitys, mitä me nyt käsittelemme, niitä reunaehtoja, mitä eduskunta on Suomen hallitukselta edellyttänyt. Ei vastaa. Tätä hallituksen mallia ei voi pitää kohtuullisena kompensationa yrityksille, joiden liikevaihto on pudonnut erittäin rajusti. Tämä 123 miljoonan euron tukipaketti kaikkine niine valuvikoineen, mitä tässä salissa on tuotu esille, ei vastaa sitä, mitä eduskunta yksimielisesti tätä edellistä lakia hyväksyessään tässä salissa päätti.

Herra puhemies! Olemme esittäneet tänään tässä salissa, että tätä tuen tasoa korotettaisiin 300 miljoonaan euroon. Samalla näitä tuen myöntöperusteita on välttämätöntä muuttaa niin, että mikäli yrittäjä on saanut tukea Business Finlandin tai ely-keskuksen kautta aikaisemmin, niin nämä tuet eivät vaikuta vastaavasti tämän ravintolatuon myöntämisperusteisiin. On myös sanomattakin selvää, että tässä tilanteessa esimerkiksi viinien ulosmyynti tulisi sallia ravintoloille, ja oikeastaan kysyisin ministeriltä, miten hän tähän asiaan suhtautuu.

Herra puhemies! Täällä on myös tuotu esille tämä tuen vertailuajankohdan järjestömyys eli se, kun tätä verrataan nyt tähän tammi—helmikuun myyntiin. Ensinnäkin tuo raja sulkee ulkopuolelle kausiravintolat, jotka ovat usein auki esimerkiksi huhtikuusta syyskuulle. Erittäin moni kausiyritys kokee tämän epäoikeudenmukaisena. Tämä tuki ei ota heidän tarpeita huomioon, ja se pitää täysin paikkansa. Lisäksi alkuvuosi on käytännössä koko vuoden hiljaisinta aikaa liiketoiminnassa, ja se ei todella kuvaa sitä tilannetta, mikä yrityksillä on kevään osalta ollut.

Herra puhemies! Uskon ja toivon, että talousvaliokunta tarttuu jämerästi tähän esitykseen ja tekee [Puhemies koputtaa] ne välttämättömät muutokset, jotta yritykset saavat pikaisesti apua.

16.02 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! Aluksi pitää tuohon edustaja Saramon puheenvuoroon — hän kerkesi just lähteä — sanoa se, että hänen mielestään näyttää siltä, että kun hallitus onnistuu jossain asiassa, niin se on hallituksen hyvyttä, ja kun hallitus epäonnistuu jossain asiassa, niin se on sitten muiden syy. [Aki Lindén: Niinhän se aina on!]

Se, että ravintolat jouduttiin sulkemaan, ei ole yrittäjien vika. Ravitsemusliiketoimintaa on rajoitettu voimakkaasti lainsäädännöllä, sillä ravintolat, kahvilat ja anniskelupaikat on pidettävä suljettuina asiakkailta koko maassa 4.4.—31.5.20, ja todellinen tulovirtahan on katkennut käytännössä jo 14.3.20. On mielestäni oikeusvaltion arvojen mukaista, että syytöntä, hätään joutunutta tuetaan — tässä tapauksessa ravintoloita.

Työ- ja elinkeinoministeriössä pitkään valmistelussa olleessa mallissa hyvää on ehdotomasti se, että tappioiden hyvittäminen jaetaan automaattisesti verotietojen pohjalta. Huonoa taas minusta on lyhyt ja vuodenvaihteen jälkeen sijoittuva vertailuajankohta sekä ehdot, joiden mukaan hyvityksen määrästä vähennetään jo mahdolliset ely-keskukselta tai Business Finlandilta saadut tuet eli liiketoiminnan kehitykseen annettu rahoitus. Koska ely-keskuksen ja Business Finlandin tukia ei saa käyttää esimerkiksi kiinteiden kulujen maksuun, raaka-aineisiin tai investointilainojen lyhennyksiin vaan pelkästään uusien liiketoimintojen kehittämiseen, on selvää, että kehittämishankkeita tullaan ajamaan alas, jotta ravintola-alan toimijat saavat haettua uutta tukea kiinteiden kulujen kattamiseksi. Tuot ovat näin ollen toisensa poissulkevia, vaikka ne on suunnattu aivan eri tarpeisiin. Miksi ja millä perusteella jo myönnetty kehittämistuki vähennetään mahdollisesta ravintoloiden tukisummasta?

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

Kysyisin tässä samassa yhteydessä ministeriltä myös, miten muiden matkailualan toimijoiden liiketoiminta turvataan, sillä ravintolat eivät kuitenkaan ole ainoita, jotka kärsivät liiketoiminnan rajoittamisesta. Matkustus- ja kokoontumisrajoitukset käytännössä kieltävät esimerkiksi matkatoimistoja ja hotellialan yrityksiä harjoittamasta elinkeinoaan. Matkailuala tulee kärsimään koronan vaikutuksista todennäköisesti pisimpään, sillä ministeri Ohisaloon mukaan vapaa-ajan matkustus Suomen rajojen ulkopuolelle avataan vasta viimeisenä.

16.04 Jenna Simula ps: Arvoisa herra puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ravitsemusyritysten uudelleentoimittamisen tukemisesta ja toiminnan rajoitusten hyvittämisestä on monia epäkohtia. Yksi merkittävimmistä on se, että tukia myönnettäisiin tammi—helmikuun myynnin perusteella. Kuten hyvin tiedetään, tammi—helmikuussa ravintoloissa on hiljaista kuin huopatossutehtaalla, pois lukien esimerkiksi Lapin sesonkimatkailukohdeet. Varsinainen sesonki alkaa juuri näin toukokuussa, kun terasseja aukaistaan, on vappu, äitienpäivä ja valmistumisjuhlia. Olisi vähintäänkin kohtuullista ja reilua, että tuki myönnettäisiin edellisen vuoden vastaavan ajan myyntiin verrattuna, jolloin kuukaudet olisivat vertailukelpoisia keskenään.

Toinen huomiota vaativa asia on pienpanimoiden ja alkoholin myynnillä pääosin tuloksensa tekevien ravitsemusliikkeiden ahdinko, jota ei ole otettu lainkaan huomioon kriisin aikana. Ravintoloiden sulkupäätöksen kanssa samaan aikaan olisi pitänyt linjata myös höllennyksiä alkoholin ulosmyyntiin ravintoloista. Lisäksi pienpanimoille olisi pitänyt antaa etämyyntioikeus, koska ravintolat ovat suurelle osalle pienpanimoista tärkein yksittäinen myyntikanava. Toimiala on Suomessa varsin uusi, ja tällä hetkellä toiminnassa on 106 pienpanimoa, joista suurin osa on perustettu tällä vuosikymmenellä. Kuluttajat ovat pikkuhiljaa löytäneet suomalaiset käsityöläispanimotuotteet, mutta niiden saatavuus on nykyisen tilanteen vuoksi heikentynyt merkittävästi, ja koko pienpanimokulttuuri on uhattuna koronakriisin vuoksi. Tämä on herättänyt huolta myös hallituksen riveissä, mutta toimenpiteitä ei näy. Toivoisin vähemmän puhetta ja enemmän tekoja.

Esityksestä huomaa, että se on valmisteltu kiireessä, vaikka ravintoloille koituvat ongelmat ovat olleet tiedossa jo sulkupäätöksiä suunniteltaessa. On varsin epätavallista, että hallitus jopa odottaa eduskunnan tekevän muutoksia ja siten kiistanalaisen tukipaketin vastuuta ja ratkaisuja suurimpiin kysymyksiin säilytetään koko eduskunnalle. Sekä myöntöperusteita että tukisumman suuruutta on tarkasteltava kokonaisvaltaisesti uudelleen. Valitettavasti tuki tulee liian myöhään, väliaikaista lainsäädäntöä alkoholin ulosmyynnin mahdollistamiseksi ei ole tehty, ja näistä vastuu kuuluu eittämättä hallitukselle.

Arvoisa puhemies! Hieman vähemmälle huomiolle ravintolakeskustelussa on jäänyt se, miten koko tuotantoketju aina alkutuottajaa myöten on kärsinyt ravintoloiden toiminnan rajoittamisesta. Kun yrittäjän liiketoiminta on esimerkiksi perunan viljely ja myynti, sitä on hankala nopeasti muuksi muuttaa, ja suurtalouskeittiöihin normaalisti menevä tavara jää varastoon.

Hallitus epäonnistui yritystukien antamisessa rajusti, ja tuki valui kriisinkin keskellä toimeentulevien yritysten ja some-yrittäjien taskuihin. Samaa aikaan niin ravintolayrittäjät kuin ruuantuottajat kamppailevat edelleen tilanteesta aiheutuneiden ongelmien kanssa.

16.07 Joonas Könttä kesk: Arvoisa herra puhemies! Koronakriisi on vaikuttanut yrittäjien ja yritysten tilanteeseen Suomessa radikaalisti ja hyvin laajasti. Erityisesti matkailu- ja

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

ravintola-ala on kärsinyt. Hallituksen päätös rajoittaa elinkeinovapautta nimenomaisesti ravintoloiden osalta on erityisellä tavalla vahingoittanut ravintolaliiketoimintaa. Se on tässä salissa kuultu tänään jo monta kertaa, ja se on ihan totta. Hallituksen päätös on kuitenkin ymmärrettävä, sillä tällä valitulla linjalla turvattiin suomalaisten terveys.

On tärkeää, että kaikenlaisia koronasta kärsineitä yrityksiä tuetaan mahdollisimman tasapuolisesti. Näin vältetään yritysten mittava konkurssiaalto ja massatyöttömyys. Tämä tavoite hallituksella on erittäin kannatettava, ja tätä varten valmisteltava yleistuki tulee todelliseen tarpeeseen, siitä kiitos hallitukselle.

On kuitenkin selvää, että ravintoloita tulee auttaa kriisin yli niitä koskevassa ongelmas-
sa tai haasteessa turvaamalla kohtuullinen kompensatio näistä menetetyistä tuloista, jotka tämä kriisi on ravintoloille aiheuttanut. Nimenomaisesti ravintoloiden liiketoimintaa estet-
tiin. Tähän kohtuulliseen hyvittämiseen löytyy myös eduskunnan tahto.

Arvoisa puhemies! Ravintolatuissa tärkeintä on taata oikeudenmukainen korvaus mene-
tettyihin tuloihin nähden. Selkeintä olisi verrata arvonalisäverollista myyntiä nyt menetetyn ko-
ronakevään osalta suhteessa kevään 2019 myyntiin. Hallituksen esityksen pohjana on hil-
jainen alkuvuosi, joka ei kuvaa ravintoloiden menettämää tuloa parhaalla mahdollisella ta-
valla. Tuen on joka tapauksessa kohdeltava erikokoisia yrityksiä kohtuullisen yhdenvertai-
sesti. Kompensatiojärjestelyn tulee olla myös sujuva. Hallituksen mukaan yrityksille on
tarkoitus suorittaa ilman hakemuksia tuesta joukkoajona yksi osakerä, jotta yritysten kassoi-
hin saadaan rahaa. Tämä on erittäin järkevä ja kiitettävä linja.

Mutta myös lisätoimia matkailu- ja ravintola-alan tukemiseksi tarvitaan. Alkoholin
ulosmyynnin sallimista on ehdotettu monesta suunnasta, ja minusta tätä esitystä on helppo
kannattaa. Se olisi hyvä lisä ravintoloiden auttamiseksi kriisin keskellä, ja toivon, että hal-
litus tarttuu tähän hallitus—oppositio-ajan ylittävään ehdotukseen.

16.10 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys valitettavas-
ti sisältää paljon valuvikoja ja syystäkin on saanut alalta itseltään kovaa kritiikkiä.

Ensimmäinen niistä on kaavaillun tuen taso. Se on kaikilla mittareilla liian alhainen tar-
peeseen nähden. Ravintola-alan itsensä mukaan korvauksen pitäisi olla tällä hetkellä noin
350 miljoonaa euroa, eli hallituksen tuki olisi noin kolmasosa tästä. Siksi tuen tasoa pitää
ehdottomasti tarkistaa ylöspäin. Halutessaan hallitus voisi tulla tältä osin kokoomuksen
linjoille eli nostaa tuen noin 300 miljoonaan euroon.

Toinen kritiikin kohde on hallituksen kaavailema kompensatiomalli. Ravintola-alan
mukaan se on suorastaan keuhko. Ensinnäkin se, että kompensatation tason pohjana oleva ar-
vio perustuu tammi—helmikuun liikevaihtoon, on lähtökohtana väärä. Tällä alalla erot eri
kuukausien liikevaihtojen välillä ovat suuret ja monelle vuoden ensimmäiset viikot ja kuu-
kaudet ovat sitä hiljaisinta aikaa. Parempi olisi, että se perustuisi ravintolayritysten arvonalisä-
verolliseen myyntiin ajalta 1.4.—31.5.2019. Tällöin pääsisimme lähemmäksi oikeaa
lukua menetyksistä. Toiseksi, arvoisa puhemies, malli kohtelee epäoikeudenmukaisesti ja
keinotekoisesti erikokoisia ravintola-alan yrityksiä. Koronaviruksen taltuttamiseksi toteu-
tettu ravintola-alan pakkosulku on aiheuttanut vakavia ongelmia kaikille ravintola-alan
yrityksille, ja vaakalaudalla ovat kaikenkokoisten yritysten työpaikat. Siksi hallituksen aja-
tus asettaa pienet ja suuremmat alan yrittäjät vastakkain ei palvele ketään. On myös niin,
että ravintola-alalla on myös yrityksiä, joilla on arvonalisäverotonta toimintaa. Ne saisivat
korvauksen vahingoistaan arvonalisäverottomasta myynnistään. Ne tekisivät tästä erillisen

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

hakemuksen ja toimittaisivat arvonnalisäverottoman myynnin osuudesta selvityksen viranomaisille ja saisivat kompensaaion tätä kautta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä pitäisi huomioida paremmin myös ravintola-alan uudet yrittäjät. Useat ravintolayritykset ovat aloittaneet liiketoimintansa tuon edellä mainitun 1.6.2019 jälkeen. Liiketoiminnan aloittamispäivä on tiedossa viranomaisilla. Myös niille aiheutuneet vahingot tulisi korvata. Korvausperusteena voisi olla niiden arvonnalisäverollinen myynti sen mukaan, milloin ravintolayritys on aloittanut toimintansa.

Lisäksi korvauksen piiriin kuuluvien yrittäjien rajausta pitää tarkistaa. Mukaan pitää ehdottomasti saada myös henkilöstöravintolayritykset. Tässä toki rajausta pitäisi tehdä niin, että korvaus annettaisiin vain menetetyistä myynnistä.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Hallituksen esityksessä pitäisi tarkastella myös kaavaillun tuen suhdetta muihin koronan aikana myönnettyihin tukiin. Kyse on näistä paljon puhutusta Business Finlandin ja ely-keskuksen kautta jaetuista tuista, joiden hallituksen esityksessä katsotaan vähentävän tämän tuen kautta saatavaa vahingonkorvausta. Omasta mielestäni näin ei voi olla. Nämä on [Puhemies koputtaa] tarkoitettu kehittämiseen, ja siksi niitä ei pitäisi huomioida nyt kaavaillun ravintolatuon maksatuksessa.

16.13 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys perustuu perustuslakivaliokunnan, talousvaliokunnan ja eduskunnan yksimieliseen vaatimukseen, joka edellyttää, että ravintoloiden tuesta on tuotava esitys eduskuntaan. Tätä perusoikeuksien merkittävää rajoittamista ravintolatoiminnan osalta on edellytetty korvattavaksi kohtuullisesti. Hienoa, että nyt saimme vihdoin tähän saliin käsittelyyn tämän hallituksen esityksen, sillä ravintolat ovat odottaneet tätä tukea kuukausia.

Ravintola- ja kahvila-alalle on vaadittu riittävää erityistukea. Hallituksen esittämällä mallilla odotettavissa voi kuitenkin olla jopa tuhansia konkursseja ja kymmeniätuhansia uusia työttömiä. Määrärahaa onkin lisättävä merkittävästi, jotta edes osa vahingoista voidaan välttää. Tuen tulee korvata kohtuullisesti alan menetykset ja turvata myös kahviloiden ja ravintoloiden selviäminen yli koronakriisin.

Arvoisa puhemies! Ravitsemisliikkeiden myynti oli edellisvuonna vastaavaan aikaan noin miljardi euroa. Hallituksen esittämä tuki on tästä vain noin 12 prosenttia. Arvonnalisä-, alkoholijuoma- ja palkkaveroina ravintolat maksavat tavanomaisesti noin 1,5 miljardia euroa vuodessa. Hallituksen esittämää tukea ei täten voi millään tavalla pitää riittävänä tai kohtuullisena. Yritystoiminnan harjoittamisen rajoittaminen ja osittainen kieltäminen olisi pitänyt näkyä myös tuen suuruudessa. Kokoomus esitti jo viime kuussa 200 miljoonan euron kohdennettua tukea ravintoloille ja kahviloille sekä korotusta tarvittaessa.

Hallituksen esitys ei myöskään kohtelee ravintola-alan yrittäjiä yhdenvertaisesti. Tuen määrääytymisen kriteerit ovat hankalat, ja tietysti erityisesti vertailukohta myynnissä ei ole oikeudenmukainen. Monilla ravintola-alan yrityksillä suurin osa liikevaihdosta kertyy aivan eri aikaan kuin nyt tässä hallituksen esityksessä määritellyssä vertailukohdassa, ja toivonkin, että näihin epäkohtiin talousvaliokunta kiinnittää huomiota.

Kokoomus on tukenut ravintoloiden ja matkailualan alv:n laskemista 10 prosenttiin väliaikaisesti ja muita toimia, joilla tilannetta voitaisiin helpottaa. Lisäksi tälläkin hetkellä edustajien allekirjoitettavana on tämä alkoholin ulosmyynnin sallimisen lakialoite, ja toivonkin siihen laajalti tukea — täällä on paljon edustajia, jotka ovat sitä ilmoittaneet kannattavansa, mutta eivät ole vielä allekirjoittaneet lakialoitetta. Kun tukea kerran laajasti löytyy, niin voisimmeko tätäkin asiaa yhdessä ravintoloita tukien viedä eteenpäin?

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

Olen ymmärtänyt, että joidenkin toimesta ollaan huolissaan siitä, että kokonaiskulutus sitten kääntyisi näin kasvuun. Kun ajatellaan, että ravintoloista mahdollisesti ulosmyytävä viini lakimuutoksen myötä todennäköisesti kuitenkin on kalliimpaa kuin se, mitä voidaan ostaa kaupoista tai Alkoista, niin en usko tällaisen vaikutuksen olevan kovinkaan suuri, ja toisaalta väliaikaisena muutoksena tämä olisi perusteltu, [Puhemies koputtaa] ja näiden vaikutuksia myös voitaisiin selvittää. Uskon ja toivon, että talousvaliokunta [Puhemies koputtaa] korjaa hallituksen esitystä riittävästi.

16.16 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Ravintola-alan yritykset tarvitsevat apua ripeästi. Olemme eläneet nyt kaksi kuukautta poikkeusoloissa. Lähes saman ajan eduskunta on odottanut hallituksen tuovan esityksen tuesta ravintoloille.

Suomen perustuslaissa taataan elinkeinovapaus. Kun hallitus päätti ravintoloiden osalta sitä rajoittaa voimakkaasti, eduskunta edellytti perustuslakivaliokunnan vaatimuksesta, että taloudellisia menetyksiä on korvattava viipymättä. On vaikea ymmärtää, miksi ravintola-alan kompensatioesitystä ei annettu huhtikuussa vaan se on eduskunnan käsittelyssä vasta nyt, mutta parempi myöhään kuin ei milloinkaan.

Vaikka ihmisten terveys on etusijalla, yritykset tarvitsevat yhtä lailla aputoimia, jotta ne selviävät kriisin yli. Toimenpiteiden, jotka perustuvat lakiin, on oltava kannustavia ja vastuullisia, ja niiden on vaikutettava ripeästi. Onko tämä esitys sellainen? Kuten kollegat tässä edellä ovat tuoneet esiin, esityksessä on ongelmakohtia ja epäkohtia, kuten se, että vertailukohta olisi tammi—helmikuu. Hallituksen esityksen mukaan ravintoloille tulisi yhteensä 123 miljoonan euron tukipaketti. Se olisi vain reilu kymmenesosa ravitsemusliikkeiden vuoden 2019 huhti—toukokuun myynnistä, joka oli siis viime vuonna noin miljardi euroa. Se on liian vähän, eikä sitä voi hyväksyä, kun muistamme ne rajoitustoimet, mitkä olemme tehneet elinkeinovapauteen.

Kokoomus esitti jo edellisen lisätalousarvion yhteydessä laajempaa tukipakettia ja on esittänyt, että tämän kokonaisuuden, joka ravintola-alalle suunnataan, suuruuden pitäisi olla 300 miljoonaa euroa.

Palvelualoilla, kuten ravintoloilla, ei ole europuskureita kriisin varalle. Pelkät maksujen ja vuokrien lykkäykset, saati lainantakaukset eivät auta. Hieman helpotusta pienyrityäjälle on tuonut uusi väliaikainen työttömyysturva, mutta siitä ei ole kuitenkaan hyötyä isompien juoksevien kulujen, kuten tuhansien eurojen, jopa kymmenientuhansien eurojen vuokran, maksuun. Yrityksiä on autettava selviämään tämän akuutin koronakriisin yli. Mikäli yrityksiä katoaisi, toipuminen siitä kestäisi pitkään ja markkinat saattaisivat jakautua osin isoille, myös ulkomaalaisille ketjuille. Tämä kehitys ei ole toivottavaa, ja palveluala tarvitsee jatkossakin yrittäjävetoisia yrityksiä.

Nyt kun kyseessä on lähetekeskustelu, on luotettava siihen, että eduskunta ja erityisesti talousvaliokunta kuulee asiantuntijoita ja säättää sellaisen tukipaketin, joka on kannustava, vaikuttava ja myöskin koko meidän ravitsemusalan, niin kausiyritysten kuin muidenkin, osalta sellainen, että he selviävät tämän kriisin yli. Talousvaliokunta on aloittanut kuulemiset jo tänään, ja toivotaan, että se saa asian myöskin päätökseen lähiviikkoina. — Kiitos.

16.19 Toimi Kankaanniemi ps: Herra puhemies! Edustaja Saramo esitti täällä täysin virheellistä tietoa perussuomalaisten menettelystä toisen lisäbudjetin yhteydessä. Silloin käsiteltiin näitä ensimmäisiä elinkeinotukia. Valtiovarainvaliokunnassa kysyin asiantuntijalta ja pyysin, että ministeriö välittömästi alkaisi muuttaa sitä asetusta, jolla edellytetään ke-

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

hittämistä yritykseltä tuen ehtona, ja hän, tämä TEMin virkamies, lupasi, että asiaa selvitetään. Sitten teimme vastalauseen tuohon toiseen lisätalousarvioon, ja siellä lausumassa 4, ponnassa, esitetään, että kehittämisvaatimuksesta tulee luopua. Tämä on se menettely, jolla oppositio voi menetellä johdonmukaisesti. Sitten esitimme myös lisämäärärahaa tähän tarkoitukseen, koska määrärahat ovat riittämättömiä. Tästä edustaja Saramo antoi väärän todistuksen.

Arvoisa puhemies! Edustaja Saramo esitti myös, että ei pidä tehdä niitä virheitä, jotka tehtiin 90-luvun laman jälkeen. Totean, että Lipposen ensimmäinen hallitus toteutti niin sanotun Liisan listan mukaiset leikkaukset. Siellä olivat vasemmistoliitto, vihreät ja sosiaalidemokraatit mukana. Toteutettiin leikkaukset vuonna 96, jolloin lama oli ohi, ja silloin iskettiin kaikkein köyhimpiin: toimeentulotukea, opintotukea, työttömyysturvaa kiristettiin, leikattiin. Tätä ei todellakaan pidä nyt tehdä. Silloin laman aikaan oli toki ihan eri tilanne kuin nyt, kun oltiin pankkikriisissä, lainansaantikriisissä, korkeissa koroissa eikä ollut elyjä, Finnvera, Business Finlandia, joilla olisi voitu yrityksiä tukea.

Tämä on tilanne nyt, ja nyt odotan, [Antti Kurvisen välihuuto] että hallitus ei tee niitä virheitä, mitä on vaarassa tulla. Tämä esitys, joka meillä on nyt käsittelyssä, ravintoloiden tuki, on todella tärkeä asia, kannatamme sitä, mutta tämä esitys, niin kuin täällä on kerrottu, on erittäin heikko. Hämmästelen sitä, että ministerit, eli käytännössä koko hallitus, ovat jo etukäteen ilmoittaneet, että ”teimme huonon esityksen, korjataan eduskunnassa”. Tämä ei ole normaalia menettelyä tässä meidän järjestelmässämme. Hallitus tekee hyvän esityksen, puolustaa sitä, ja eduskunta tekee korjauksia, jos niin katsoo. Joskus tehdään paljonkin korjauksia perustuslakivaliokunnan vaatimuksesta tai muutoin. Kerran liikennevaliokunnan puheenjohtaja Pulliainen kirjoitti uudelleen koko hallituksen esityksen. Näin voi tapahtua, mutta se, että hallitus ilmoittaa, että ”olemme tehneet huonoa työtä, korjataan”, on ennenkuulumatonta. Toivon, [Puhemies koputtaa] että nyt nämä korjaukset tehdään ja saamme sen yleistuen, jolla sitten korjataan myös monia muita virheitä.

16.23 Paula Werning sd: Arvoisa puhemies! Hyvä, että työ- ja elinkeinoministeriö on ministeri Haataisen johdolla valmistellut kriisissä olevalle ravintola-alalle kohdistetun suoran tukipaketin, ja tästä täällä nyt käymme keskustelua.

Mielestäni koronakriisin aiheuttamat taloudelliset ongelmat ovat olleet ravintoloille kohtuuttomia. Yrittäjien lisäksi tämä on koskettanut tuhansia ravintola-alan työntekijöitä. Osa on joutunut lomautetuksi, ja osa on jouduttu irtisanomaan. Tämä ministeriön esittämä kaksiosainen tukipaketti on suuruudeltaan 123 miljoonaa euroa. Tällä tuetaan ravintoloita henkilökunnan työllistämiseksi ja samalla hyvitetään kustannuksia, joita ravintolat eivät ole pystyneet sopeuttamaan johtuen koronasta aiheutuneista rajoituksista.

Nyt käsittelyssä oleva tuki tulee monelle yritykselle todella tarpeeseen. Tämä auttaa yritystä joustamattomien juoksevien kustannusten kompensoinnissa. Hyvityksen määrään vaikuttaa se, kuinka paljon yrityksen myynti on huhtikuussa laskenut verrattuna tammi—helmikuun keskimääräiseen myyntiin. Hyvitys voi enimmillään olla 500 000 euroa, josta vähennetään mahdolliset ely-keskukselta ja Business Finlandilta saadut koronaepidemian tuet.

Myös minulta on kysytty, miksi myyntiä verrataan tammi—helmikuun keskimääräiseen myyntiin eikä vaikka edellisen vuoden kesän myyntiin. Perustelu on kyllä järjeenkäyvä. Vuoden 2019 lukujen keskeinen ongelma perustuu ravintola-alan luonteeseen, jossa yritysten elinkaari on suhteellisen lyhyt. Koska kyseessä on ainutlaatuinen automaattinen

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

joukkomaksatus, menisi hyvitystä myös sellaisille yrityksille, jotka eivät enää ole toiminnassa. Siksi on päädytty esittämään käytettäväksi mahdollisimman tuoretta tietoa yrityksestä. On tärkeää, että tuki kohdentuu niille aidosti toimiville yrityksille, jotka sitä tarvitsevat, ja etenkin, että rahat maksetaan tileille mahdollisimman nopeasti.

Esityksessä on lähdetty liikkeelle siitä, että työ on manuaalisesti kohtuullisessa työajassa tehtävissä, ja siitä syystä Business Finlandin tuki vähentää kokonaisuudessaan ravintolan hyvitystä. Tuskin olisi ollut helppoa nopealla aikataululla löytää ratkaisua, jossa manuaalisesti olisi ollut mahdollista käydä tuhansien yritysten tuet lävitse ja jokaisesta erikseen irrottaa se osuus, joka on käytetty kehittämiseen ja joka on käytetty kiinteisiin kuluihin, ja samalla varmistaa, että yritykset saavat hyvityksen pikaisesti erikseen sitä hakematta.

Osa tuesta määräytyy sen mukaan, kuinka monta aiemmin lomautettua tai irtisanottua työntekijää ravintola sitoutuu työllistämään. Kertaluontoinen kompensatio on 1 000 euroa per kokoaikainen ennen koronakriisin alkua työsuhteessa ollut työntekijä. Säädetty ehto on, että yrityksen on rajoituksen jälkeen maksettava työntekijälle seuraavan kolmen kuukauden ajalta palkkaa yhteensä vähintään kaksi- ja puolituhatta euroa. Tätä tukipaketin osaa haetaan erikseen.

Arvoisa puhemies! Nyt on tärkeää, että ravintoloiden ahdinkoa pyritään lieventämään mahdollisimman paljon. Ei ole kenenkään etu, jos ravintoloita ajautuu konkurssiin. Tämä ala on yksi suurimmista työllistäjistä, eikä Suomessa ole varaa konkursseihin eikä myöskään ravintola-alan joukkotyöttömyyteen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Haatainen, 5 minuuttia.

16.26 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa herra puhemies! Täällä peräänkuulutettiin sitä, että on tuotu esitys, jossa on joitakin asioita, joita eduskunnankin varmasti on hyvä vielä käydä läpi. Pitää muistaa se — taisi olla edustaja Kankaanniemi, jolla on myös ministerikokemusta ja joka varmaan tuntee sen, miten lakeja valmistellaan — että normaali uuden lain valmisteluprosessi vie vähintään puolitoista vuotta. Tässä on laadittu ihan uusi maksatusjärjestelmä, jollaista Suomessa ei aiemmin ole ollut: tehdään automaattimaksatusjärjestelmä — tukea, kansalaisten maksamia veroja suunnataan yrityksille — jonka pitää osua oikeaan siinä, että yritys on olemassa ja että se perustuu yhteneväisiin periaatteisiin.

Tämän esityksen valmistelussa ei ole voitu käydä lausuntokierrosta. Monet niistä asioista, jotka nyt tulevat ilmi, olisivat varmasti nousseet esille lausuntokierroksella. Miksi ei ole lausuntokierrosta? Koska on ollut kiire. Reilu kuukausi sitten ravintolat suljettiin lailla, ja nyt täällä on esitys, joka on työ- ja elinkeinoministeriön ja valtiovarainministeriön virkamiesten kovalla työllä tänne puserrettu ja yhteen kasattu. Tämä esitys on nyt saatu talousvaliokuntaan, ja nyt minä olen täysin avoin sille, miten näitä viilauksia tänne tehdään, jotta saadaan tämä vielä täsmennettyä niin, [Antti Kurvinen: Tuo on järkevä linja! Järkilinja!] että vielä paremmin osuu sinne, mihin tämän tuen tulee mennä. Tätä olisi voitu vielä pitää muutama viikko siellä ministeriössä, käydä nämä kaikki läpi, mutta nyt se tehdään yhteistyössä eduskunnan kanssa. Miksi olen tälle avoin? Siksi, että tämä on eduskunnan edellyttämä laki. Eduskunta edellytti, että ravintoloille tuodaan kohtuullinen hyvitys, kompensatio. Nyt kun kuuntelee tätä keskustelua, niin vielä muistutan, että tämä ei ole normaali yri-

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

tystuki, tämä on kohtuullinen hyvitys siitä menetyksestä. Tämä on se lähtökohta, joka tässä on taustalla.

Sitten tässä on moni kysynyt tästä alkoholilainsäädännöstä tai alkoholin ulosmyynnistä. Sehän on osa alkoholilainsäädäntöä, ja se on sosiaali- ja terveysministeriön vastuulla. Tässä meillä työ- ja elinkeinoministeriössä ei siihen osuuteen olla menty, eli me olemme tarkastelleet nyt vain sitä, minkä eduskunta edellytti tekemään.

Sitten täällä peräänkuulutettiin myös sitä, miksi muut matkailualan toimijat eivät ole tässä mukana. Olen aivan samaa mieltä, että matkailuala on kärsinyt tästä koronasta ihan yhtä paljon kuin ravintolat, monet yritykset vielä enemmänkin ja pidemmällä aikajänteellä. Tämä tuki ei ole nyt menossa matkailualalle sen takia, koska tämä rajautuu ravitsemusliikkeiden sulkemiseen, siitä lähtee tämä oikeusperusta tälle hyvitykselle. Muut tuet, joita hallitus on tehnyt, jotka ovat olemassa — Business Finland -tuki, ely-keskusten jakama tuki ja sitten tulossa oleva yleistuki — ovat niitä, jotka sitten kohdentuvat yleisesti ottaen yrityskenttään.

Tämä kausivaihtelu on tosiasia. Niin kuin tuossa esittelypuheenvuorossanikin totesin, se on todellinen ongelma tässä tämän valmistelun yhteydessä, että miten se tulee sitten kohdistumaan.

Mutta se, mitä minä haluaisin viestittää, että mitkä ovat ne kaksi asiaa, joista minun mielestäni pitää pitää kiinni:

Tämän maksatuksen pitää olla sujuvaa. Eli sen rahan on tultava nyt nopeasti sinne niiden ravintolayritysten tileille, siksi tämä automaatio. Kun on automaatio, sen pitää olla selkeä, ja sen pitää pohjautua faktoihin, ja tässä se on. Kun on maksettu alvit, niin verottajalta saadaan siihen tiedot.

Sitten myös: en halua, että tästä leikkurista luovutaan. Täällä joissain puheenvuoroissa on edellytetty, että tästä leikkurista luovuttaisiin, mutta tämä leikkuri on siitä syystä, että minusta tämän esityksen pitää tukea pieni- ja keskisuuria yrityksiä eikä niin, että kohtuuttoman isoja hyvityksiä, kompensatiota menisi suurille yrityksille. Tämä on valinta, joka on tehty, ja näistä elementeistä on pidettävä kiinni.

16.31 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa puhemies! Jos joku toimiala täytyy nostaa esille, joka olisi erityisesti kärsinyt kuluneiden parin kolmen kuukauden aikana, on se ravitsemus- ja majoitusalan yrittäjät ja sen lukuisat työntekijät. Koronakriisin vaikutukset ravintola-alan yrittäjille ovat olleet kovat. Yritysten myyntitulot ovat voineet vähentyä vähintään 70 mutta jopa 100 prosenttia rajoittamistoimenpiteiden vuoksi. Samaan aikaan yritysten on kuitenkin pitänyt hoitaa kiinteät kulut, kuten vuokrat, vedet ja sähkö. Valitettavan vähän vuokranantajat ovat ymmärtäneet vuokralaisinaan olevia yrittäjiä.

On erittäin kannatettavaa, että kyseisessä hallituksen esityksessä ravintola-alan tukemiseen ehdotetaan 123 miljoonan euron määrärahaa käytettäväksi ravintoloiden toiminnan rajoitusten hyvittämiseen ja uudelleentyöllistämisen tukemiseen. Nähtäväksi jää, onko tuki alkuunkaan riittävä, mutta ainakin se on askel oikeudenmukaisempaan suuntaan. Ravintola-alan yritysten karmaiseva tilanne johtuu valtiovallan määräämistä rajoittamistoimenpiteistä, joilla haluttiin hidastaa koronaviruksen leviämistä. Koronakriisin myötä ravitsemusalan työttömien työnhakijoiden määrä kolminkertaistui yli 30 000 henkeen. Suurin osa heistä on kokoaikaisesti lomautettuja, joiden määrä, 22 000 henkilöä, nyt huhtikuussa vastasi 31:tä prosenttia alan palkansaajista. Valtaosa alalla työskentelevistä on naisia.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä on kaksi toisiaan täydentävää toimintamallia: tuki uudelleentyöllistämiseksi ja kohtuullinen hyvitys kustannuksista, jotka ovat aiheutuneet koronapandemian lakisääteisistä rajoittamistoimista. Tuen vertailuajankohta, tammi—helmikuu, on aiheuttanut aiheellista kritiikkiä, koska ajankohta on ravintola-alalla yleisesti hiljaista. Meillä on ravintoloita, jotka toimivat vain kesällä ja keväällä, eikä toimintaa ole lainkaan talvikuukausina. Myös esimerkiksi viime kesänä toimintansa aloittaneet ravintolat jäisivät tällä nykyesityksellä ilman tukea. On hyvä, että asiaa tarkastellaan vielä täällä eduskunnassa, koska nykyinen esitys ei ole aivan oikeudenmukainen. Vaihtoehtona voisi olla esimerkiksi vertailu viime vuoden huhtikuun tilanteeseen, koska se kuvaisi useiden yritysten osalta paljon paremmin rajoitusten todellista vaikutusta. Olisi myös hyvä, että yritykset voisivat itse valita, kumpi vertailuajankohta olisi heille parempi.

16.33 Atte Harjanne vihr: Arvoisa puhemies! Kiitos ministeri Haataiselle esityksen ja sen taustan selkeästä esittelystä. Tässähän käsitellään lakia ravitsemusyritysten uudelleentyöllistämisen tukemisesta ja toiminnan rajoittamisen hyvittämisestä. Kovan ulkoisen iskun kokenutta ja sitä edelleen kokevaa toimialaa on syytä auttaa. Tarkemmin on kyse siitä, että kun ravintoloiden toimintaa rajoitettiin erillisellä lainsäädännöllä, edellytti eduskunta kolmen lausuman muodossa, että ravintolayrittäjien kärsimiä vahinkoja tulisi kompensoida kohtuullisesti, että heidän toimeentuloaan tulisi tarvittaessa tukea ja että näin tehdessä on syytä pitää huolta alan kilpailun toimivuudesta. Näiden päälle lienee paikallaan todeta, että nopeus on tässä kriittistä. Alalla palaa rahaa, ja ahdinko syvenee koko ajan.

Nyt käsittelyssä oleva esitys pyrkii vastaamaan näihin vaatimuksiin. Tällaisen tuen soraaminen on vaativa haaste, jossa on punnittava montaa näkökulmaa. Yritysten tukeminen on aina vaikeaa, kun on tasapainoiltava kohdentamisen ja kattavuuden sekä nopeuden ja tarkkuuden välillä. Erityisen hyvää tässä esityksessä on kaavailtu automaatio ja sen tuoma sujuvuus — kiitos siitä.

Ravintola-alallahan myynti sakkasi jo selkeästi ennen kuin varsinainen alaa rajoittava päätös astui voimaan. Jo pelkkä tieto tartuntariskistä ja leviävästä epidemiasta vaikuttaa ihmisten käyttäytymiseen, samoin kuin nekin ohjeet ja rajoitukset, jotka eivät suoraan tätä liiketoimintaa sääntele. Lisäksi ravintola-alalla tehtiin omatoimisesti päätöksiä toiminnan rajoittamisesta — epidemian hallinnan kannalta vastuullista ja oikeaa toimintaa, josta ei ainakaan pitäisi rangaista, kuten ei innovatiivisuudestakaan.

Nyt suunniteltu kompensaation mittakaava on pieni suhteessa alan laajuuteen. Syntyykin houkutus verrata tämän kompensaation määrää erilaisiin muihin julkisiin yritystukiin. Sitä tehtäessä on kuitenkin syytä pitää mielessä, että tukia on monenlaisia ja että tuille on erilaisia tavoitteita ja erilaisia oikeudellisia perusteita. Silti on todellakin tervetullutta ja paikallaan käydä analyttistä keskustelua ja arvioida Suomen elinkeinopolitiikkaa ja yritystukia kokonaisuutena nyt koronan edessä ja yleisestikin.

Tämä ravintola-alalle suunnattu kompensaatio on vain yksi osa sitä talouden siltaamista koronakuopan yli, jonka eri osia täällä on jo käsitelty muun muassa edellä käsitellyn lisätalousarvion yhteydessä ja valmistellaan edelleen esimerkiksi yleistuen muodossa. Tavoite on pitää elinkelpoiset firmat pystyssä, mutta pelkään, että konkurssejakin eittämättä tulee. Onkin tärkeää huolehtia konkurssien vähentämisen ohella siitä, että niiden inhimillinen ja yhteiskunnallinen hinta jää mahdollisimman pieneksi.

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

Rahan jakaminen ja lainojen takaaminen ei ole ainut keino lievittää yritysten ahdinkoa. Tässä tapauksessa yksi lisäkeino olisi sääntelyn harkittu löyhentäminen esimerkiksi alkoholien ulosmyynnin suhteen.

Kaiken kaikkiaan aivan keskeistä on tietysti se, miten ja missä aikataulussa koronaepidemia saadaan nujerrettua ja riittävätkö ne epidemian torjuntakeinot, jotka ovat tehokkaita ja yhteiskuntaa vähiten haittaavia.

Talousvaliokunnan jäsenenä omasta puolestani kiitos edustajakollegoille läpi salin hyvistä huomioista ja ehdotuksista. Kuuntelin niitä myös tuolta huoneesta käsin ja uskon, että tämän hyvän hallituksen esityksen perusteella talousvaliokunnassa saadaan varmasti kaasan [Puhemies koputtaa] hyvä mietintö ja tarvittaessa muutokset esitykseen.

16.36 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa puhemies! Kuten täällä ovat lukuisat puhujat todeneet, ravintola-ala jos mikä tarvitsee tässä tilanteessa tukitoimia. Totta kai kaikki toimialat ovat yhtä arvokkaita ja on monia muitakin toimialoja, jotka ovat vaikeuksissa, mutta ravintolat ovat nyt todella syvällä.

Kuitenkin, puhemies, tähän puheenvuoron alkuun haluan todeta, ettei tule nyt väärää kuvaa tätä keskustelua seuraaville, ettäkö ravintoloita ei olisi tuettu: Ne mekanismit ja välineet, mitä hallitus on ottanut käyttöön eduskunnan tuella, esimerkiksi Business Finlandin kehittämistuki, ely-keskuksen tuki vähän pienemmille yrityksille ja yksinyrittäjien tuki, joka on kanavoitu kuntien kautta, ovat olleet myös kahvilanpitäjien, ravintoloitsijoiden, erilaisten ravintolayritysten käytössä. Niitä on myös varsin paljon käytetty. En nyt muista tarkalleen, kun on huono numeromuisti, mutta ihan kärkipäässä ely-keskusten ja Business Finlandin myöntämistä tuista ovat mara-alan yritykset. Elikkä myöskään se totuus ei saa unohtua, että on jo tuettu näitä yrityksiä ja myös Finnverankin takaukset ovat mahdollisia, vaikka tässä kohtaa ehkä hieman teoreettisia.

Puhemies! Syy tämän lakiesityksen käsittelylle on se, että poikkeuksellisesti rajoitettiin meidän perustuslain 15 §:ssä turvattua omaisuuden suojausta ja 18 §:ssä turvattua elinkeinovapautta nimenomaisella lailla. Siinä yhteydessä tämä talo ja etenkin perustuslakivaliokunta, joka valvoo perustuslain mukaisuuden noudattamista Suomessa, edellytti, että kun lailla estetään ihmisiä yrittämästä ja tekemästä töitä, niin silloin täytyy myös korvauksia maksaa, ja siihen pohjautuu tämä esitys tästä hyvityksestä.

Puhemies! Luen nyt sitaatin valtioneuvoston yleisistunnon päätöstiedotteesta 8.5.2020: ”Hallitus yhdessä korostaa, että eduskuntakäsittelyssä on hyvä kuulla tarkasti asiantuntijoita ja toimialaa hyvityksen määräytymisperusteiden tarkennustarpeista liittyen liikevaihdon vertailuajankohtaan sekä yritystukien yhteensovittamiseen samalla varmistuen maksatusten sujuvuuden.”

Puhemies! Olen sitä mieltä, ja koko eduskuntaryhmäni, me keskustalaiset olemme sitä mieltä, että näihin asioihin pitää täällä talossa tarttua eli juuri tähän yhteensovitukseen. Vaikka ministeri siitä hyvin puhui, se ei ole helppo juttu, mutta se pitää vielä talousvaliokunnassa katsoa. Lisäksi tämä vertailuaika on erittäin tärkeä, koska moni ravintola on kausiluonteinen ja tiedämme, että tammikuu ei varsinaisesti joulun ja eri juhlien jälkeen ole mikään kovin hyvä kuukausi ravintoloille. Siihen täytyy miettiä muita vaihtoehtoja. Tämän tuenhan sitten tulisivat aikanaan maksamaan ely-keskukset sekä TE-toimistojen KEHA-keskus.

Puhemies! Haluan tähän loppuun todeta sen, että jossain määrin myös minusta tämä yhteiskunnallinen keskustelu on vääristynyt, sillä kyllä tästä koronavaikeuksista ovat kärsineet ta-

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

loudellisesti monet muutkin palveluyritykset, kuten vaikka hotellit, taksit, parturit, erikoiskauppa autoista vaatekauppaan. Ja juuri siksi, puhemies, [Puhemies koputtaa] pidän erittäin tärkeänä, että otamme yleistuen käyttöön. — Puhemies! Sallinette, kun perustuslakiin viittasin, että sanon pari virkettä vielä loppuun, vaikka kolme minuuttia tulikin täyteen.

Puhemies! Minua myös vähän tympäisee tässä keskustelussa se, että oikeistossa olevat oppositiopuolueet, jotka yleensä ovat niin kovia kirstunvartijoita [Puhemies koputtaa] valtion varoille, ovat kyllä aika helposti jakamassa rahaa sinne tänne. Kyllähän parasta koronakriisin hoitoa, puhemies, on se, että me saamme purettua näitä rajoitustoimia, että pääsee yrittämään. Aina, kun tapaan yrittäjiä, he sanovat: emme [Puhemies koputtaa] halua tukea kunnalta ja valtiolta, haluamme vapauden tehdä ja yrittää.

16.40 Ville Kaunisto kok: Arvoisa puhemies! Kokoomus ei kannata Marinin hallituksen esittämää riittämätöntä ja sekavaa tukimallia ravintoloiden ja kahviloiden tukemiseksi. Se on syntyessään myöhässä ja lisäksi hidas, monimutkainen ja jopa kilpailua vääristävä. Kokoomus esittää tukimallin muuttamista sekä kokonaistuen korottamista 300 miljoonaan euroon.

Ravintola-alan onni on, että hallituksen sisäiset kiistat tuovat tämän esityksen eduskunnan hoidettavaksi. Mitä ongelmia hallituksen esityksessä sitten on?

Ensinnäkin kompensatioesitys on rahamäärältään aivan liian pieni. Tämä johtuu osittain siitä, että hallitus haluaa vertailukohdaksi tammi—helmikuun eli ravintoloiden heikoimmat kuukaudet sen sijaan, että ravintoloiden kiinnipitämispakko on osunut yhteen parhaimmista myyntikuukausista johtuen useista juhlapäivistä. Siksi vertailu pitää tehdä vuoden 2019 kevään lukuihin. Myös alle vuoden ikäisten ravintoloiden kohdalla löydämme varmasti tyydyttävän ratkaisun.

Toisaalta hallitus haluaa esityksessään asettaa suuret ja pienet toimijat eriarvoiseen asemaan. Ymmärrän huolen, että erityisesti pienet toimijat ovat suuressa pulassa, mutta työpaikka on aivan yhtä arvokas niin pienessä kuin suuressa yrityksessä. Me emme halua asettaa erikokoisia toimijoita vastakkain. Jo pelkkä markkinahäiriön aiheuttaminen on vastuutonta politiikkaa.

Kolmantena haluan nostaa esiin Business Finlandin ja elyn kehittämiset. Ne eivät ole luotuja yritysten pelastamista varten vaan kehittämistä varten. Niiden ei pidä vaikuttaa ravintoloiden saamaan tukeen. Tämä esimerkki pelkästään jo todistaa sitä suurta virhettä, mitä hallitus on tehnyt Business Finlandin tukijärjestelmän luonnissa.

Viimeisenä haluan vielä henkilökohtaisesti kiittää niitä ravintoloita, jotka ovat pystyneet ja halunneet kehittää omaa toimintaansa tuomalla uusia makuja ihmisten korona-arkeen. Ainakin meidän perhettä on moni paikallinen ravintola ilostuttanut pitkän sulun aikana. Uskon, että teidän innovatiivisuutenne tulee näkymään uusina ja kasvavina asiakasmäärinä tulevaisuudessa. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että ne ravintolat, jotka ovat sulkeutuneet kokonaan ovensa, tekisivät jotain väärin. Ajat ovat julmia, ja jokainen toimii omien mahdollisuuksiensa mukaan. Nyt on eduskunnan vuoro auttaa ja olla omalta osaltaan innovatiivinen. — Kiitos.

16.43 Riikka Slunga-Poutsalo ps: Arvoisa puhemies! Tässä on pidetty jo monta hyvää puheenvuoroa koskien ravintoloiden tilannetta, mutta oli pakko vähän palata alkutekijöihin.

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

Tässä on nyt niputettu oikeastaan samaan muottiin kaikki ravintola-alan yrittäjät kuitenkin huomioimatta sitä, että on yökerhoja, on ruokaravintoloita, on Hesburgeria, take away -ketjuja ynnä muita, ja me emme voi käsitellä tätä kokonaisuutta yhtenä könttinä, vaan täytyy ottaa huomioon ne toimijat siellä taustalla. Kuitenkin ajattelin itse sen verran yleistää, että ravintolayrittäminen tai ravintolan pystyyn pistäminen vaatii alkuun suhteellisen suuria kannattavuuslaskentoja: kuinka monta ruokailupaikkaa kannattaa pitää, minkälainen vuokra on maksettavana, minkälainen määrä työntekijöitä tarvitaan millekin asiakaspajoille ja muuhun tällaiseen.

Nyt nämä rajoitustoimet koskevat juurikin tätä osastoa, sitä juoksevien kulujen, kiinteiden kulujen kustannusta. Me suljimme sen osuuden, niin että he eivät voi käyttää sitä tarkkaan laskettua kapasiteettia, jotta se yritystoiminta olisi kannattavaa, ja vähän siinä mielessä hienoisesti särähtävät laskelmat tuelle kannattavuuden mukaan, kun ne kiinteät kulut ovat se ongelma. Kiinteät kulut ovat juosseet nyt kaksi kuukautta siitä huolimatta, oliko siinä ravintolassa sitten take away -toimintaa kehitetty vai oliko se kiinni ihan kokonaan. Saamieni tietojen mukaan vuokrien osalta on vähän sama kuin täällä aikaisempikin edustaja totesi, että helpotukset vuokrissa ovat kovin nimellisiä, jos ovat ollenkaan, tai että vuokrat joutuu maksamaan jälkikäteen. Eli tässä on tulossa ravintolayrityksille sitten sen jälkeen, kun ne saavat puljunsaa taas auki, suhteellisen suuret kustannukset vuokrasta näiltä kahdelta kuukaudelta, mahdolliset siirretyt työeläkemaksut ja muut vastaavat kiinteät kulut. Ne kiinteät kulut ovat se ongelma.

Eli toivoisin tässä ravintola-alan yrittäjyyden ymmärtämistä myöskin. Siis nämä kehittämistuet ovat hyvä idea siinä mielessä, että kehitetään toimintaa, mutta se on eri asia ja kokonaan erilainen kokonaisuus kuin ravintolatoiminta. Take away -ravintolaksi muuttuminen ei kata niitä kustannuksia, niitä kiinteitä kustannuksia, mitä normaalista ravintolatoiminnasta tulee. Tämä tulisi muistaa myöskin sitten, kun näitä rajoituksia puretaan. Ravintolat eivät voi olla melkein auki, koska ravintoloita on yökerhoista lähtien ruokaravintoloihin ynnä muihin. Ne ovat joko auki tai ne ovat kiinni, koska muuten sieltä tulevat jatkuvasti ne samat ongelmat, tai sitten tulevat vielä investointikysymykset siihen päälle.

Tanskassa on kuulemma hieno malli ravintoloiden tukemiseksi siltä ajalta, kun valtio on [Puhemies koputtaa] niitten toimintaa rajoittanut. Suosittelen, että valiokunnat perehtyvät myös siihen. — Kiitos. [Antti Kurvinen: Olipa asiallinen puheenvuoro! Rakentavaa oppositiopolitiikka!]

16.46 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esittämä tuki ravitsemisyrittäjille on tarpeellinen, mutta kiinnitän nyt erityisesti huomiota siihen, millä tavalla tuen kohdentaminen on hoidettu ja sitä esitetty. Ravintolat ja kahvilathan suljettiin hallituksen päätöksellä, ja siksi on todellakin tärkeää, että korvataan tästä aiheutuvat menetykset ravitsemisyrittäjille. Mutta kiinnitän huomiota siihen, että on tärkeää, että tämä tuki olisi myös oikeudenmukainen ajatellen erilaisia ravintolayrittäjiä.

Tässä esityksessä hyvitystä maksetaan rajoitusten alaisilta kuukausilta myynnin muutoksiin perustuen sellaisille yrityksille, joiden huhtikuun 2020 myynti on ollut pienempi kuin tammi—helmikuun 2020 keskimyynti. Meillä on kuitenkin lukuisia kausiravintoloita ja pitopalveluyrityksiä, joilla ei juurikaan ole myyntiä alkuvuodesta ja jotka ovat sitten menettäneet kevään myynnin. Ja yleisestikin ottaen tammi- ja helmikuu ovat ravintoloissa hiljaisia kuukausia lukuun ottamatta pohjoisen sesonkipaikkoja — monet ravintolat ovat osan ajasta kiinni, tehdään remontteja, tipaton tammikuukin voi vaikuttaa — ja nämä kuukaudet

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

ovat monesti niitä, jolloin yrittäjät voivat pitää pientä lomaa. Huhti- ja toukokuu puolestaan ovat verrattain hyviä kuukausia, koska niihin osuu monta juhlapäivää, kuten pääsiäinen, vappu, äitienpäivä ja valmistujaisjuhlat. Monet ravintolat Suomessa ovat kausiravintoloita, joiden pääsesonki on nimenomaan kevät ja kesä, ja jos nyt tuet lasketaan tämän ehdotuksen mukaisesti, niin suuri osa ravintoloista joutuu epäoikeudenmukaiseen asemaan. Toisaalta vastaavasti talvisesonkipaikat, jotka ovat tehneet hyvää tulosta tammi—helmikuussa ja joille toukokuu olisi jo hiljainen kuukausi, saavat suhteessa enemmän tukea. Ja kysynkin ministeriltä: eikö tätä tukea nyt voisi korjata niin, että laskettaisiin kunkin yrityksen vuoden 2019 huhti—toukokuun tulos ja sen mukaan laskettaisiin tämä tuki? Se olisi jokaiselle yritykselle reilu, koska nyt ravintolat on pakotettu olemaan kiinni. Lisäksi tämä olisi ehkä nopeampi tapa saada luvut firmoista selville, sillä monilla ei vielä huhtikuun 2020 [Puhemies koputtaa] kirjanpitoaineisto ole edes valmis.

16.50 Veikko Vallin ps: Arvoisa herra puhemies! Ravintola-ala on merkittävä taloudellinen toimija Suomessa. Haluan tuoda tähän lähetekeskusteluun muutamia näkökulmia ravintola-alan selviytymisen tärkeydestä ja puolustaa suunniteltujen hyvitysten korotusta noin 300 miljoonaan euroon — eli hallituksen esittämä hyvitys pitäisi yli tuplata.

Kansantalouden tilinpidon mukaan ala maksoi palkkoja, eläkevakuutusmaksuja ja muita sosiaalivakuutusmaksuja sekä arvonlisäveroa luokkaa 4 miljardia euroa. Ala työllistää noin 140 000 ihmistä ympäri Suomen.

Ravintola- ja matkailualalla työvoiman määrä on kasvanut huimat 46 prosenttia reilun parinkymmenen vuoden aikana. Tämä on erittäin tärkeä fakta. Samaan aikaan kun valmistava teollisuus on menettänyt — ikävä kyllä — työpaikkoja Suomessa, on ravintola-ala niitä lisännyt. Ravintola-ala on tulevaisuuden ala työllistäjänä. Noin kolmasosa alan työntekijöistä on nuoria, alle 26-vuotiaita.

Meidän on etupainotteisesti tuettava ravintola-alaa reilusti, jotta ravintolayrittäjillä on mahdollisuus jatkaa toimintaansa yhtenä Suomen kansantalouden tukipilarina. Myös ravintola-alan arvonlisäveron määräaikaista alentamista olisi harkittava yhtenä tukikeinona tulevaisuudessa.

16.51 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Kun me maaliskuun lopulla talousvaliokunnassa päätimme tähän alaan liittyvästä sulkemisesta, kyllä ajatus silloin niiden tukien osalta oli se, että hyvin nopeasti tulisi eduskunnalle esitys siitä, millä tavalla ravintola-alaa tuetaan, ja nyt puolitoista kuukautta on siitä kulunut. Hyvä niin, että se on edes nyt tänään täällä. Itse olisin kyllä toivonut, että samassa yhteydessä, kun viime viikolla päätettiin koulujen avaamisesta, olisi myös pohdittu sitä, olisiko ravintoloita jossakin päin Suomea jo voitu avata toukokuun puolella, koska meillä on kuntia ja maakuntia, joissa ei juuri koronavirustartuntoja ole.

Joka tapauksessa nyt ollaan tässä tilanteessa, ja meillä on tällä hetkellä noin 10 000 ravintola-alan yritystä, jotka tästä tilanteesta kärsivät, ja moni niistä on todella pahoissa ongelmissa. Kassakriisi uhkaa, ei ihan tarkalleen tiedetä, mitä sitten 1.6. seuraa: millaisia rajoituksia tulee olemaan, kuinka monta henkilöä saa olla samaan aikaan ravintolassa ja min-käläisiä välejä täytyy noudattaa. Moni kysymys on vielä auki, ja ravintola-ala pohtii sitä, millä tavalla he saavat heti hyvän startin sille, että ravintolat taas avataan uudestaan.

Edustaja Kaunisto toi täällä aiemmin esiin kokoomuksen ajatuksia siitä, millä tavalla me olisimme halunneet tätä pakettia muodostaa, ja myöskin sen, että meidän mielestämme

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

tämä 123 miljoonaa on liian pieni summa. 300 miljoonaa varmaankin olisi lähempänä sitä, mikä näitä yrityksiä todella auttaisi.

Jos nyt katsotaan sitä mallia, mikä meillä talousvaliokunnassa on käsittelyssä, niin kyllä näen itse siinä myöskin hyviä ominaisuuksia. Siinä on varmasti lähdetty siitä, kun siinä on tämä kaksiosainen malli, että nopeasti pystyttäisiin maksamaan ainakin osa näistä rahoista nyt sitten yrityksille, eräänlainen vahingonkorvaus tai tuki näistä kustannuksista. Kun nyt on ajateltu, että se olisi 15 prosenttia menetetystä myynnistä, voidaan kysyä, onko tämä 15 prosenttia nyt se lukkoon lyöty summa. Eikö se voisi olla vaikka 20 prosenttia tai 25 prosenttia? Myöskin tämä enimmäissumma, 500 000, mitä voidaan yritykselle maksaa, tuntuu melko pieneltä.

Täällä on aika moni edustaja tuonut esiin myöskin sen, mihin kuukauteen tätä huhti—toukokuun myyntiä sitten verrataan, ja itsekin olen tätä pohtinut. Voisiko se olla esimerkiksi viime vuoden keskikuukausimyynti taikka sitten viime vuoden huhti—toukokuun myynti tai niin, että yritys itse saa valita, onko se sitten viime vuoden huhti—toukokuun myynti vai tämän vuoden tammi—helmikuun myynti. Alalta itseltään on tullut sellainen näkökulma, että se tammi—helmikuun myynti olisi 16 prosenttia pienempi verrattuna tähän huhti—toukokuun myyntiin, [Puhemies koputtaa] ja sen takia se on huono vertailukohta.

Puheenjohtaja! Vielä haluaisin tuoda nopeasti [Puhemies koputtaa] esiin tämän uudelleentyöllistämistuen mallin. Nimittäin tässä on käytetty pohjana 2 500:aa euroa keskikuukausipalkkana, ja käsittääkseni summa on liian suuri. Pitäisi käyttää pienempää keskipalkkaa, koska silloin siinä otettaisiin huomioon myöskin muut kuin täyden koulutuksen ja pitkän työkokemuksen omaavat henkilöt... [Puhemies koputtaa]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt aika alkaa olla täynnä.

...ja se hyödyttäisi yrityksiä enemmän.

16.55 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Nyt kun koronakriisi on iskenyt erityisesti palvelualaan ja kulutuskysyntään, niin olemme Suomessakin varmasti huomanneet, kuinka tärkeää näiden alojen toiminta on koko kansantaloudelle ja ennen kaikkea työllisyydelle. Kovin usein on teollisiin infrahankkeisiin suunnattu rahoitusta, isojakin tukipaketteja tai summia, kuitenkin arvioimatta aina huolellisesti, kuinka suuret työllisyysvaiikutukset ovat.

Mutta tosiaan ravintola-ala on yksi niistä aloista, jotka työllistävät merkittävästi ja jotka myös vaikuttavat suotuisasti matkailun edellytyksiin ja houkuttelevat tänne mahdollisesti myös muita investointeja. Ala on hyvin paljon sidoksissa myös tapahtumiin. On tärkeää miettiä tätä kokonaiskuviota jatkossa, miten myös tapahtumia — joita joudutaan perumaan todennäköisesti hyvin pitkäänkin, koska nämä isot tapahtumat ovat sellaisia, joita ei varmasti kovin aikaisin voida avata tämän epidemian takia — huomioidaan tässä jatkossa, miten myös matkailualaa tuetaan.

Kaikkein tärkeintä on tietysti se, että meillä tämä epidemia saadaan hidastumaan ja tartuntaketjut tunnistettua, saadaan pidettyä matalana tämän epidemian eteneminen tai, jos mahdollista, saadaan se jopa tukahtumaan, niin kuin nyt alueellisesti Suomessa on tapahtunut.

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

Mielenkiintoista on, kun aika moni on viitannut siihen, että Ruotsin malli olisi jollain tavalla parempi taloudelle, että nythän uusimpien arvioiden mukaan Ruotsin kansantalous tulee kärsimään suunnilleen yhtä paljon tai jopa hieman enemmän kuin Suomen. Elikkä meillä ei ole sellaista tilannetta, jossa tämä tauti jyllää ja meillä olisi jotenkin kulutuskäynti ennallaan, on turha unelmoida siitä. Kaikkein edullisintahan olisi tietysti taloudellisesti, jos meillä ei olisi tätä tautia, jos me saamme sen tukahdutettua tai sillä tavalla hallintaan, että ihmisten ei tarvitse pelätä ja he pystyvät kuluttamaan.

Mutta juuri tämän ravintola-alan osalta tietysti täytyy varautua siihenkin, että meillä joka tapauksessa nyt vielä lähitulevaisuudessa, etenkin Helsingissä, etenkin Uudellamaalla, muun muassa, on vielä näitä tartuntoja. Ja sen takia on erittäin tärkeää tällaisten tukielementtien lisäksi löytää myös ne keinot, joilla saadaan ihmisille aidosti turvallinen tilanne asioida siellä ravintoloissa. Nythän hallitus on päättänyt tästä testaa, jäljitä, eristää -mallista, ja se täytyy saada tässä käyttöön. Vaikka kuinka olisi toiveita, että voitaisiin normaalisti avata toimintoja, niin eihän se onnistu, jos tauti paikallisesti jyllää. [Puhemies koputtaa]

Valiokunnassa käsittelemme tämän paketin yksityiskohtia ja pyrimme saamaan siitä [Puhemies koputtaa] taloudellisesti tehokkaan ja mahdollisimman oikeudenmukaisen yksityiskohtineen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Haatainen, 3 minuuttia.

16.58 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa puhemies! Edustaja Slunga-Poutsalo otti esille rakentavassa puheenvuorossaan sen, että Tanskassa on hyvä malli. No, Tanskan malli on elinkeinopoliittinen tuki, ja tämä taas on kompensatiomalli, jonka eduskunta edellytti. Nämä ovat erilaisia asioita. Meillä on sitten näitä elinkeinopoliittisia tukia, joista muun muassa tämä yleistuki on valmisteilla, mutta tämä on nimenomaan ravintola-alaan kohdennettu kohtuullinen kompensatio.

Edustaja Kauma otti tämän työllistämistuen esille. Tämän tuen edellytyksenä on se, että yrityksen maksama palkkasumma työntekijälle on rajoituksen päättymisen jälkeisten kolmen kuukauden aikana yhteensä 2 500 euroa — eli palkkasumma kolmen kuukauden aikana. Se voi olla osa-aikaista työtä. Sen ei tarvitse olla täysijaksoisesti sen kolmen kuukauden aikana, tämä työntekijä voi aloittaa myöhemmin. Eli se henkilön palkka ei ole 2 500 vaan se palkkasumma työntekijälle kolmen kuukauden aikana on 2 500 euroa.

Sitten toinen asia, mitä on tultu kysymään myös, on se, pitääkö näiden työntekijöiden, jotka ovat olleet siellä ja joiden helmikuun palkkasummaan se perustuu, olla kokoaikaisia työntekijöitä. Näin ei ole. Se tukeen oikeutettujen määrä saadaan, kun maksetut palkat helmikuulta jaetaan 2 500 eurolla, ja siitä saadaan sitten se luku, jolle tämä maksetaan. Eli nämä tarkennuksena sitten näihin.

Täällä on puhuttu paljon myös eri tavoista, joilla voitaisiin tukea. Muun muassa alv-vähennyksiä on otettu esiin ja niin edespäin, mutta ne eivät nyt ole kuuluneet tämän lain esittelyyn. Verotuksesta vastaa sitten valtiovarainministeriö.

17.00 Mats Löfström r: Ärade herr talman! Det är glädjande att stödpaketet för restauranger, kaféer och barer nu har kommit till riksdagen och att det också inkluderar företag på Åland. Tack till regeringen för det. Restaurangföretagare har haft det väldigt svårt i likhet med många andra verksamheter. Det är dock viktigt att jämförelsemånaderna ändras från

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

januari—februari till april—maj i fjol för att utdelningen av stödet ska motsvara verkligheten. Jag hoppas att ekonomiutskottet noggrant kan titta på den här saken i utskottsarbetet.

Stödpaketet behövs på grund av den exceptionella åtgärden att genom lag i praktiken stänga en näring. Det var också något som flera av oss i salen i remissdebatten gällande just stängningarna efterlyste. Stödpaketet ligger på totalt 123 miljoner euro och innehåller både personaltöd och stöd för fasta kostnader. Trots detta exceptionella stöd är det endast ett första hjälpen-kit för många företag och räcker inte till för att täcka alla de förlorade inkomsterna man haft. Därför är det också glädjande att se att bland annat många hyresvärdar hjälpt till med att sänka hyror för att på så vis också säkerställa att det finns en verksamhet kvar efter krisen. Det är ett talkoarbete där vi alla måste hjälpa varandra genom den här krisen.

Ärade talman! Det viktiga är nu att jämförelsemånaderna ändras från januari—februari till april—maj i fjol. Många restauranger har stängt eller låga försäljningssiffror under årets första månader medan försäljningen ökar desto närmare sommaren vi kommer. Att jämföra försäljningen i början av året med sena vårmånader är därmed som att jämföra äpplen och päron. Därför behöver försäljningssiffrorna under våren 2020 jämföras med försäljningssiffrorna under samma tidpunkt förra året för att det ska bli rättvist. Det är för att utdelning av stödet ska motsvara också verkligheten. Samtidigt måste man naturligtvis också då hitta en separat lösning för att kompensera de restaurangföretag som grundats efter i fjol på samma sätt som man plockar bort de företag som inte längre existerar.

Arvoisa herra puhemies! On ilahduttavaa, että ravintoloille ja kahviloille ja baareille suunnattu tukipaketti on nyt saatu eduskuntaan ja että se kattaa myös ahvenanmaalaiset yrittäjät. Kiitos hallitukselle siitä.

Ravintolayrittäjillä on ollut erittäin vaikeaa nyt samoin kuin monilla muilla toimialoilla. Vertailukuukausien vaihtaminen tammi—helmikuusta huhti—toukokuuhun on kuitenkin tärkeää, jotta tuen jakaminen vastaisi todellista tilannetta.

Arvoisa puhemies! Ahvenanmaa on erittäin riippuvainen sekä ravintoloista että matkailuelinkeinosta yleensä. Tuleva kesä näyttää sen takia melko synkältä. Vuodenvaihteessa Ahvenanmaan työttömyys oli alle 4 prosenttia. Huhtikuun puoleksavälissä se oli noussut jo 11,4 prosenttiin, ja on vaara, että se kesäkuussa kohoaa noin 20 prosenttiin.

Ahvenanmaan talous on riippuvainen merenkulusta, palveluista ja matkailusta, joita koronakriisi koskettaa erityisen paljon. Sen vuoksi onkin tervetullutta, että ahvenanmaalaiset yritykset voivat saada osansa näistä tukipaketeista, [Puhemies koputtaa] jotka vaikuttavat osaltaan siihen, että monet tulevat selviytymään kriisistä. Silti tullaan tarvitsemaan lisätukia, ja on tärkeää, että myös ne tukipaketit [Puhemies koputtaa] koskevat Ahvenanmaata ja ahvenanmaalaisia yrityksiä. — Kiitos.

17.04 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys ravitsemusliikkeiden tukemisesta ja tehtyjen rajoitustoimien hyvittämisestä on tarpeellinen, mutta myöhässä, epäselvä ja riittämätön. On tietenkin hyvä, että hallitus on nyt mennyt peilin eteen ja nostanut käden tietyllä tavalla myös virheen merkiksi. Talousvaliokunnalle pitääkin antaa nyt aito mahdollisuus ilman hallitus—oppositio-rajoja korjata tilannetta. Esitetty määräraha ei toteuta eduskunnan velvoitetta kohtuullisesta korvauksesta. Laillisen elinkeinon toiminta on estetty, perustelluista syistä tosin, mutta korvausvelvollisuushan tässä syntyy. Esitetty malli myös kohtelee eriarvoisesti yrittäjiä. Kompensaatio ei saa väärentää kilpailutilannetta.

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

Arvoisa puhemies! Tähän kokonaisuuteen liittyvät myös Business Finland -tuet, jotka hallitus lanseerasi tähän aikaisemmin mukaan sillä perusteella, että se on tapa saada nopeasti yrityksille apua. No, kehittämiseen tarkoitettut tuet eivät kuitenkaan — kaikella ystävyydellä — taipuneet parhaalla tavalla, ja siitä tuli eräänlainen hybridimalli kehittämisen ja akuutin tilanteen väliin, kun virkamiehet yrittivät noudattaa hallituksen epäselviä ohjeita.

Arvoisa puhemies! Näitä syntyneitä epäselvyyksiä ei voi maksattaa suomalaisilla yrittäjillä. Sen johdosta tätä nyt käsittelyssä olevaa tukea onkin tarkasteltava puhtaalta pöydältä. Aikaisemmin myönnetyt tuet eivät siis saa vaikuttaa. Sen lisäksi tämän hallituksen esityksen ulkopuolelta on lähdettävä välittömästi purkamaan alueellisia rajoituksia niillä Suomen alueilla, joilla epidemia on hallussa. Tehty lainsäädäntö mahdollistaa tämän jo nyt.

17.06 Joakim Strand r: Arvoisa puhemies, värderade talman! Tässä on pidetty paljon hyviä puheenvuoroja, enkä lähde niitä kaikkia nyt toistamaan. Huomaan, että me nostamme näitä samoja asioita esille.

Jag anser också själv att jämförelseperioden är en sak vi behöver titta på i ekonomiutskottet.

Elikkä talousvaliokunnassa tulee tarkastella tätä vertailujaksoa ja myös tätä Business Finland -osuutta — ei ole mielestäni syytä rangaista niitä, jotka ovat toimintaansa kehittäneet ja sitä jatkossakin kehittävät.

Så jag hoppas att vi inte bestraffar dem som utvecklar sin verksamhet.

Ehkä hieman on yllättänyt tässä, kuinka monta sataa miljoonaa lisää on tulossa täältä oikealta. Olen samaa mieltä osittain siitä, että tämä reilu 100 miljoonaa tuntuu pieneltä summalta suhteessa koko tähän koronan jälkipyykkiin, mutta silti olisi ehkä reilua samalla kertoa, onko kyse veronkorotuksista vai lisävelan otosta, sitähän tämä käytännössä kuitenkin tarkoittaa.

Mutta meillä jatkuu huomenna keskustelu talousvaliokunnassa, ja pyrimme tekemään mahdollisimman reilun ja järkevän paketin.

Det är en ganska stor sak att ingripa i både egendomsskyddet och näringsfriheten, och därför måste vi se till att få ett rättvist och bra stödpaket för restaurangbranschen.

17.07 Anders Norrback r: Arvoisa puhemies! Aukiolojen rajoittamisella on ollut massiiviset negatiiviset vaikutukset ravitsemusalalle. Joidenkin yritysten myynti on voinut vähentyä peräti 70—100 prosentilla. Osa ravintoloista on kuitenkin keksinyt uusia toimintamalleja, joilla pahimman kriisin yli päästään. Osalle tämä ei ole ollut mahdollista.

On erittäin hienoa, että hallitus on vastannut eduskunnan tahtotilaan toiminnan rajoitusten hyvittämisestä ravintoloille. Juoksevat kulut, kuten vuokrat, ovat monilla jatkuneet, ja akuutti kassakriisi on ollut jo aika pitkään todellinen. Toivottavasti eduskunta käsittelee tämän tukipaketin ripeästi, jotta varat tavoittavat niitä kipeästi tarvitsevat. Tukipaketti on perusteltu.

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

Pidän kuitenkin, niin kuin moni muukin tässä salissa, hyvin ongelmallisena sitä, että esityksen mukaan hyvitystä saisivat vain ne yritykset, joiden vuoden 2020 huhtikuun myynti on ollut pienempi kuin tammi—helmikuun keskimyynti. Tämä asettaa osan ravintoloista hyvin epätasa-arvoiseen asemaan. Alkuvuonna monella ravintolalla myynti on pientä tai olematonta, esimerkiksi saaristossa ja monella muullakin paikkakunnalla on näin. Parempi vertailuajankohta olisi esimerkiksi viime vuoden huhti—toukokuun myynti. Tästä syystä vertailuajankohtaa on syytä tarkastella vielä eduskunnassa.

Ärade talman! Krisen i branschen är akut. Detta påvisas bland annat av att andelen permitterade är exceptionellt hög inom restaurangbranschen, som sysselsätter speciellt många unga kvinnor. Den 19 april hade 22 000 personer, som är permitterade på heltid, anmält sig som arbetslösa arbetssökande. Det här motsvarar till och med ungefär 31 procent av branschens löntagare.

Alla branscher och alla grupper drabbas av permitteringar på grund av coronan, men krisen har slagit speciellt hårt mot kvinnodominerade servicebranscher. Stödet för återställning kan därför också ses ur ett jämställdhetsperspektiv. Hela samhället drabbas av corona, men vi måste samtidigt vara medvetna om hur olika grupper påverkas, både under krisen och med tanke på återhämtningsåtgärderna. — Kiitos, tack.

17.10 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Tosiaankin vasemmiston Saramo tuossa aikaisemmin kehui, miten on terveyden puoli Suomessa hoidettu loistavasti, ja kiitteli siitä hallitusta. Tietysti mediatietojen mukaan me emme ole hoitaneet sitä kauhean mairittelevasti. Sitten siinä kohtaa, kun ruvetaan puhumaan yritystuista ja niitten epäonnistumisista, niin kas kummaa, se on jotenkin opposition vika. Ihan käsittämättömiä heittoa.

Sitten edustaja Strand tuossa äsken vaati oppositiota esittämään, teemmekö me leikkaukslistoja vai teemmekö me veronkorotuksia, jotta me saamme tämän kustannuksen jaettua. Tässähän on ajatus se, että kustannuksia ei tulisi niin paljon, kun nämä yritykset eivät menisi konkurssiin, niin että jatkossakin tulee niitä verotuloja. Se on ihan sanomatta selvää, että jos puolet yrityksistä kaatuu, niin meillä on aika paljon työkkärin jonossa porukkaa ja vähän hautausoimistojenkin nurkilla.

Tammi—helmikuu vertauskohtana tälle keväälle on siinä mielessä huono, että se on epätasa-arvoinen siinä mielessä, että vaikkapa Lapin matkailun tammi—helmikuu on aivan eri kuin täällä etelässä. Minun mielestäni joko pitäisi jakaa koko viime vuoden myynti 12:lla tai sitten ottaa edellisen vuoden huhtikuu ja käyttää uusiin yrityksiin, mihin tämä ei ylety, siinä kohtaa jotain muuta mittaria. Kun me olemme kuitenkin koko ajan kehuneet, kuinka teknologinen maa Suomi on ja kuinka hyvin täällä asiat hoidetaan näissä jutuissa, niin ei käsittääkseni voi olla ongelma, etteikö verottajan listoista tai jostain nähdä, milloin yritykset on perustettu ja milloin ei ole. Ymmärrän hyvin sen suoranaisten maksatuksen ja siitä haluankin antaa kehuja, että tässä on tosiaankin hyviä paketteja siinä mielessä, että saadaan nopeasti tämä raha lähtemään liikenteeseen.

Mutta koska tässä nyt pyydettiin nimenomaan oppositiota ottamaan kantaa tähän ja olemaan mukana tässä hommassa, niin haluan vielä kertoa todellakin sen, että näitä aiempia kehitystukia ei pidä liittää tähän asiaan tällä hetkellä — ja tietysti asian vierestä vähän menee, mutta alkoholin ulosmyynti olisi kyllä kova juttu.

Näissä tapauksissa nyt on vielä tullut tällaisiakin ravintoloitsijoille eteen, että ei ole saanut kunnallisesta tukea sen takia, kun on kaksinyrittäjä, eli ei ole työntekijöitä, mutta on pa-

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

riskunta, joka yrittää, ja kun se ei olekaan yksinyrittäjä, niin ei ole päässytäkään sitten kunnalliseen hommaan. Mutta siitä sain nyten kyllä tänään jo Lintilälle viestiä, niin että se saattaa huomissa keskusteluissa tulla esiin, mutta tällainen lapsus oli siihen hommaan käynyt.

Täällä tosi paljon puhutaan just näistä ravintola-alan ja matkailun jutuista ja niitten tuskista, [Puhemies koputtaa] ja se on kyllä totta, mutta täällä puuttuu kokonaan vielä kaikkein pahin: tapahtuma- ja messualat elikkä messufirmat etenkin. Niillä on loppunut jokaisella 100-prosenttisesti, [Puhemies koputtaa] ja tänä vuonna tuskin tulee olemaan töitä olenkaan.

17.13 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa herra puhemies! Ensimmäiseksi kiitokset hallitukselle todella tärkeän esityksen antamisesta. On tärkeää, että me tuemme nyt matkailu- ja ravintola-alaa kaikilla niillä keinoilla, joita meillä käytössämme on.

Yhdyn niihin näkemyksiin, joita täällä salissa on esitetty, että vielä tähän tukien määräytymisperusteeseen liittyen on varmasti paikallaan, että talousvaliokunta arvioi, mikä on oikeudenmukaista. Edustaja Laaksollekin tosiaan huomautan, että eivät Lapissakaan matkailu- ja ravintola-alalla tammi—helmikuu ole pääkuukausia, vaan se sesonki on tullut vasta myöhemmin. Eli tässä voisi olla vaikka useita eri vaihtoehtoja, että verrataanko nyt tammi—helmikuuhun vuonna 2020 tai sitten edellisen vuoden liikevaihtoon noin kokonaisuutena, ja otetaan niistä paras sille yritykselle. Eli toivon tosiaan, että talousvaliokunta tätä vielä arvioi.

Kiritän myös monen muun puhujan lailla hallitusta näihin niin sanottuihin ilmaisiin toimiin ravintoloitten tukemiseksi. Niin kuin ministeri jo yhdessä vastauspuheenvuorossaan totesi, tämä ei ole teidän ministeriönne alainen asia, mutta sosiaali- ja terveysministeriö voisi arvioida alkoholilakia ja sitä, olisiko meillä mahdollisuuksia siihen, että tämä laajempi ulosmyynti- ja kotiinkuljetusoikeus ravintoloille sitten sallittaisiin. Näyttää nyt siltä, että tälle menettelylle olisi varsin laajaa tukea yli hallitus—oppositio-rajojen.

Haluan myös tietysti muistuttaa tässä, että meillä on nyt tulossa yrityksille myös tämä yleistuki, joka on äärettömän tärkeä. Sen määräytymisestä täytyy katsoa, millä tavalla ja miten se sitten jaetaan. Siitäkin haluan kiittää hallitusta, että kyllä tässä on koronakriisin alla kamppaileville yrityksille kaikki kivet käännetty ja toimenpiteitä on tehty. Kiitos, hallitus, ja kiitos, ministeri, siitä.

17.15 Jari Koskela ps: Arvoisa herra puhemies! Hallituksen määräyksellä ravintolat käytännöllisesti katsoen määrättiin kiinni viimeistään 4.4. Nyt käsiteltävänä olevassa kolmannessa lisätalousarviossa ravintoloiden menetyksiin kohdennetaan 123 miljoonaa euroa. Ravintoloiden tuki on vain noin 13 prosenttia koko ravintola-alan liikevaihdosta, ja samalla se on noin 20—30 prosenttia ravintolasektorin kuluista — alan, jonka lähes koko toiminta on siis ajettu alas. Hyvityspaketti sisältää monta ongelmapistettä.

Panostus painottuu pieniin yksiköihin, mikä on oikeansuuntaista, mutta miten sitten yhdenvertaisuusperiaate sopii tähän katsottaessa niitä suurempiakin yrityksiä?

Koronavirus kohtelee Suomen maakuntia eri tavalla. Olisiko ollut tai olisiko vieläkin järkevää avata ravintoloita asteittain? Uusimaa ja Helsinki ovat koronan suhteen eri asemassa kuin moni muu maakunta Suomessa, ja jos koko maata käsitellään yhtenä alueena, aiheutetaan turhaa viruksen leviämistä isoissa kaupungeissa ja turhia talousvaikeuksia pienempien paikkakuntien ravintoloille ja kuppiloille. Tällainen alueellisuuden huomioon ottaminen olisi mahdollista valmiuslain aikana.

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

Joka tapauksessa kahden kuukauden lähes totaalinen stoppi tuo mukanaan konkurssseja. Samalla osassa yrityksiä ja ravintoloita kerätyt puskurit ja omat pääomat ovat tulleet syödyiksi. Lisäksi on huomioitava, että moni ravintola sulki omatoimisesti ovensa jo maaliskuun puolivälissä eli paljon ennen kuin sulkemisesta tuli pakollista. Näin toimineille yrityksille ei hyvitystä ole tältä ajalta tulossa.

Vaikka ravintolat avattaisiin kesäkuussa jossakin muodossa, yrittäjät ovat valmiiksi vaikeuksissa. On täysin realistista, että asiakkaiden ravintolakäyttäytyminen tulee muuttumaan. Nyt on koko ravintola-, matkailu- ja hotellisektori pysyvässä kriisissä. Hyvä kysymys onkin, palautuvatko ne koskaan edes entiselle tasolle. Toiminnan alkaessa kesäkuussa voimme olla varmoja, että tarvitaan taloudellista tukea myös ylösajamiseen. Kulut lähtevät täysimuotoisesti juoksemaan saman tien, mutta asiakkaat eivät todennäköisesti tule ryntäämään ravintoloihin.

Ei liene kenellekään epäselvää, että tammikuu ja helmikuu ovat ravintoloissa keskimäärin aivan toisenlaisia kuukausia kuin huhti—toukokuu, varsinkin jos puhutaan sesonkiravintoloista, joilla osalla ei ole edes liikevaihtoa tammi—helmikuussa. Huoli siitä, kuinka tukea jaetaan pienentyneen myynnin mukaan, on aiheellinen. Esimerkkinä vaikkapa yrittäjä, joka poikkeustilasta huolimatta on yrittänyt kaikkensa, tuottaisi vähemmän kuin yrittäjä, joka on nostanut niin sanotusti kädet pystyyn tekemättä mitään.

Arvoisa herra puhemies! Terassiravintolaa pyörittävä sesonkiyrittäjä totesi ikävän osuvasti: ”Tuki on meille nolla euroa.” Yrittäjien huoli siitä, millaisin ehdoin ravintolat voidaan avata kesäkuussa, on heille erityisen tärkeä tieto. Toimintaa on vaikea suunnitella, jos yrittäjät eivät tiedä, millä ehdoilla sitä voi harjoittaa. [Puhemies koputtaa] Samoin se, koska mahdolliset maksatukset näkyvät yritysten tilillä, huolestuttaa yrittäjiä. Näitä aiheellisia kysymyksiä [Puhemies koputtaa] tulee päivittäin meille kaikille edustajille, uskon näin.

17.18 Riikka Purra ps: Arvoisa puhemies! Ravintolatuki on viimein tullut käsittelyyn. Monien arvioiden ja täällä puhutun perusteella se on kuitenkin hyvin alhainen verrattuna tarpeeseen eikä riitä pelastamaan vaikeuksiin ajautuneita ravintoloita. Monet täällä salissaakin ovat kritisoineet sitä, että tammi—helmikuu on otettu vertailuluvuksi, ne kun ovat ravintola- ja majoitusalan hiljaisimmat kuukaudet lähes kaikkialla Suomessa. Myös sesonkiravintolat olisivat avanneet ovensa vasta huhti—toukokuussa. Useilla ravintoloilla on kesällä eniten työvoimaa. Järkevin toimintatapa ei varmastikaan olisi verrata kaikkein parhaimpiinkaan myyntikuukausiin, mutta ehkä näiden väliltä olisi voitu löytää keskiarvo tai, kuten on ehdotettu, olisi voitu verrata edelliseen vuoteen.

Yhtä tärkeää olisi, että ravintola- ja majoitusosalalle tiedotetaan, mitä rajoituksia on tulossa ja mitä tulee ottaa huomioon, kun ne kesäkuussa saavat vähitellen avautua. Tarpeeksi ajoissa tulisi kertoa rajoitukset, jotta niihin voi valmistautua. On olemassa paljon ravintoloita, jotka eivät voi avata, koska rajoitustoimet ovat sellaisia, etteivät ne tee toiminnasta kannattavaa. Informointia tarvitaan ja olisi tarvittu jo.

Arvoisa puhemies! Noin 80 prosenttia suomalaisista hotelleista ja kylpylöistä on suljettuna koronakriisin vuoksi, vaikka hallituksen määräämät rajoitukset eivät suoraan koske majoitustoimintaa. PAM ja MaRa ovat esittäneet, että hotellialan pelastamiseksi Suomessa otettaisiin käyttöön valtiontuki, jonka avulla hotelleille maksettaisiin huhti—kesäkuun ajalta korvaus, joka perustuisi liikehuoneiston vuokratuluihin, palkka- ja henkilöstösivukuluihin sekä muihin kiinteisiin kuluihin. Määrällisesti tämä tarkoittaisi noin 160 miljoonan euron tukipakettia.

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

Kesäkuun alusta sallitaan kontrolloidusti jalkapallo-otteluihin enimmillään 500 hengen yleisö. Entä nämä Suomessa niin kovin yleiset kesätapahtumat, konsertit, kyläjuhlat ja markkinat? Eikö näille pitäisi olla samat oikeudet soveltaa rajoituksia kuin jalkapallo-otteluille ja niiden yleisölle? Jos tästä ei pian tule toimijoille ainakin informaatiota, tapahtumia ei ehditä järjestää, vaikka saataisiinkin, sillä pelkät lupakäsittelyt vievät niin kauan aikaa.

Arvoisa puhemies! Nostan vielä esille messualan. Messurakennusyritysten ja messujärjestäjien liikevaihto on käytännössä romahtanut sata prosenttia ja alan myynti ollut nolla pian kaksi kuukautta. Miten hallitus aikoo puuttua tähän lukuisia eri alojen yrityksiä ja tuhansia työntekijöitä koskevaan asiaan?

17.21 Matti Semi vas: Arvoisa puhemies! Tämä ravintolatuki tässä on aiheuttanut keskustelua aika paljon nimenomaan siitä, mitenkä määritellään tämä korvausajankohta, ja kun itse ajattelen sitä korvausajankohtaa tälle vuodelle, mikä voisi olla semmoinen oikea kohta, niin en minä löydä kyllä yhtään kuukautta, mikä kävisi. Minä toivon, että talousvaliokunta osaa etsiä sen oikean ajankohdan, jotta sitä tukea annettaisiin näille ravintolayrittäjille mahdollisimman paljon ja mahdollisimman hyvin sieltä, ja että löytäisivät yhteisen näkemyksen siitä, mikä tasapuolisesti kohtelisi meillä näitä yrityksiä, etenkin pienempiä ja näitä herkästi haavoittuvia yrityksiä.

Pitää ihan kiittää hallitusta, että se toi tämän esityksen — ja ministeriä — että me olemme saaneet tämän käsittelyyn täällä eduskunnassa. Pitää muistuttaa, kun on hallitusta syytetty tästä ravintoloitten sulkemisesta, että kyllähän se oli eduskunnan päätös. Näinhän eduskunta päätti valmiuslain pohjalta, että ravintolat joudutaan tämän koronaepidemian leviämisen estämiseksi sulkemaan, ja kun katsoo näitä tuloksia, mitenkä paljon Suomessa on sairastuttu koronaepidemiaan ja mitkä ne tulokset ovat olleet, niin ne toimet ovat varmaankin olleet oikeansuuntaisia. Ja nyt kun ollaan vapauttamassa näitä asioita, niin toivotaan, että se oikea viisaus löytyy siitä, niin että voidaan hyvillä mielin lähteä ravintolaan ja ne etäisyydet saadaan pidettyä, ja että saadaan jollakin tavalla tuettua siis myös näitä ravintoloita sillä tavalla, että ne pystyvät näitä osittain vajaita ravintoloita auki pitämään. Sen tähden minä toivon hallitukselta vielä jonkunlaisia suuntaviivoja siihen, mitenkä tuetaan siten jatkossa näitä ravintoloita, jos näitä rajoituksia joudutaan kuitenkin ylläpitämään vielä pitemmän aikaa. — Kiitos.

17.23 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tätä ravintolatukipakettia nyt on tässä jonkun aikaa odotettukin tänne eduskuntaan, ja nyt se on käsiteltävänä. Tietenkin se on välttämättä tarpeen, koska yhteiskuntahan on omalla päätöksellään tämän liiketoiminnan lopettanut, ja näin ollen yhteiskunnan täytyy myös sen lopettamisen vaikutukset hyvittää.

Paketti on silti melko vajavainen ja kattaa vain osan ongelmaa, näin on erityisesti useissa puheenvuoroissa esille tulleiden kausiravintoloiden osalta. Nehän toimivat ja työllistivät hyvin lyhyellä aikajaksolla täällä Etelä-Suomessa, pääasiassa kesän parhaan aikana — pahimmassa tapauksessa muutamina viikkoina, parhaimmassa tapauksessa muutamina kuukausina. Jos ajateltaisiin, että ravintolat voisivat jollain tavalla olla auki kesäkuun alusta ja kuitenkin isot yleisötapahtumat on käytännössä kielletty heinäkuun loppuun asti, niin eihän se kesä enää käytännössä sen liiketoiminnan kannalta lähde samalla tavalla käyntiin kuin normaalisti. Vähintäänkään ihmiset eivät liiku samalla tavalla kuin tavallisena kesänä, ja moni ravintola- ja tapahtumayrittäjä on sidottu näihin suuriin yleisötapahtumiin, jotka käytännössä, henkisesti ottaen ainakin, on jo peruttu tältä kesältä. Kioskien ja kahviloi-

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

den sesonkityöntekijöitä ei ole voitu palkata, joten ei ole työntekijöitä, joita vastaan saada tukea. Silti kuluja käytännössä kuitenkin on, ja liikevaihto ei tule toteutumaan. Tähän mielestäni valiokunnan olisi syytä rakentaa jonkinlainen tukimekanismi tämän alan yritysten konkurssien välttämiseksi.

Mitä tulee ravintoloiden asteittaiseen avaamiseen eri puolilla maata, se olisi järkiratkaisu, jota kannatan lämpimästi. Tartuntatilanne ei ole samanlainen kaikkialla, ja rajoitusten mielekkyyden kokemus ja tosiasiaa myös niiden rajoitusten noudattaminen riippuvat siitä, millainen tartuntatilanne on kullakin alueella.

Tuen myös monien esille ottamaa alkoholin ulosmyyntioikeutta ravintoloista, vaikkakin ihmettelen, miksi tällainen oikeus ei voisi olla myöskin normaalikäytäntömme, miksi sen pitäisi olla poikkeustila. Mikään järkevä asia ei estäisi alkoholin ulosmyyntiä ravintoloista aivan tavallisissakin tilanteissa.

Ravintoloiden ohella on muutakin liiketoimintaa, joka on käytännössä suljettu yhteiskunnan päätöksellä. Mainitaan esimerkiksi matkatoimistoala, jolla bisnes käytännössä pysähtyi ulkoministeriön suositukseen olla matkustamatta — jäljellä oli enää matkustajien saaminen takaisin maailmalta. Olen huolissani alan tilanteesta, eikä huoltani suinkaan vähentänyt edustaja Harkimon tästä kyselytunnilla ministeri Lintilältä saama vastaus, kun tilanne tuntui olevan se, että hallitus ei ymmärrä koko ongelman olemassaoloa. Toivoisin hallitukselta huomiota myöskin matkatoimistoalalle.

17.26 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Jatkan hiukan aikaisempaa puheenvuoroani tuon uudelleentyöllistämisen tuen osalta. Luulen, että puhuimme ministeri Haataisen kanssa samasta asiasta mutta hiukan eri tavalla.

Nimittäin täällä sivulla 14 kohdassa 4 § ”Tuen myöntämisen edellytykset ja määrä” todetaan: ”Tuen määrä olisi 1 000 euroa työntekijää kohden.” ”Edellytyksenä tuen myöntämiselle olisi, että ravitsemisyritys maksaa työntekijälle rajoitusvelvoitteen päättymisen jälkeisen kolmen kuukauden ajalta palkkaa vähintään 2 500 euroa”, aivan kuten ministeri totesi. Täällä seuraavalla sivulla 15 todetaan niin, että tämä summa, 2 500 euroa, vastaa suurin piirtein ravitsemisalan työntekijän keskimääräistä kuukausipalkkaa. Tämä oli se, jonka itse toin esiin.

Elikä tuolla 2 500 euron kertymällä kolmessa kuukaudessa saisi sen 1 000 euroa tällä laskentakaavalla, joka tässä mallissa on rakennettu, mutta nyt, kun olemme asiantuntijoita kuunnelleet, sieltä on tullut ajatuksia, että tuo 2 500 euroa, joka tässä laskennan lähtökohdalla on, on hiukan korkea. Eli se voisi olla alempi, esimerkiksi 2 000 euroa tai 1 700 euroa tai joku tilastollinen summa, joka katsottaisiin oikeudenmukaisemmaksi, koska tällä pienemmällä palkallahan myöskin sitten ikään kuin saisi sen palkkakertymän täyteen kolmessa kuukaudessa ja myöskin sen 1 000 euroa sitä palkattua henkilöä kohden. Arvoisa puhemies, otan tämän esiin talousvaliokunnassa, jossa me tätä laskentakaavaa varmaankin hiomme vielä enemmän.

Yksi asia, mikä tässä uudelleentyöllistämisessä on myöskin tullut esiin, on se, että ravintola-alalla käytetään paljon vuokratyövoimaa, ja tämä malli ei pysty ihan täydellisesti sitä huomioimaan. Eli jollakin tavalla tätä uudelleentyöllistämistä meidän täytyy joka tapauksessa pohtia, mutta silloin alun perin kun tätä mietintöä alan sulkemisesta tehtiin, niin kyllä jo siinä vaiheessa tuli ravintola- ja majoitusosalta se toive, että jollakin tavalla palkitaisiin tai otettaisiin huomioon nimenomaan tämä työllistämisenäkökulma eikä yksistään sitä kulujen korvausnäkökulmaa. Siinä mielessä, vaikka täällä ovat monet tätä mallia hau-

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

kuneet ja kritisoineet ja itsekin näen siinä paljon puutteita, kyllä siinä kehittämispotentiaalia on, ja luulen, että me voimme kyllä päästä ihan hyvään malliin tästä.

17.29 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Ehkä tätä tilannetta parhaiten kuvaa joensuulainen yrittäjä, joka on ravintolayrittäjä, joka soitti minulle tämän kriisin alettua, että häneltä meni kahden ensimmäisen vuorokauden aikana 89 prosenttia liikevaihdosta alas, ja hän oli tietysti erittäin, erittäin huolissaan siitä, miten käy. Totta kai yritys oli jo viilannut omat toimenpiteensä siihen asentoon, että selvittää tämän kriisin yli, ja sitten kun elämä helpottuu ja tauti helpottaa ja päästään taas normaaliin päiväjärjestykseen sillä puolella, niin yritystoiminta jatkuu normaalisti, ja usko siihen, että sellainen päivä tulee, on edelleen vahva.

Mutta kannattaa meidän kaikkien muistaa ja omissa kommenteissamme myös huomioida, että tilanne Suomessa on nyt todella vakava. Tällaista ei varmaan kukaan ikinä haluaisi, ei voinut edes pahimmissa painajaisissa kuvitella, eikä tätä ole kukaan voinut ennen aikaan harjoitella, niin että tässä ollaan ihan uuden tilanteen, uuden uhkan edessä. Tätä varten eduskunnassa ja talousvaliokunnassa tätä asiaa, tätä hallituksen esitystä, nyt käsitellään, ja pitää löytyä niitä järkeviä ja hyviä elementtejä. Siellä pitää ideoida — vapaat ideat, hyvät ideat ovat varmasti kullanarvoisia nyt. Tärkeää olisi huomata sekin, että kun tauti sitten helpottaa ja kriisi alkaa helpottaa ja päästään taas normaaliin taloustoimintatilanteeseen, niin siinä tilanteessa meillä pitää olla jäljellä niitä yrityksiä, jotka tätä maata rakentavat edelleen, koska lähtökohta, ainoa tapa selvittää tästä asiasta on pitää mahdollisimman moni yritys hengissä — ei hyvässä kunnossa varmaan kukaan selviä mutta siinä kunnossa, että pystyy jatkamaan toimintaansa ja palkkaamaan työvoimaa takaisin töihin.

Viimeisenä asiana toivon, arvoisa puhemies, sitä, että kun meillä Suomessa on eri alueita, on Uuttamaata ja tämän viruksen esiintymisen kannalta erilaisia alueita — on hyvinkin alueita, missä ei ole ollut viime aikoina yhtäkään sairastunutta ihmistä — niin tämmöinen alueellisen porrastamisen harkinta tässä asiassa olisi erittäin arvokasta. Minun mielestäni kaikkien rankaisu sillä periaatteella, että jollakin alueella sitä tautia on paljon... Ihmiset osaavat vastuullisesti kuitenkin käyttäytyä. He tietävät, miten he itse tässä toimivat, koska heidän oma terveytensä ja oma henkensä on siinä on kyseessä. Uskon siihen, että ihmisillä, jokaisella itsellään, on vastuunkantokykyä mukana niin paljon, että tietoisesti ei tautia levitetä ja kannetaan se vastuu sitten. Sen takia meidän päättäjien tulee kantaa se oma vastuumme, että me huomioimme nämä erilaiset alueet, joita Suomen, suuren, rakkaan isänmaamme, kohdalla löytyy, kuten kotimaakuntani Pohjois-Karjala taikka sitten esimerkiksi Uusimaa.

17.32 Ville Kaunisto kok: Arvoisa puhemies! Olen hieman pettynyt, että edustaja Kurvinen syyttää kokoomuslaisia rahan ympäriinsä heittelystä. Ravintola-ala, kuten moni muukin ala, on täydessä pulassa. Me yritämme nyt pelastaa yritykset ja työpaikat. Vaikuttaa välillä siltä, että tekisimme sen kokoomuksessa paremmin kuin hallitus. Jokainen voi laskea sen surullisen laskutoimituksen, kuinka paljon yhteiskunnalle maksaa, jos ravintoloita menee konkurssiin ja moni matalapalkkainen menettää työpaikkansa. Nyt puhun niin taloudellisesta kuin henkisestäkin laskusta.

Tämä malli, jota täällä tänään on esimerkiksi kokoomuksen edustajien suulla nostettu, ottaa mukaan myös täällä usein kysytyjen toimijoiden hädän. Eli jos korvausjärjestelmän piiriin tulisivat kaikki ne yritykset, joilla toimialana on ravitsemisliike, niin kun yrityksellä

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

on muutakin toimintaa kuin ravitsemisliiketoimintaa, yritys saisi korvauksen vahingoistaan ravitsemisliiketoiminnan osalta. Yritys joutuisi selvittämään viranomaiselle ravitsemisliiketoiminnan arvonlisäverollisen myynnin osuuden luotettavalla tavalla, ja sen uskon nykyäivänä onnistuvan kyllä. Tällaisia yrityksiä ovat esimerkiksi hotellit, kylpylät, liikenneasemat, keilahallit, huvipuistot, hiihtohissi- ja rinnetoimintaa harjoittavat yritykset, ohjelmapalvelu- ja elämyspalvelutoimintaa harjoittavat yritykset, kongressit, ne monta kertaa kysytyt messut ja heidän hätänsä ja yritykset, joilla on ravitsemisliiketoiminnan lisäksi vähittäiskauppaa.

Eli ratkaisuja kyllä on, ja kun vain nyt käytetään tässä yhteishenkeä ja päättä, niin eteenpäin mennään. — Kiitos.

17.34 Jari Koskela ps: Arvoisa herra puhemies! Tilanne on todella vakava, niin kuin edustaja Hoskonen hetki sitten kertoi, mutta hallituksen taloustukipolitiikka, missä ensin katsotaan, sitten paikkaillaan, on mielestäni kyllä ollut aivan vääräsuuntainen.

Poikkeusolosuhteet tulivat voimaan 17.3., ja vielä nyt ollaan tilanteessa, jossa pohditaan, miten tuetaan yrityksiä ja minkä alustan kautta. Aikaa, arvoisa hallitus, on hukattu todella runsaasti. Selitykseksi ei voi riittää, että tilanne tuli niin yllättäen. Tästä tulevasta ja nyt olemassa olevasta tilanteesta me perussuomalaiset esitimme huolestamme jo paljon ennen hallituksen toimia, aivan kuten edustaja Kankaanniemi aikaisemmin tässä salissa osuvasti valaisi.

Puolustukseksi ei myöskään riitä, että ei ole kokemusta vastaavista tilanteista. Jokainen myös tässä salissa tai tämän salin ulkopuolella ymmärtää, että jos liikevaihto putoaa noltaan tai lähes noltaan, syntyy automaattisesti kassakriisi. Ei siinä silloin voi tulla kenellekään mieleen, että nyt ensisijaisena asiana olisi erilaisten hankkeiden kehittäminen tai luominen. Toimintatavat ja erilaiset alustat asetuksilla tai muilla keinoilla olisi pitänyt suunnitella ja pitäisi suunnitella ja toteuttaa ensin.

Viimeisen kahden kuukauden aikana on monta asiaa jouduttu korjaamaan. Nyt tällä hetkellä hallitus pomottelee ravintoloihin suunnatun tukipaketin jakamisperusteita. En tiedä, keitä asiantuntijoita tai millaista avustajakuntaa hallitus on käyttänyt, mutta vahvasti vaikuttaa, että yrittäjien ja nyt viimeksi ravintolanpitäjien ääni on taas jäänyt kuulematta. Sekasotku siitä, miten vanhat, jo anotut tuet elyiltä ja Business Finlandilta suhteutetaan tähän käsitteillä olevaan ravintoloiden tukijärjestelmään, herättää suurta hämmennystä kentällä. Yleisesti ottaen tukien käsittely on vienyt aivan liikaa aikaa, ja hallituksen julkituoma slogan ”terveet yritykset pelastetaan” on jäänyt kovin epäselväksi. Kuka määrittelee ja miten, mikä osa yrityksistä ajetaan konkurssiin ja mikä osa saa mahdollisuuden jatkaa? Hallituksen sivulauseessa lupaama lisäys ”ja kaikkia autetaan” on ainakin omalla kohdallani jäänyt kovin harmaaksi alueeksi ja epäselväksi lupaukseksi. Mitä hallitus todella tarkoittaa? Tässä on ollut kaiken aikaa kaikkien tukien jakamisessa ja käsittelyssä vahvaa johtajuusongelmaa. Pallo on pahasti ollut hukassa. Kaiken aikaa mennään takaperin puuhun.

Tällä hetkellä on ensisijaisesti kysymys kustannusten kattamisesta. Apu pitää kohdistaa sinne, missä hätä on suurin. Monet muut maat, vaikkapa Saksa, Ruotsi, Tanska ja Norja, ovat meitä merkittävästi edellä jakaessaan yritystukia. On totta, että jokainen päivä maksaa yhteiskunnalle paljon ja koronan jatkuessa ehkä vain neljäs—viidesosa yrityksistä tulee saamaan julkista tukea, ja nekin vain rajatun ajan.

Arvoisa herra puhemies! Suomen Yrittäjät on täysin oikeassa peräänkuuluttaessaan, että nyt viimeistään jo lopulta olisi äärimmäisen tärkeää, että hallitus linjaisi kaikkia yrityksiä

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

koskevasta yleisestä kriisituesta ja pian. Toivonkin, [Puhemies koputtaa] että lähiviikot ja lähipäivät tuovat tähän yrittäjän asiaan valaistusta ja tilanne ratkaistaan.

17.37 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa puhemies! Koronakriisi on edellyttänyt valtiolta merkittäviä ja painaviakin rajoittamistoimenpiteitä, ja niistä on tämä eduskunta yksimielisesti ollut päättämässä pakottavista syistä. Tämän kompensatiomallin rakentaminen on ollut hyvin vaativa kokonaisuus — eduskuntahan edellytti perustuslakivaliokunnan mukaan tätä kohtuullista kompensatiota menetysten myötä. On kuitenkin syytä nyt korostaa sitä, että ei ole kyse liikevoiton korvauksesta juridisesti vahingonkorvausvelvoitteen kautta vaan nimenomaan myynnin laskun kompensoinnista.

Hallituksen esityksen keskeiset periaatteet, nopea joukkomaksatus, toimijakentän voimasuhteiden huomioiminen ja tämä uudelleentyöllistämisen helpottaminen, ovat erinomaisia, ja lämpimät kiitokset siitä ministerille. Joukkomaksatus onnistuu veroviranomaisilta suoraan saatavan tiedon kautta, ja samalla pystymme ehkäisemään harmaata taloutta. On varmistettava, ettei tukea ohjaudu yrityksille, joilla ei ole enää kuluva vuoden alussa ollut liiketoimintaa. Myös siitä syystä tämä tarkasteluajankohta tammi—helmikuu on perusteltu, mutta on myös mitä ilmeisimmin tarpeen huomioida vuoden 2019 huhti—toukokuun aikana vallinnut tilanne nimenomaan ravintola-alan erityispiirteiden ja -luonteen takia. Nämä kaksi asiaa on mahdollistaa yhdistää toisiinsa ilman, että näistä periaatteista joudutaan luopumaan.

Kompensaation on kohdistuttava reilusti. Meidän on pidettävä huoli siitä, ettei merkittävä, yli 55 prosenttia työllistävä pk-kenttä jää suhteellisesti isompien jalkoihin. Yleisesti tiedossa oleva ja tunnustettu tosiasia on, että tällä hetkellä valtion on tuettava ennen kaikkea pk-yrityksiä selviämään välittömän kriisin yli. Tästä on hyvin laaja parlamentaarinen yhteisymmärrys myös eduskuntapuolueiden keskuudessa. Ja nyt tässä ravintola-alan tukemisessa ja kompensaatiossa on kyse juuri siitä tuesta, mitä tähän mennessä on kaivattu, tuesta kiinteisiin kustannuksiin ja kuluihin.

Arvoisa puhemies! Tämä uudelleentyöllistämistuki omana elementtinään on merkittävä. Sen osalta meidän on kuitenkin arvioitava, onko edellytys työllistamisestä tämän kolmen kuukauden aikarajassa kohtuullinen edellytys näille toimijoille tilanteessa, joka on äärimmäisen epävarma, emmekä tiedä, missä määrin rajoituksia mahdollisesti tullaan uudeen asettamaan.

Näiden muiden tukien osalta totean, että on kohtuullista todella arvioida ja välttää päällekkäisiä tukia mutta pitää kiinni siitä, että nimenomaan kehittämistyötä tehneet yritykset eivät jäisi sitten pois tästä ravintola-alan erillisestä [Puhemies koputtaa] kompensatiosta, sikäli kuin nämä tuet on asianmukaisin perusteluin saatu. — Kiitos.

17.40 Jukka Kopra kok: Arvoisa herra puhemies! Koronakriisin takia hallituksen sulkeville ravintoloille on luvattu kompensoiva tukipaketti. Tätä nyt käsittelyssä olevaa hallituksen esitystä ravintoloiden ja ravitsemisyriyten tukemisesta ja toiminnan rajoitusten hyvittämisestä on täällä odotettu pitkään. Sitä ovat odottaneet ravintoloitsijat, ja sitä on odottanut eduskunta, ja vähän ihmettelen, mikä tässä on näin kauan kestänyt.

Totean suoraan, että tämä hallituksen esitys on torso eikä se sellaisenaan riitä. Hallituksen esittämä korvaus on noin kolmanneksen siitä, mikä on yleinen käsitys alan tappioista, eli liian vähän.

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

Kompensaatiomalli on keho. Se perustuu väärään ajankohtaan eli tammi—helmikuun liikevaihtoon, kun oikeampi vertailukohta olisi esimerkiksi huhti—toukokuu viime vuonna. Malli on myös epäreilu erikokoisille yrityksille. Suuria ja pieniä ravintolayrityksiä ei saa asettaa vastakkain. Edelleen: myös viime toukokuun jälkeen aloittaneiden yritysten ahdinko tulee huomioida.

Myös muita kuin yhtiömuodossa toimivia ravintoloita tulee ottaa tuen piiriin. Moni suosittu ravintola saattaa toimia esimerkiksi yhdistysmuotoisena. Henkilöstöravintoloiden tulisi niin ikään olla korvauksen piirissä.

On pidettävä huoli siitä, että ne ravintolat ja ravintoloitsijat, jotka ovat jo saaneet Business Finlandilta tai ely-keskukselta esiselvitys- tai kehittämisrahaa, eivät kuitenkaan saisi joutua väliinputoajiksi. Tuki kuuluu myös niille, jotka ovat kehittäneet toimintaansa.

Edustaja Kurvinen täällä kutsui oppositiota mukaan korjaamaan ja paikkaamaan hallituksen esityksiä. Teemme mielellämme hallitukselle hyvän ja kattavan esityksen. Kokoomus julkistikin tänään ehdotuksensa ravintola-alan tukijärjestelmälle, ja tarjoamme tämän ehdotuksen yleiseen käyttöön. On kuitenkin kysyttävä hallituspuolueiden edustajilta, millaisia sisäisiä ristiriitoja teillä siellä hallituksessa on, kun ette näin vakavasta asiasta ja eduskunnan edellyttämästä asiasta ole pystyneet esitystä tekemään.

Arvoisa puhemies! On tärkeää, että ravintolat, kuten muutkin yritykset, pääsisivät mahdollisimman nopeasti toimimaan normaalisti. Kun ravintoloiden aukiolo taas sallitaan, tulisi niiden aukiolo sallia normaalisti ilman rajoituksia. Aukioloaikojen tai sisään laskettavien asiakkaiden määrän rajoittaminen johtaa kohtuuttomaan tilanteeseen. Ravitsemisyri-tyks joutuisi tällöin vastaamaan kustannuksista lähes täysimääräisesti, mutta mahdollisuutta tehdä liiketoimintaa olisi siis vakavalla tavalla rajoitettu. Näin ollen, kun ravintolat avataan, niin sitten ne myöskin avataan eikä sälytetä niille uusia rajoituksia.

Arvoisa puhemies! Toivon, että kollegat talousvaliokunnassa laittavat tämänkin hallituksen esityksen kuntoon.

17.43 Ville Kaunisto kok: Arvoisa puhemies! Vielä haluaisin nostaa esiin edustaja Multalan erinomaisen lakialoitteen, josta täällä on ollut salin joka reunalta jonkinäköistä yhdenmielisyyttä, ja siinä mielessä toivoisin, että sitä asiaa pystyttäisiin myös viemään eteenpäin, eli ravintoloiden ulosmyyntioikeutta. Tämä on sellainen pieni toimi, jolla pystytään luomaan toivoa tulevaisuuteen.

Harvemmin olen edustaja Mäkelän kanssa samaa mieltä, mutta nyt täytyy myöntää, että hänen kanssaan olen samaa mieltä siinä, että ehkä tämä laki voisi olla sellainen, joka jatkuisi myös tulevaisuudessa, eli siinä ei tarvitsisi tuota takarajaa olla, vaan se olisi ihan kelpo muutos pysyvästi. — Kiitos.

17.44 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! Kiitos ensinnäkin ministeri Haataiselle siitä, että on jaksanut tätä välillä poukkoilevaakin keskustelua kuunnella koko keskustelun ajan.

Tämä on nyt kaiken kaikkiaan tavallaan jo neljäs erillinen yritysten tukemiseen rakennettu työkalu, ja väkisinkin tulee sitten näitä ongelmia, päällekkäisyyksiä muitten osalta, ja kunhan vielä tulee se viides yritystyökalu, mikä on Lintilän valmistelussa, näistä suorista yritystuista, niin samaa keskustelua kyllä jatketaan. Ei voi välttyä siltä, että sitten kehittämisavustukset ja nämä suorat tuet tulevat tarkasteluun.

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

Toinen mielenkiintoinen oppositiosta sanottu asia on, että tämä on kiireellä valmisteltu. Toisaalta täällä on kolme neljä viikkoa huudettu, että missä se laki viipyy, niin että pikku-sen ristiriitaista on tämäkin.

Ja kolmas on sitten se, että on tätä taloutta nyt sitten painotettu, mutta kyllä täällä ker-roin on kaksi joka kerta, kun yritystuet tulevat, ja sitten lisärahoitusta sieltä oikealta on tul-lut näihin paketteihin. Mielenkiintoistahan tätä on seurata ja kuunnella.

Kaiken kaikkiaan tämä kolmas lisätalousarvio ja tämä ravintolapaketti ei ole ollut help-po valmisteltava, 123 miljoonaa ovat nyt nämä jakoperusteet, ja vaikea kaiken kaikkiaan alan luonne huomioiden. Mutta minusta tässä nämä elementit ovat kumminkin hyvät: Toi-minnan rajoitusten hyvittäminen, siellä on ne omat rajoittimet. Erityisesti hyvä on sitten tämä työllisyyden tukeminen toiminnan käynnistyessä, ja minun mielestäni siinä ei ole kyllä kausiravintoloita suljettu ulos, jos oikein ymmärrän, eli heillä ilmeisesti on mahdol-lisuus tämä 1 000 euron tuki saada työn käynnistyessä. Siihen tietysti ministeri varmaan... Se olisi tärkeää, ja se helpottaisi näitten kausiravintoloitten osalta. Tällä alalla, vaikka min-käläinen malli rakennettaisiin, on varmasti aina väliinputoajia. Ei ole varmaan mahdollista semmoinen, että tämä tyydyttäisi koko ravintola-alaa, ja tietysti nämä kausiravintolat ovat tässä vaikeimmassa asemassa. Perusteet, maksatusten nopeus, joukkomaksatukset ovat hy-vät, samoin ylikompensaatio tavallaan. Ja niin kuin ministeri totesi, se, että tämä kohden-tuu pk-yrityksiin, joita on suurin osa ravintola-alan yrityksistä, on tärkeää.

Ongelmiahan tässä paketissa on paljon. Näissä pk-yrityksissä, ravintola-alalla erityises-ti, on paljon hyvin lyhyellä elinkaarella olevia yrityksiä, ja [Puhemies koputtaa] sitten on tämä kausiluontoisuus, mistä sanoin.

Mutta on hienoa, että ravintola-ala käynnistyy, [Puhemies koputtaa] ja tärkeää on myös, että se hyvin paljon työllistävänä alana nyt sitten saadaan liikkeelle, ja tätä alueellista oh-jeistusta ehkä kannattaisi harkita.

17.47 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitän ministeri Haataista, että olette täällä vielä kuuntelemassa tätä puhetta. Haluan kiittää kaikkia hyvästä keskuste-lusta, mutta ihmettelen hieman opposition puheenvuoroja siitä, että ravintoloita tai yrittä-jä ei olisi kuultu tämän asian osalta, tai siitä, että hallituksella olisi pallo hukassa. Nyt on tulossa hyvä esitys eduskuntaan, ja on myös pyydetty, että eduskunta tuopi tähän vielä lisä-huomioita esille. Minä ihmettelen myös sitä, kun täällä on tuotu aikaisemmissa puheen-vuoroissa esille semmoista, että ravintolat tai matkailualan yrittäjät eivät olisi saaneet mi-tään tukea. No, ravintolayritykset ovat voineet hakea tukea yrityksen koon mukaan myös joko Business Finlandilta tai elyn suunnalta.

Mutta nyt on tämä esitys toiminnan rajoitusten hyvittämisestä. Tästä tuen vertailuajan-kohdastahan on käyty keskustelua, tästä tammi—helmikuusta. Se on aiheuttanut todella paljon kritiikkiä, koska ajankohtahan on ravintola-alalla yleensä melko hiljainen. Minä ai-nakin olen saanut todella paljon yhteydenottoja, ja ravintolayrittäjät ovat kysyneet, että eikö tästä tukihommasta voisi tehdä mahdollisimman yksinkertaista: otettaisiin viime vuo-den, vuoden 19, tulos, tilinpäätökset, ja jos vaikka 50 000:kin olisi tehty voittoa, niin jaet-taisiin se 12 kuukaudella ja sitten kerrotaisiin tällä 3 kuukaudella elikkä näillä kriisiajan kuukausilla. Tämähän olisi aika simppele ja oikeudenmukainen tukijärjestelmä.

Tämmöisen ajatuksen ajattelin tuoda, arvoisa puhemies, tähän lähetekeskusteluun. Minä tiedän ja uskon, että varmasti tämä talo pystyy lopulta tuomaan hyviä esityksiä eduskun-nan päätettäväksi. — Kiitoksia.

17.49 Riitta Mäkinen sd: Puheenjohtaja! Ensiksi ihan lyhyesti tähän tukikokonaisuuteen. Eduskunta todellakin edellytti, että koska nämä rajoitustoimenpiteet kohdistuvat nimenomaan ja vain ja ainoastaan suoraan tähän ravintolatoimintaan, niin nyt myös tämä kompensointikin voi juridisesti kohdentua vain siihen, mutta on aivan totta, että nyt tällä hetkellä myös lukuisat muut eri toimijat, lähtökohtaisesti jo majoitustoimintaa harjoittavat yritykset, ovat ainakin välillisesti, jolleivät suoraan, yhtä suurissa tai vähintään likipitään yhtä suurissa ongelmissa. Kyllä tietenkin vankka toivomus on siitä, että Lintilän taholta tulevassa yleistuen valmistelussa huomioidaan myös näitä toimijoita, jotka eivät nyt nimenomaan tästä ravintola-alan kompensatiosta pääse hyötymään.

Mutta todella tähän kritiikkiin nyt:

Yhdyn aivan samaan näkemykseen kuin edustaja Eskelisellä oli. Tässä on nyt tosiaan kulunut reilu kuukausi siitä, kun ravintolat suljettiin, ja on ollut kova hätä siitä, että nyt pitäisi mahdollisimman nopeasti saada nämä tukimekanismit kompensatiokäyttöön. Kun me huomioimme sen, että normaalissa menettelyssä lainsäädäntötyöhön menee noin puolitoista vuotta, niin nyt se, että hallitus kykenee tekemään muutamassa viikossa esityksen meille tästä kompensatiologiikasta ja -mallista, on minusta erinomainen saavutus.

Toisaalta sitten jos näitä kaikkia yksityiskohtia, joita nyt ihan aiheellisestikin ollaan tässä salissa tänä iltana nostettu esille, olisi jääty tänne ministerin kabinettiin jumppaamaan vielä viikoiksi, niin se ei takuuvarmasti olisi ollut ainakaan meidän ravintola-alan yrittäjien etu. Eli siis tämä vaihtoehto, että me olemme nyt saaneet esityksen, jota päästään käsittelemään talousvaliokunnassa ja mahdollisimman pian myös täällä parlamentaarisessa yhteistyössä, on minusta erittäin hyvä ratkaisu, joten tämäntyyppinen argumentaatio ja kritiikki siitä, että nyt hallitus sysäisi vastuun tämän kompensatiopakettin valmistelusta eduskunnalle kykenemättömyyttään, on minusta hieman ala-arvoista.

Todella talousvaliokunta pääsee huomenna tätä asiaa edelleen käsittelemään, ja uskon kyllä, että tässä hallitus- ja oppositiopuolueet varmasti yhteisymmärryksessä saavat aikaan ratkaisun, jossa ehkä osittain joitakin viilauksia tehdään, mutta tämä pohja on erittäin hyvä, ja sillä on erittäin hyvä mennä liikkeelle.

Kiitokset ministerille erittäin vaativasta valmistelusta.

17.52 Hilikka Kemppi kesk: Arvoisa puhemies! Meillä on menossa tässä nyt neljäs yritystuki eli ravintola-alojen yritystuki, ja huomenna saliin tulee viides yritystuki eli tämä yleistuki, jota on valmisteltu jo jonkin aikaa.

On ihan selvää, että ravintolat ovat joutuneet poikkeukselliseen tilanteeseen, niin kuin tässä salissa on monta kertaa tänään todettukin, jo pelkästään johtuen siitä, että ravintola-alaa on rajoitettu tällä erillisellä lainsäädännöllä, niin kuin perustuslakivaliokuntakin on pistänyt merkille. Kuitenkin esimerkiksi matkailualan toimijat, palvelualat ja vientiä tekevät yritykset ovat tässä samassa vaikeassa tilanteessa, että korona on vienyt asiakaskunnan, ja on selvää, että tätä keskustelua tulee laajentaa koskemaan myös muita yrityksiä, jotka ovat merkittävästi kärsineet koronan mittaan. Kaikille ei erillistukea voi saada, ja se on ilmiselvää, että tämän yleistuen tulee olla sellainen, että se palvelee yrityksiä laajasti.

Mielestäni on jo käynyt aika selväksi tässäkin salissa, että hallituspuolueilla on yksimielisyys siitä, että korjauksia tämä laki tarvitsee. Se on tuotu nopealla aikataululla eduskuntaan, niin kuin toivottu ja niin kuin on pitänytkin, ja kiitos siitä ministerille, että se on nyt täällä meillä. En usko, että tulee talousvaliokunnassa mitään ongelmaa näistä korjaustoimenpiteistä, mitä tänäänkin on esitetty. Itse koen, että tämä hallituksen esitys nimenomaan

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

kaipaa muutoksia liittyen tähän tuen määräytymisen ajankohtaan, joka on nostettu jo tänään esiin. Ravintolat ovat usein sesonkiluonteisia, ja tammi- ja helmikuu ovat ne köyhimät kuukaudet tulonmuodostuksen kannalta, ja sen takia siihen tulee kiinnittää huomiota. Toinen seikka on ilman muuta tämä tukien päällekkäisyys, jota tulee tarkastella, mutta kaikkia tukiahan ei ravintolayrityskään pysty saamaan päällekkäin, niin että jotain tarkkarajaisuutta siinäkin tulee olla.

Kuitenkin ehkä semmoinen asia, mikä on tässä keskustelussa jäänyt vähemmälle huomiolle: Mielestäni nopeus on nyt valttia. Kun me mietimme näitä muutoksia, niin meidän tulee kyetä tässä salissa tämän puolueiden välisen piikittelyn sijaan ehkä enemmänkin keskittymään siihen, mistä me löydämme ne yhteiset linjat, jotta me talousvaliokunnassa ja koko tässä eduskunnan täysistuntosalissa saamme tämän lain yksimielisesti eteenpäin ja nopeassa aikataulussa, niin kuin kaikkien toive varmasti on.

On yksi asia, että rajoituksia puretaan, toinen asia, että näitä tukia maksetaan, ja sitten vielä kolmas asia on se, että luottamus palautuu ravintoloihin ja ihmiset Suomessa uskaltaavat käyttää ravintoloiden palveluja, kuluttaa niihin palveluihin, joihin olemme tottuneet kuluttamaan aikaisemminkin. Näiden kaikkien kolmen asian eteen meidän tulisi yhteistyömin tehdä töitä niin, että saamme niitä mahdollisimman nopeasti joudutettua.

17.55 Niina Malm sd: Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä oleva ravintoloiden pelastuspaketti on odotettu. Tällä mallilla mahdollistetaan kohtuullinen ja kohtalaisen nopea korvaus.

Ravintola-alan työttömyys kasvaa hurjaa vauhtia, ja alan työllisyydelle ovat tyypillisiä osa-aikaiset ja nollatuntipohjaiset työsuhteet, mikä altistaa jo valmiiksi alan työntekijät vaikeaan asemaan toimeentulonsa säilyttämiseksi. Ravintola-, matkailu- ja vapaa-ajanpalvelut työllistävät Suomessa jopa 150 000 henkilöä, joista merkittävä osa on naisia, nuoria tai maahanmuuttajataustaisia henkilöitä. Ravintola-alan yritysten pelastuspaketti on välttämätön, jotta voidaan ehkäistä konkurssiaalto sekä kymmenientuhansien ihmisten työttömyys. On todella hienoa, että työllisyys on keskeisesti esityksessä huomioitu, ja se on yksi edellytys avun saamiselle.

Olen myös miettinyt sitä, voisiko sähköveron laskeminen mara-alalla teollisuuden tasolle olla mahdollista. Alahan on mitä suurimmassa määrin vientiteollisuutta — Suomen vientiä maailmalle. Onko tällaista vaihtoehtoa ajateltu missään esimerkiksi EU:n yritystukiäkökulmasta, ja kohdistuisiko se oikeudenmukaisella tavalla alan yritysten välillä, eli mitkä matkailuyritykset hyötyisivät ja kuinka paljon? Toisaalta yksinkertaisempi vaihtoehto on tämä alv:n alentaminen.

Kuitenkin kaikki kivet on käännettävä ja vaihtoehdot tutkittava. Me emme saa menettää näitä matkailun ja ravintola-alan työpaikkoja ja työnantajia. Sinänsähän matkailualalle olisi etu, jos suomalaiset matkailisivat Suomessa ja rajojen yli matkailu vähenisi. Tällä hetkellä Suomi on nettotuojaa matkailussa, ja tämä voisi olla merkittävä käännekohta. Mutta tietenkin se edellyttää sitä, että matkailukohteet saadaan auki ja matkailu edes kotimaassa olisi jälleen mahdollista.

17.57 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Ravintolatuiki on vihdoinkin saatu eduskunnan käsittelyyn, valitettavasti kovin myöhään ja riittämättömänä. [Eduskunnasta: Parempi myöhään kuin ei milloinkaan!] Puolitoista kuukautta taitaa olla siitä, kun eduskunta hyväksyi tämän ravintoloiden sulkemisen mahdollistavan erillislain, eli tässä on aiemmassa pu-

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

heenvuorossa viitattu pariin viikkoon, mutta kyllä puolitoista kuukautta on ymmärtääkseni pidempi aika kuin pari viikkoa.

Ymmärrän hyvin, että tämän lain valmisteluun ei olla pystytty käyttämään normaaleja menettelyjä, ja ymmärrän hyvin sen, että tämä lakiesitys on valmisteltu kiireellä verrattuna normaaliin, mutta kyllä minäkin kummeksun sitä, minkä takia tällaista lyhyttä kuulemistä tämän lain valmisteluun ei pystytty liittämään. Sillä olisi varmaan voitu välttää niitä nyt kehittämiskohteina eduskunnassa olevia asioita, joita tässä esityksessä on. Nythän tämä kritiikki tätä ravintolatukea kohtaan ei ole tullut vain oppositiosta, kuten edustaja Eskelinen viittasi, vaan kyllähän hallitus on itse todennut eduskunnalle, että tässä on esitys, korjataa se eduskunnassa. Ymmärrän rivien välistä, että tällainen viesti sisältää sellaisen lähtökohdan, että tähän malliin ei olla hallituksessakaan täysin tyytyväisiä — korjataa toki, jos olen ymmärtänyt väärin.

Näitä eduskunnassa korjattavia tai ainakin tarkasteltavia asioita:

Itsekin haluan nostaa esille tuen määräytymisen ajankohdan, joka tässä on selkeästi tullut esille.

Toisena asiana nostan esille hyvitysosuuden laskemisen. Eli kun perustuslakivaliokunta piti välttämättömänä sitä, että lailla säädetään ravintoloiden sulkemisen aiheuttamien menetysten kohtuullisesta kompensoimisesta, niin perustuslakivaliokunta viittasi nimenomaan siihen, että tämä kielto perusoikeusrajoitusten kannalta tulee hyvin äkillisesti, ja voi olla niin, että ravintoloilla on muitakin sellaisia kuluja, joihin ei äkillisyyden vuoksi ole pystytty reagoimaan ja jotka eivät ole käytännössä joustaneet. Eli ymmärrän toki sen, että esimerkiksi tilavuokrat, lvi- ja sähkömaksut ovat tällaisia joustamattomia kuluja, mutta käytännössä siellä on voinut olla muitakin kuluja. Esimerkiksi nostan kysymyksen siitä, kuinka nopeasti sitten lomautuksia on käytännössä pystytty tekemään.

Kolmanneksi kilpailuneutraliteettinäkökulma eli kysymys siitä, tulisiko tämän tuen kohdella erikokoisia ravintoloita eri tavoin. Yhdyn niihin puheenvuoroihin, joissa on tuotu esille se, että tämä tuki ei saisi olla kilpailua vääristävää, [Puhemies koputtaa] ja tämä on myöskin juridisesti tärkeä näkökulma.

Lopuksi halua yhtyä edustaja Kempin nostamaan [Puhemies koputtaa] näkemykseen siitä, että turvallisuudentunne, luottamus siihen, että ravintoloissa uskaltaa jatkossakin käydä, on aivan oleellinen, jotta ala saadaan joskus Suomessa toipumaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Sitten ministeri Haatainen, 5 minuuttia.

18.01 Työministeri Tuula Haatainen: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia hyvästä keskustelusta.

Tässä pyörittiin lähestulkoon kaikissa puheenvuoroissa ensinnäkin sen ympärillä, kuinka nopeasti tai hitaasti tämä esitys on tullut. Hallituksen esitys valmistui ministeriöstä reilussa kuukaudessa, ja nyt se on täällä salissa. Olisi voinut varmasti tuoda tämän nopeammin, mutta voisi olla, että tässä olisi useampi aukkokohta kuin nyt, siinä, mikä on tämä määräytymisperusta, miltä pohjalta tätä kompensatiota pitäisi arvioida.

Mutta nyt muutamalla sanalla siitä, mistä syystä tässä aika perusteellisessa virkatyössä kuitenkin on lähdetty liikkeelle siitä, että tämä määräytymisperuste on otettu tammi- ja helmikuuksi. Erityisesti valtiovarainministeriö on pitänyt siitä kiinni, ja minä kyllä jaan sen huolen, mikä sieltä on noussut. Tämä on oikeellinen, eli tämä perustuu yrityksiin, jotka

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

ovat aidosti olemassa. Silloin on olemassa mahdollisimman tuore tieto veronmaksuvelvoitteiden hoitamisesta, eli alvit on silloin tilitetty ensimmäiseltä ja toiselta kuukaudelta tältä vuodelta, ja silloin on tieto toiminnan laajuudesta, toiminnallisuudesta tai toimimattomuudesta, ja se on täysin ajantasaista — me tiedämme, että nämä ravintolat ovat olemassa. Meillä ei ole olemassa tietoa siitä, me emme saa sieltä verottajan tiedostoista irti sitä, että... Meillä ei ole tietoa siitä, jos joku on päättänyt toimintansa, se jää sinne rekisteriin olemaan. Eli se riski, että tämä tuki menisi vikakohteeseen, on tässä mallissa mahdollisimman alhainen. Eivätkä tässä pääse myöskään verovälttelijät livahtamaan mukaan, eli tämä on myös harmaan talouden näkökulmasta pitävä malli. Ja tässä ovat myös ajallisesti kaikki yritykset mukana, myös ne uudet, juuri aloittaneet yritykset. Kyllä näitä yrityksiä on siinä vuodenvaihteessakin syntynyt tai viime vuoden loppupuolella.

Sitten on tietenkin myös se, että jos näitä muutoksia mentäisiin tekemään, niin minusta pitää valiokunnassa nyt muistaa se, että tämä automaatio on tässä nyt tosi tärkeä periaate. Tämä on ensimmäinen kerta, kun tällainen automaatiomalli tehdään. Minä toivon, että silloin vahditaan myös sitä, että nämä oikeellisuuteen liittyvät asiat on siinä huomioitu.

Ja se, mitä tässä voi tietysti miettiä: voi miettiä myös sitä näkökulmaa, että esimerkiksi kompensatiokerrointa nostettaisiin sen verran, että se ottaa huomioon sitten tämän mahdollisen alkuvuosivaikutuksen. On tietysti totta, että jonkun verran alempana on toiminta tammikuussa monissa ravintoloissa.

Sitten taas edustaja Eskelinen kysyi siitä, miten nyt sitten tämä palkkasumma maksetaan, maksetaanko näille kausiravintoloille tätä palkkatukea, voidaanko sitä maksaa. Se on ihan oikea havainto, koska tämä palkkasumma on sieltä helmikuulta, ja tätä mietitään. Tämä on nyt tässä havaittu, että se täytyy tarkistaa, ja siihen etsitään tässä ratkaisua.

Sitten täällä on peräänkuulutettu sitä, että pitää kohdella kaikkia yrityksiä samoilla perusteilla. Tämän kompensaaation saa luonnollinen henkilö ja oikeushenkilö, ja malli on täysin tasapuolinen riippumatta siitä yrittäjyyden muodosta. Mutta mitä sitten tulee tähän leikkuriin, tähän kompensaatiossa olevaan leikkuriin, niin on totta, että jos on sellainen yritys, jonka tammi—helmikuun keskimyynti on yli miljoona euroa, niin tällöin tämä hyvityksen määrä laskee siitä 15 prosentista 5 prosenttiin tuon miljoonan ylittävältä osalta. Tässä on taustalla se, että on haluttu pitää huolta siitä, että pienet ja keskisuuret yritykset saavat kohtuullisen korvauksen, ja suuremmilta yrityksiltä näin ollen leikkaantuu tätä tukea tässä mallissa pois. Tämä on valinta, jossa on haluttu asettua pienten ja keskisuurten yritysten puolelle, koska on katsottu, että näillä suuremmilla yrityksillä on kyllä sitten sitä volyyymia ja voimaa neuvotella erilaisista kiinteistä kuluista paremmin kuin näillä pienillä ja keskisuurilla yrityksillä.

Toivon, että myös eduskunnassa pidetään sitten kiinni tästä 5 prosentin leikkurista ja pidetään kiinni siitä, että tämä maksatus on myös sujuvaa ja nopeaa ja että siinä mallissa, mikä tehdään, pohja pysyy tällaisena. Mutta tästä justeerauksesta, miten saadaan kausiravintolat tähän nyt mukaan, minä olen avoin keskustelemaan.

Tuossa havaitsin, että valiokunnan puheenjohtaja totesi, että valiokuntaneuvoksen voimin joudutaan tätä tekemään. Työ- ja elinkeinoministeriön virkamiehet ja varmasti myös valtiovarainministeriön virkamiehet ovat [Puhemies koputtaa] valmiina tietenkin tueksi, ja me tulemme tekemään nämä muutokset yhteistyössä eduskunnan kanssa. Toivon hyvää yhteistyötä, että saadaan tästä sellainen, joka toimii mahdollisimman hyvin ja nopeasti.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle EU:n oikeudenmukaisuuden ja avoimuuden edistämistä verkossa toimivien välityspalvelujen yrityskäyttäjää varten koskevaa asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 22/2020 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 9/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 13.5.2020 pidettävään täysistuntoon.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion erityisrahoitusyhtiön luotto-, takaus- ja pääomasijoitustoiminnasta annetun lain 4 § muuttamisesta ja 8 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 57/2020 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 10/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 13.5.2020 pidettävään täysistuntoon.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle Suomen Pankin henkilöstön eläketurvaa ja sen toimeenpanoa koskeviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 28/2020 vp

Valiokunnan mietintö StVM 8/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 13.5.2020 pidettävään täysistuntoon.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön COVID-19-epidemiasta johtuvien poikkeusolojen vuoksi tehtäviksi väliaikaisiksi muutoksiksi

Hallituksen esitys HE 62/2020 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 3/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 13.5.2020 pidettävään täysistuntoon.

8. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 13.5.2020 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 19.01.

Pöytäkirja PTK 71/2020 vp

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola